

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI

CASA DE CULTURĂ
"ION LUCA CARAGIALE"
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

DESPRE A FI ȘI A VEDEA FRUMOS, ÎNTR-UN IULIE CA O LENTILĂ...

de Gelu Nicolae Ionescu

Cerul albastru, ca un delfin imens înotând în oceanul Universului, face sărituri spectaculoase, ține pe cap mingea roșiatică a soarelui.

Așa pot vedea un poet și un pictor... Ochiul artistului este întredeschis, adică el privește simultan și înspre interior și înspre exterior. De aceea, nevoia de artiști ai unei societăți este cât se poate de concretă. Ei aduc lumii acel tip de conștientizare care presupune un amestec aproape imposibil cerebral și sentimental.

Până la urmă, totul este despre ce și cum vedem. Realitatea este construită pe percepții, pe raportări, pe interacțiunea dintre acestea.

Desigur că scopul înalt al umanității de azi este, sau ar trebui să fie, progresul, atât cel material, cât și cel spiritual.

Îmi place foarte mult următoarea comparație: așa cum o lentilă colorată ne ajută să vedem lumea mai frumoasă, așa și spiritul ar trebui să ne ajute să vedem frumos. Cu siguranță că nu tot ce vedem este epitizabil cu frumos, minunat, superb, încântător! Însă un spirit frumos, înalt va reuși să le vadă frumos, le va privi, adică, prin lentila înțelegerii superioare, a îngăduinței – acolo unde este cazul! –, a admirației, a dragostei de om și de viață.

A devenit evident faptul că tot ce se petrece în lumea noastră depinde, până la urmă, de om, de capacitatea sa de a iubi și de a înțelege.

Uniunea Europeană trebuie, așadar să aibă la conducere oameni care să înțeleagă că românii trebuie ajutați, că aici trebuie re-

zolvate problemele salariale, problemele de infrastructură, problemele din sănătate, din învățământ, din politică, din cultură, din industrie și din agricultură.

Federația Rusă ar trebui condusă de oameni care să înțeleagă că nu poți ține pe hartă două state care, de fapt, îs una și aceeași! Nu e vorba aici de orgolii! Dacă Republica Moldova se va uni cu patria mamă aceasta nu va însemna că Rusia nu mai este un colos și că a fost învinsă. Dimpotrivă! Va fi dovada inteligenței, a spiritului înalt al Rusiei! Nu poți fi mare doar în mușchi. Dacă o națiune dorește să fie mare, în prezent, ea va trebui să își arate nu doar forța militară, ci și forța spirituală. Altfel, ea va apărea nedezvoltată, rămasă la epoca de piatră, când cel mai puternic făcea ce dorea. Omul modern dorește și binele colectiv și binele divin, spiritual, nu doar binele său egoist!

Salut și eu, aici, decizia NATO cu privire la retragerea trupelor militare rusești de pe teritoriul Republicii Moldova.

A spune albastru...

Poemul ăsta e un avion de hârtie
Pe care-l trimit înspre tine,
Care va zbura o singură dată
Și se va prăbuși, poate, înainte să te atingă.

În noaptea asta nebună,
Parcă ninge pe lună!
La rău, cerbii se-adapă
Din căușul luminii ei parcă...

Un chicot ca un clopoțel al sufletului
Un zâmbet strălucind din corniza stelelor
Magnolii tactile înflorind la-ncheieturi
hai-hui
E zbor de porumbei
În șoaptele ei!

Și nu mai știu unde sunt eu, copilul
Care-nălța zmeiele albastre ale-nserărilor!
Și, rătăcit în cartiere de oglinzi,
Nu prea mai știu ce am în față:
Un poet în ploaie sau o ploaie-ntr-un poet?

Ce păcat că nu putem citi cu voce tare
Scrișul de pe coala de zare!
Cerbii stelelor-magnolii n-au dispărut
demult
Tăcerea-nmugurește în salcâmi!

În noaptea asta nebună,
Când, parcă, ninge pe lună,
Pe stâncile ca niște nori nemaiplecând,
nemaiploând,
Cad avalanșe de lumină albă-portocalie.

Visul vieții se-ntâmplă
Genial de neînțelept,
Pe durata unui zbor de avion de hârtie...

Și nu vom putea niciodată-mblânzi
Ploaia-n galop
Mustang de apă cu potcoava mării.

Ci doar vom vedea, din timp în timp
Neningându-l alb de șoptă și de porumbel al păcii
și de mână sărutată cu buze-meduze.

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești
e-mail: gelunionescu@yahoo.com
revistaculturala@casadecultura.ro

tel./fax: 0244/578 148
0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Layout & DTP: Adriana Nicoleta Zamfir

Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor.

Foto coperta: România Întregită

Sursa foto coperta: www.pixabay.com

Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L., Brăila

SCRISORI PENTRU VIITOR (I)

de Traian D. Lazăr

Traian Grigorescu, fiul generalului Eremia Grigorescu, a depus la Serviciul Județean Prahova al Arhivei Naționale un prețios fond personal de documente și fotografii de familie, ce pune la dispoziția cercetătorilor, bogate și inedite informații privind nu doar viața și faptele personalităților acestei familii, ci și un vast material documentar privind civilizația românească a epocii.

Împreună cu șefa SJPPhAN, doamna Raluca Andreescu, am valorificat până acum, punând la dispoziția cititorilor în diferite reviste, însemnările din războiul de întregire și din prizonieratul în Bulgaria ale lui Traian Grigorescu.

În fondul personal Traian Grigorescu se află și două carnete cu însemnări ale camarazilor lui Traian Grigorescu. Aflat în lagărele de prizonieri de la Haskovo și Kirdjali, căpitanul Grigorescu a solicitat camarazilor să noteze în aceste două carnete gândurile ce-i preocupau și sentimentele pe care le trăiau. Sunt adevărate scrisori expediate loco, în lagărul de prizonieri, asupra cărora ne vom concentra atenția, grupându-le, pe cât posibil tematic. Referindu-se la evenimentele trecutului și necazurile prezentului din prizonierat, autorii privesc în perspectivă și sesizează că axa ce unește trecutul și viitorul o constituie lupta pentru România Mare.

Textele erau menite, mai ales să păstreze, pentru viitor, după cum atestă și prima scrisoare pe care o reproducem, amintirea luptelor, umilințele prizonieratului și speranțele viitorului. Credința în ajutorul divin a fost sursa permanentă de tărie pentru depășirea dificultăților și sădire a încrederii într-un viitor mai bun.

„Eu am înțeles sarcina divină a acestui înger”.

1) Căpitan Roescu Constantin

15 ianuarie 1917 Hascovo

Iubite camarade

În tabăra de robii din Hascovo – Bulgaria. Primește în carnetul Dvs spre tristă reamintire și ca un dulce suvenir aceste mici rânduri scrise cu mână de țărână și condei de plumb.

Știind că **mâna va putezi peste puțin timp, condeiul se va toci în curând, iar scrisul din acest carnet în veci se va pomeni.**

Căpitan Roescu Constantin
Regimentul 74 Infanterie str
Maramureșu
Nr. 9 Constanța

2) Locotenent Pandele

Kirdjali, 2 ianuarie 1917

Situația noastră aci și alor noștri în țară este precară și trebuie pentru moment, totuși - orice bun român trebuie să vadă în gestul nostru din 1916, o hotărâre bărbătească și fățișă de a **înfăptui visata Românie Mare** – Unirea tuturor Românilor trâmbițată d'atâta vreme! Să nu plângem chinurile noastre și sacrificiile ce vom fi făcut fiecare pentru acest sfârșit, ci cu inimile înălțate să ne felițăm că generației noastre ne-a fost dat să înscriem în istoria neamului și a lumii întregi, cea mai frumoasă pagină, deși scrisă cu sângele nostru.

Trăiască România Mare!
Locot[enent] G.N.Pandele
Avocat T[ârgu] Ocna

3) Sublocotenent Al Ștefănescu

Cârljali, 4 I 1916

Aș vrea să-ți tănuiesc, scumpul meu tovarăș de suferință, cât de mândru mă simt de a ști că mi-a fost hărăzit să trăiesc clipele cele mai triste din viața mea cu ocazia întâmplării grație căreia îmi adresezi rugămintea de a scrie aci câteva rânduri.

Totdeauna mi-a plăcut să sufăr, căci totdeauna m-am gândit că suferința e componenta necesară a bucuriei. Cum s-ar putea oare să simți, să concepi măcar fericirea, fără a-i înțelege noțiunea opusă a durerii?...

În legile firii stă scris cu litere divine și inevitabile că haosul a precedat universului, neștiința științei și întunericul luminii. Tot atât de firesc și adevărat e, ca durerea să precedă bucuriei și invers. Fericirea mea deci e și ea firească, e normală, e fatală de vreme ce a preexistat o nenorocire.

Ceea ce țin în particular să-ți spun, mărturisindu-ți și recunoștința pentru faptul de a-mi fi dat în mod surprinzător ocazia de a-ți spune, e că mai sunt și alte fapte care desăvârșesc această fericire, după cum, în trecut, au fost unele care au desăvârșit întâmplarea tristă în care ne-am cunoscut ca tovarăși de nenorocire și dureri.

Ți-aduci aminte de momentele care au urmat martirizării noastre din ziua de 16 noiembrie ...? Eu nu voi putea uita niciodată acea atmosferă de încurajare reciprocă, de infinită comunitate sufletească, ca urmare a faptului că fiecare nu vedea în ceea ce se întâmplase decât cea mai sublimă sancțiune a unei idei înalte și patriotice, sancțiunea morală a triumfului demnității, abnegației și sacrificiului suprem.

Eram cinci la număr, ne târam ca șerpini prin întunericul temniței în care călăii ne aruncaseră socotind că nu erau de ajuns încercările de până atunci. Eram sortiți să murim de foame, de sete și de tot ce îmbrățișează mizeria criminalilor și ocnașilor din cea mai joasă treaptă. Eram trântiți la pământ ... dușmanul își proptise piciorul în pieptul nostru și apăsa cu ultima efortare pentru a ni-l zdrobi ... Și totuși, nici unul nu scotea un geamăt sau măcar o scrâșnire din dinți. Unii găsiseră chiar ocazia de a face haz și spirite ... Dar

toți erau cu gândul în același loc: se vedea în ochii fiecăruia scânteia ce trădează triumful și infinita satisfacție intimă care rezultă nu numai din înțelegerea clară a situației cât și din faptul că fiecare vedea în ceilalți un frate, un tovarăș de care de aci înainte numai moartea l-ar mai putea despărți și poate nici aceasta, dacă e să credem că după moarte sufletul călătorește încă împrejurul lucrurilor care-i amintesc tot ce i-a fost drag când era una cu trupul ...

În acea zi, am trăit pe lângă visul cel mai groaznic, cel mai frumos vis din viața mea, lângă scara din curte, unde căzusem în nesimțire. Un vis nespun de frumos, pe care mi l-am amintit puțin după aceea; nu-l spun aci, căci nu interesează prin el însuși.

Atâta vreau să spun că acel vis era o personificare, era chiar sublima personificare a victoriei de la Samotracia, cu diferența că celebra statuie lua proporții gigantice ajungând până la cer și, lucru curios, statuia își avea și capul care se pierdea în niște nori de un albastru luminos și măreț ...

Simțeam foarte clar, cum din acel vis se detașa în mod providențial o senzație infinit de plăcută, ca o umbră roz și diafană, dătătoare de viață prezentă și de noi speranțe de viață viitoare... Simțeam și vedeam chiar – ceea ce mă îndeamnă și să preamăresc încă o dată ocazia celui vis – cum un înger veghea asupra mea, un înger pe care îl văd și acum; el e mereu lângă noi toți. Și dacă nu-l văd, mă dedau visurilor și atunci îl văd neapărat ...

De aceea mă simt, bunul și neuitatul meu prieten și tovarăș de suferință, încă o dată fericit la gândul că acești îngeri veghează asupra noastră.

Eu am înțeles sarcina divină a acestui înger.

El este acela care se străduiește necontenit să ne mărească, să ne intensifice potențialul sufletec.

El este acela care intervine la timp cu aripa sa blândă și dumnezeiască șoptindu-ne cuvinte de o dulceață cerească.

El este acela care are imensul rol să ne apere contra lipsei de hrană, contra frigului, contra lipsei de haine și încălțăminte.

El este acela care ne însuflă puterea de a suporta lipsa unui trai în afară de cel omenesc, care ne apără contra efectelor eventuale provocate de prea lungile ore de somn față cu durerile echivalente de mușchi și oase în lipsa unei saltele și a unei perne.

El este acela care ne oferă mijloacele de a uita că Țara și familiile ne sunt profanate de vrăjmași.

El este acela care ne dă puterea miraculoasă de a surmonta toate decepțiile, la care se adaugă aceea de a nu fi uitat că în țară niște părinți ne-au făcut slujbe de înmormântare, de a nu fi uitat că nu suntem liberi ...

Slt Al Ștefănescu
Din Bat(alionul) 1 Pioneri
Pietroaia Dâmbovița

continuare în numărul viitor

CONSILIILE DE COROANĂ DE LA SINAIA – 1914, COTROCENI – 1916, IAȘI – 1917, 1918 (II)

de Ion Ștefan Baicu

În urma dispariției fostului monarh, pe tronul regal va urca, constituțional, moștenitorul legal **FERDINAND I** din familia germană a *Hohenzollernilor*. Poziția lui *Ionel Brătianu*, în noua conjunctură, se va fortifica în mod vizibil și apreciabil. Noul rege – la 26 septembrie/11 octombrie 1914 – a depus jurământul în fața parlamentului, dând asigurări că va fi un *bun român*; în acele momente, cu suirea lui pe tron, *Ionel Brătianu* a devenit stăpânul absolut pe situație și singur răspunzător de soarta țării noastre – va nota, în *MEMORII*, reeditate în anii 1991, de **Constantin ARGETOIANU**; de asemenea, această enormă sporire de răspundere i-a dus la creșterea autorității în partidul său, ca și în opinia publică din România și în fața marilor puteri din coaliția *ANTANTEI*. În perioada 1914-1916, presiunile în favoarea aderării antantiste se vor intensifica în mod cu totul aparte; în context, *Take Ionescu* – președintele Partidului Conservator Democrat – și *Nicolae Filipescu* – fruntaș al vechiului Partid Conservator – au devenit principalii promotori ai luptei acerbe în vederea renunțării la *neutralitate* și a intrării în război de partea *ANTANTEI*. Cel dintâi, un vestit și valoros cetățean ploieștean, considera că scopul nostru final, scopul din toate suferințele, scopul din toate inimile a fost totdeauna același: unitatea națională, nu numai culturală, dar și politică, întregirea noastră a tuturor în granițele în care ne-a pus împăratul *TRAIAN*, călare peste Carpați, fulgerând în dreapta și în stânga cu toate puterile băștinașe și Acum, domnilor parlamentari, venit-a ceasul? A venit ceasul înainte de a ne închipui noi și, deci, să fim fericiți că el a sosit și să ne ridicăm la înălțimea ceasului, care a venit! – vezi *DISCURSUL* dedicat politicii instinctului național, rostit de **Take Ionescu** în plenul sesiunii 1915-1916 a parlamentului României în culegerea din 1979 *Carmen Saeculare Valachicum* de istoricul **Vasile NETEA** și *Take Ionescu* – oracolul nădejdlor și politicianul Gură de Aur al României, în nr. 6, iunie

2017, al revistei ieșene *Expres Cultural*, autor **Ion Șt. BAICU**.

La rândul lui, *Nicolae Filipescu*, unul dintre conducătorii *Federației Unioniste*, organizație în mod cert proantantistă, i s-a adresat astfel, în 1915, regelui *Ferdinand*: *Vei fi cel mai mare voievod al țării, împodobindu-te cu titlurile lui Mihai Viteazul sau vei fi, totuși, sfințit ca erou național; de nu va fi nici una, nici alta, grozav mă tem că nici praf nu se va alege de dinastie și de aceea, mărirea ce ți-o urăm, SIRE, este să te încoronezi la Alba Iulia sau să mori pe Câmpia de la Turda!* – cf. *Pentru România Mare: cuvântări din război. 1914-1916*, Buc., 1925. În cele din urmă, în ziua de 14/27 august 1916, a avut loc o nouă întrunire a **Consiliului de Coroană**, de data aceasta la palatul *COTROCENI* din București; în frunte cu regele *FERDINAND*, el includea membri guvernului *Ionel BRĂȚIANU*, șeful *PNL*, președinții camerelor parlamentare, foștii premieri, șefii partidelor de opoziție și prințul moștenitor *CAROL*. Scopul principal, formulat limpede de rege, a constat în ratificarea *Tratatului cu Antanta* – convențiile politică și militară – documente ce consemnau condițiile intrării țării noastre în războiul mondial pentru reîntregirea național teritorială, în final constituirea, se știe, a *României Mari*. Și la acest *Consiliu de Coroană*, cei ce s-au opus au fost conservatorii radicali *Petre P. Carp* și *Titu Maiorescu*, care invocând pericolul ruso-țarist, au solicitat intrarea în conflict alături de *Puterile Centrale*; în acele

momente, atitudinea regelui *Ferdinand* a fost, în adevăr, remarcabilă, constituind o autentică și plăcută surpriză pentru cei ce se îndoiau de capacitatea lui de a adopta o poziție fermă și lipsită de echivoc, dar starea sa sufletească fusese deplorabilă, căci părăsise sala de consiliu cu ochii în lacrimi, retrăgându-se în biroul propriu, unde l-a găsit pe vechiul lui camerier, *Neuman* – ultima amintire a copilăriei și a patriei germane, cu care s-a îmbrățișat și au plâns în hohote – va nota liberalul **Ioan Gh. DUCA**: cf. op. cit. de **Ioan SCURTU**. Din sursele cercetate reiese, însă, rolul important de modelator al soției sale, regina **MARIA**, care va nota în însemnările sale: *Ferdinand este, înainte de toate, regele României și un excelent patriot. Nando poate că nu e foarte energic, dar are o ciudat de puternică doză de rezistență și, cu cât este mai constrâns și amenințat, cu atât mai puțin se va pune în mișcare; el nu este ceea ce poate fi numit un om de acțiune, dar nu poate fi intimidat*. De altfel, încă de la începutul războiului, ea avea să îmbrățișeze cauza evenimentului, precum alții o religie: va deveni, într-adevăr, un mare *SOLDAT* și *MEDIC* în slujba făuririi *României Mari* – vezi *MEMORII*, în 1991, de **Regina MARIA** și *Portrete Istorice ale Românilor*, în 2009, de acad. **Dan BERINDEI**.

În pofida succeselor istorice, obținute de armata română la *Oituz*, *Mărăști* și *Mărășești*, situația țării se va înrăutăți odată cu evenimentele din Rusia: era vorba, se știe, de izbucnirea revoluției bolșevice

Palatul Cotroceni, București
sursa foto: www.historia.ro

Palatul Peleş - Sinaia
sursa foto: <http://revistatimpul.ro>

din octombrie 1917. În noile împrejurări, tulburările și anarhia au devenit vizibile în armata rusă de pe frontul din Moldova, amenințând asupra stabilității generale din România: în adevăr, *zilnic se produceau tot felul de provocări la adresa românilor* – va consemna, în *op. cit.*, istoricul **Constantin KIRIȚESCU**. O asemenea stare gravă de fapte a determinat organizarea unei ședințe a **Consiliului de Coroană** la Iași în data de 19 noiembrie/2 decembrie 1917, la care a luat parte și generalul **Henry Berthelot**, șeful *Misiunii Militare* a Franței; în context s-a decis continuarea războiului cu Puterile Centrale. Numai că, în ziua următoare, o surpriză: generalul **Dimitrie Scerbacev**, comandantul trupelor ruse, zise *aliate*, a propus germanilor încheierea unui *armistițiu*, implicând, fără voința lor, și autoritățile din țara noastră. În adevăr, în 26 noiembrie/9 decembrie 1917, guvernul român a semnat *armistițiul* de la **FOCȘANI**; să precizăm că *el* nu a modificat cu nimic orientarea politică a României, care se va strădui să demonstreze **ANTANTEI** că era decisă să mențină alianța parafată în anul 1916 – vezi *op. cit.* de **Ioan Gh. DUCA** și monografia din 1987 cu titlul *România în anii Primului Război Mondial*.

În perioada imediat următoare, încă două evenimente au avut loc: *pe de o parte*, încheierea *păcii separate* dintre guvernul sovietic și Germania din 18 februarie/3 martie 1918 din localitatea **Brest-Litovsk**, iar *pe de alta* intensificarea presiunilor germano-austriece asupra guvernului **Alexandru Averescu** în vederea acceptării de a semna tot

o pace separată. În context, la Iași se va întruni, de câteva ori la rând, **Consiliul de Coroană**: în zilele de 17 februarie/2 martie, 18 februarie/3 martie și 19 februarie/4 martie 1918 – după cum va semnala **Nicolae IORGA** în nr. 7-9 pe 1932 ale publicației sale *Revista Istorică*. Dezbaterile au fost furtunoase și oarecum dezechilibrate: se produsese acuzatii reciproce între susținătorii unei cedări și cei ce pledasară pentru rezistența armată; se înțelege azi încrâncenarea dacă menționăm numele participanților: regele **Ferdinand** și prințul moștenitor **Carol**, care o reprezenta, uneori, pe mama sa, antantista regină **Maria**, apoi premierul **Alexandru Averescu**, președinții celor două adunări parlamentare, șefii partidelor politice – **Ion I.C. Brătianu** și **Take Ionescu** – inclusiv generalii **Constantin Prezan**, **Eremia Grigorescu** și **Arthur Văitoianu** – cf. *op. cit.* de acad. **Ioan Aurel POP** și *op. cit.* de **Ioan SCURTU**, de asemenea, sinteza din 1983: *De la statul geto-dac la statul Român Unitar*.

Urmărind să se aplice *decizia* adoptată de amintitul for al coroa-nei, o delegație românească se va deplasa de la Iași la București în vederea încheierii *păcii* cu Puterile Centrale; o asemenea misiune avea să fie îndeplinită de către noul guvern în frunte cu conservatorul germanofil **Alexandru MARGHILOMAN**, patronul marelui conac **ALBATROS** din vecinătatea orașului Buzău. În realitate, *tratatul de pace* din 27 aprilie/7 mai 1918, încheiat de guvernul marghilomanist și invadatorii străini, a avut un *caracter draconic* – va nota, în *op. cit.*, acad. **Florin Constantiniu**; o dreptate, însă, există în istorie: documentul *nu* a fost ratificat de rege și nici de corpurile legiuitoare ale României. *Germaniei și Austriei li se pare că e o mare vitejie să sfărâmi un popor mic*, dar ele se înșeală amarnic dacă vor crede că, prin orice fel de măsuri, nu vor putea izbuti și nu, noi nu vom muri, *căci prea mult ne iubim limba și pământul, prea mult sânge am vărsat de veacuri pentru idealul nostru, prea e puternică acea conștiință națională, încât să ne fie azi teamă că ne vor nimici Germania și Austria*; în context, *tari sunt tunurile nemțești, dar e mai tare sufletul nostru și credința noastră și pacea nedreaptă din acele momente va fi începutul unui nou război, pe care îl va purta întregul neam românesc până la deplina învingere a inamicilor* – nota, la 30 mai 1918, oficiosul **ROMÂNIA NOUĂ** (cf. și *op. cit.* a acad. **Florin CONSTANTINIU** și acad. **Ioan Aurel POP**).

Teatrul Național „V. Alecsandri” - Iași
sursa foto: ro.wikipedia.org

FOLCLORUL POETIC DESPRE EVENIMENTELE DE LA 1918 (X)

de Victor Rusu

Oricum ar fi citit și catalogat, textul în discuție este, cu certitudine, unul de o ținută estetică aparte.

În sfârșit, nu putem încheia pasionantul și utilul nostru periplu printre textele poetice ale culegerii de folclor aparținând apreciatului folclorist mehedințean Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, fără a semnală alte două variante de real interes, prețioase prin elementele inedite, ce le conferă o certă originalitate, ale celui mai cunoscut și răspândit în cele mai diverse și îndepărtate zone folclorice ale țării, cântec de război, „Măi soldat din vânători”. Prima este culeasă din localitatea Mehedințeană Izvoru Aneștilor, de dimensiuni mai reduse și cu o localizare total diferită de altele, munții Balcani, în loc de Carpați, dar care se impune prin alegorizarea ingenioasă a ritualului de „îngropăciune”, prin apelul asociativ la elemente de o pregnantă concretețe ale peisajului cu o dinamică/ tectonică stihinică, în concordanță cu proporțiile momentului tragic: „Marea când s-o mpreuna”, „ploile când s-o vârșă”, „Munții când s-or surupa”. În același registru, sub semnul unei personificări generalizate, sunt încorporate viziunii de ansamblu și obiecte din recuzita scenariului de război: „- Pe voi cin’v-o tămâia?/ - Ghiuleaua când s-o spârgea?”

Finalul cântecului de război își întemeiază efectul emoțional apreciabil pe simbolistica tradițională a cuvântului „corbii”, în ipostaza rău prevestitoare a „croncănitului” și cea mai puțin aluzivă, mai directă, în care „...o-ncepea a ciuguli”: „Foaie verde de-un bujor,/ Soldat de la vânători,/ Rău ai fost ursit să mori,/ Pe munții Balcanilor,/ În desimea brazilor:/ - Da pe voi cin’v-o spăla?/ - Marea când s-o-mpreuna,/ Ploile când s-o vârșă./ - Da pe voi cin’v-o-ngropa?/ - Munții când s-or surupa./ - Pe voi cin’v-o tămâia?/ - Ghiuleaua când s-o spârgea./ - Dar pe voi cin’v-o jeli?/ - Corbii când or croncăni,/ Și-o-ncepea a ciuguli”.

Cea de a doua variantă, mult mai întinsă, și după opinia noastră, una dintre cele mai realizate artistic dintre numeroasele variante ale cântecului de război „Măi soldat din vânători” a fost culeasă din localitatea Brabova – Dolj. Alegoria morții soldatului, sensibil amplificată cu numeroase elemente/ motive inedite, se apropie mult de celebra

alegorie a „munții cosmice” a baciului moldovean, este vizibil contaminată/ influențată de superba, fascinantă ei imagistică și, mai ales, de viziunea populară a participării intense, depline, a întregului cadru natural la suferințele și sfârșitul eroului, căruia întreaga Fire se învrednicește a-i îndeplini, după datini strămoșești, toate „rânduilele” ritualului de înmormântare creștinească: „- Foaie verde trei bujori,/ Măi soldat din vânători,/ Un’ ți-a fost soarta să mori?/ - Pe vârful Carpaților,/ În bătaia gloanțelor:/ - Mă soldat, când ai murit,/ Lumânarea cin’ ți-a pus?/ - luna galbenă de sus/ (Am văzut când s-a aprins)/ Lumânarea mi-a aprins./ - De scăldat cin’ te-a scăldat?/ - Ploicica când a dat./ - De jeli cin’ te-a jeli?/ - Ghiulele șuierând,/ Păsările ciripind (s.n. te duce gândul la „păsărele mii”/ Și stele făclii” – „Miorița”)/ - Cine mi te-a pânzuit?/ - Frunza când s-a risipit/ - De-ngropat, cin’ te-a-ngropat?/ Tunul când a explodat/ Munți de piatră-a dărâmat/ Și pe mine m-a-ngropat”.

Elementul cu totul aparte, inedit, al acestei variante îl constituie invocarea soldatului adresată tuturor membrilor familiei sale, rugămintea din urmă de a veni la mormântul lui și de a depune, tot după obiceiul pământului, flori: „Vino, mamă, vino, tată,/ De vedeți mormânt de piatră; / Veniți, frați, veniți, surori,/ De-mi puneți pe mormânt flori,/ Veniți și voi cumnațele,/ De-mi aduceți floricele”.

Colecția de folclor poetic a lui Gh. N. Dumitrescu-Bistrița este, credem noi, cea mai bogată, mai valoroasă și mai reprezentativă în privința „cântecelor de război” (1916-1918) cercetate de noi în studiul de față.

„Nu au știut, săraci dă ei, că românii-s pui de lei!”

Pentru că studiul acesta nu se adresează numai specialiștilor și inițiaților în domeniul folclorului, ci, sperăm, unei cât mai diverse categorii de cititori, considerăm utile doar câteva informații esențiale despre viața și activitatea unuia dintre cei mai importanți folcloriști și etnografi români: **G. T. Niculescu-Varone**. S-a născut în București, pe 15 decembrie 1884 și a murit peste 100 de ani, în 1984, în același oraș, în care și-a făcut toate studiile, până la terminarea celor

universitare de literatură și obținerea titlului de doctor în filologie, în anul 1908. Foarte importantă ni se pare informația (Iordan Datcu) că „în anii 1927-1928 – câte două luni pe vară – a audiat cursuri de romanistică, istoria artei și folclor, la College de France.

Între anii 1905-1930, a fost bibliotecar la Institutul geologic din București. A colaborat susținut la „Hunedoara noastră”, „Izvoarașul”, „Informația Harghitei”, „Universul”.

A făcut numeroase și îndelungate anchete/ cercetări pe teren, în cele mai importante zone etnografice și folclorice de pe întreg cuprinsul României și chiar la românii despărțiți de granițe de patria mamă, de unde s-a întors de fiecare dată cu substanțiale și, în bună parte, inedite culegeri de folclor și etnografie, pe care le înregistra după criterii științifice și metodologii de vârf, pentru vremea aceea. De altfel, trebuie să precizăm că G. T. Niculescu-Varone și-a dublat prodigioasa, pasionanta activitate de culegător de folclor, cu o solidă, temeinică pregătire teoretică și științifică. În aceste condiții, a scris și tipărit un număr impresionant de cărți de folclor – cântece populare propriu-zise, de jocuri populare românești, de artă populară, monografii de localități, bibliografii și dicționare consacrate domeniului în discuție. O enumerare oricât de selectivă a titlurilor cărților tipărite de G. T. Niculescu-Varone ar ocupa un spațiu tipografic pe care, în economia sa, lucrarea noastră nu ni-l îngăduie. Ne limităm, deci, la a ne exprima opinia și convingerea intimă că, fără a minimaliza realizările remarcabile din domeniile adiacente, cea mai importantă contribuție, una cu adevărat excepțională, de referință, a înregistrat-o în domeniul jocurilor populare. A cules și notat mii de jocuri populare din toate zonele țării, le-a tipărit, readus în actualitatea artistică a universului satelor noastre, le-a salvat, pur și simplu, de la uitare și dispariție. Conștient el însuși de această veritabilă performanță greu de egalat, la venerabila vârstă de 95 de ani, găsește uluitoarea forță launtrică să definitiveze și să tipărească în 1980, monumentală carte „Dicționarul jocurilor populare românești”, ce însumează incredibila cifră de 5332 jocuri.

continuare în numărul viitor

DESTINE COMUNE ÎN RĂZBOIUL DE ÎNTREGIRE (VIII)

de Traian D. Lazăr

Populația localităților urbane sau rurale, pe lângă care, ori prin care treceau coloanele de prizonieri manifesta o ură vizibilă, latentă, ce lua uneori formă violentă. „Populația e înverșunată împotriva noastră, constata Topîrceanu. Într-un loc, în apropierea imediată a frontului, un sat întreg a alergat să ne taie cu coase și topoare. Ca să evite o încăierare generală, primejdioasă și pentru ei, soldații escortei au fost nevoiți să le bareze drumul, cu baionetele în cumpănă”¹. În orașelul Razgrad, „populația ne face manifestație ostilă. Grupuri tot mai compacte ne ațin calea și, pe alocurea, ne întâmpină cu o larmă stridentă de huiduieli, șuierături, invective. ... E prea mult. După înverșunarea absurdă cu care soarta ne persecută de atâtea zile în șir, pornirea aceasta împotriva unor oameni prăpădiți, leșinați de foame, mi se pare ceva aproape comic. E ca o perversitate a lucrurilor neînsuflețite, care întrece puterea de înțelegere a celor din jurul meu”².

George Topîrceanu
sursa foto: adevarul.ro

Lipsirea de hrană, apă și adăpost în cursul zilei, dar mai ales al nopții, au fost practici curente de-a lungul drumului spre lagăr.

Căpitanul Traian Grigorescu notează că după prima zi de marș și de prizonierat: „Seara am sosit în Balbunar, unde am dormit într-o curte mare pe puține paie. La ora 12 noaptea, ni s-a dat, la ofițeri, câte ½ pâine și o bucățică de brânză. Soldații au primit dimineața câte ¼ pâine, cei care nu știau bulgărește și ½, cei care știau”³.

„Grupul meu, scrie Topîrceanu, a fost oprit lângă un orașel, în dosul unei gări, într-un țărc mare de sârmă ghimpată. Ne-a plouat acolo toată noaptea. Și-am stat în picioare, că pe jos era noroi”⁴.

În proza de prizonierat a lui George Topîrceanu aflăm frecvente notații de genul: „Pierzând nădejdea că vom găsi pâine și apă, unii se clatină și cad tocmai acum, când trebuie să fim aproape de locul hotărât pentru popas”; „Dar ceasurile trec și orice nădejde pe ziua de azi se duce, odată cu soarele care coboară sub orizont într-o largă aureolă de pulbere trandafirie”⁵. Alteori, scene de coșmar descriu suferințele fizice și psihice ale prizonierilor privați de cele mai elementare și esențiale elemente ale vieții, ori încheștarea aprigă a oamenilor, animalizați, pentru obținerea lor. „În jurul unui măr pădureț din preajma șoselei, tot timpul cât a durat trecerea coloanei s-a dat o adevărată bătălie. Au căzut morți și răniți, ca la un asalt de redută. Înnebuniți de sete, hipnotizați de cele câteva merișoare pipernicite rămase pe vârf, oamenii ieșeau din rânduri, halucinați, s-agățau de crengi, zvârleau cu pietre și se băteau între ei ca lupii pentru o stârpitură de măr căzut în țărână. Nici răcnetele ceasovoiilor, nici spectacolul celor doborâți acolo cu capul zdrobit de patul armelor, nimic nu-i mai putea opri”⁶.

Topîrceanu își pune în pericol viața pentru a procura apă. „Treceam tocmai atunci peste linia noastră de la Daidâr, prin regiunea luptelor din ziua trecută. Locurile erau semănate cu morți – oameni doborâți pe-acolo din fugă, după ce tranșeele au căzut în mâna bulgarilor. Și eu știam că măcar unii din morții aceia trebuie să aibă încă la ei câte un bidon cu apă, prins cu un cârlig la sacul cu cartușe. Am pus ochii de departe pe un mort, care se găsea mai spre marginea drumului, la un cot. ... Ajungând în dreptul lui, într-un moment când ceasovoiul de lângă mine trecuse înainte, am sărit afară din rânduri și, în câteva clipe, am fost lângă el”⁷. Cu dificultate, poetul a reușit să smulgă bidonul cu apă, scăpând și neobservat de ceasovoi, care l-ar fi pedepsit.

Arareori, o rază de umanitate luminează această lume sumbră: un prizonier ajutându-și camara-dul, care abia se mișcă, pentru a nu rămâne în urma coloanei și a fi împușcat; un ceasovoi, care oferă o pâine, pe care prizonierul o împarte cu un alt bătut de soartă, îndreptățind concluzia acestuia: „Nu-s toți bulgarii răi la inimă cum am crezut”⁸.

Note:

¹ GT, p.86

² GT, p.93

³ SJPhAN, Fond familial Traian Grigorescu, Carnat de însemnări, 25 august 1916

⁴ GT p.99

⁵ GT, pp.94, 96

⁶ GT, op., cit., p.87

⁷ GT, p.88

⁸ GT, pp.95, 89

REGINA MARIA – „SOLDAT ȘI MEDIC” PE FRONTUL DIN MOLDOVA: 1916-1918 (III)

de Ion Ștefan Baicu

Să mai semnalăm și aportul Sreginei Maria la recunoașterea, pe plan extern, a obiectivelor naționale, fapt realizat și în timpul vizitei ei în Franța în timp ce la Paris se desfășurau lucrările *Conferinței de Pace*; o apreciere edificatoare: *Se spunea, nefiind departe de adevăr, că Maria era adevăratul bărbat al familiei regale române. În cercurile oficiale se știa foarte bine că, în momentul în care, armatele germane victorioase, dar puțin numeroase, în 1917, încercau să impună pacea României, doar Maria Regina a declarat că onoarea și interesul obligau să se lupte, până la capăt, că făcuse eforturi supraomenești pentru a împiedica tratativele, dar că fusese, totuși, nevoită să cedeze în fața politicienilor români. În Franța au fost, întotdeauna, apreciați oamenii îndrăzneți de orice sex ar fi ei, ceea ce explică popularitatea suveranei Maria încă de la sosirea ei în țara noastră – va nota, în 1919, șeful cabinetului militar al premierului FRANȚEI: cf. WIKIPEDIA.*

Începând cu anul istoric 1918, Maria va păși în altă epocă. La Alba Iulia, în 1922, ea și soțul ei au fost încoronați ca regi ai României Mari. Din păcate, în 1927, îl va pierde pe Ferdinand, care s-a stins din viață și va fi înhumat la Curtea de Argeș. În perioada 1927-1930, regele minor MIHAI se va afla sub autoritatea unei REGENȚE; se știe că P.N.L. și premierul Ionel Brătianu au încercat, fără a izbuti, s-o includă și pe regina Maria în REGENȚĂ. În realitate – în opinia noastră – având în vedere meritele ei, merite politice și caritabile, s-ar fi cuvenit să fie desemnată chiar REGENȚĂ; cu alte cuvinte, însuși parlamentul, încă dominat de liberali, ar fi trebuit să intervină pentru a înscăuna ca singură regentă sau chiar ca prim regent pe fosta suverană a României Mari: MARIA. Vezi unele aspecte din epocă în *Patru decenii în serviciul Casei Regale a României. MEMORII: 1899-1940*, Buc., 2006, de istoricul Arthur Buchman. Ideea privind numirea, ca prim regent, a Mariei reiese și din memoriile patriarhului Miron Cristea, care susținea că, în momente grele, ea i-a încurajat pe toți, inclusiv pe regele Ferdinand – în *Însemnări Personale. 1895-1935*,

citare în vol. *România după Marea Unire. 1918-1933*, Buc., 1986.

Între anii 1930 și 1938, regina Maria va trăi izolată ca urmare a măsurilor restrictive, adoptate de către propriul ei fiu – noul rege CAROL II; în context, ea avea să fie, pur și simplu, surghiunită, petrecându-și ultimii ani de viață la castelele sale de la Bran și Balci. În 1938, deși se tratase la câteva sanatorii europene, ea a trecut în eternitate pe când se găsea la reședința regală de la PELIȘOR; în textul unui testament, fosta regină a cerut ca trupul să-i fie înhumat la biserica episcopală de la Curtea de Argeș, iar inima să-i fie păstrată într-o raclă specială la capela Stella Maris de la Balci: după cedarea CADRILATERULUI, în 1940, inima reginei Maria avea să fie salvată prin transferul ei a castelul BRAN. Pentru posteritate, regina MARIA a lăsat moștenire și o valoroasă operă memorialistică, inclusiv interesante lucrări în domeniul literar; ea fusese, în timp, decorată cu mai multe distincții: printre cele 12 la număr se află Legiunea de Onoare și Medalia Militară din partea Franței, inclusiv multe ORDINE, precum: *Coroana Italiei*, *Coroana Indiei*, *Crucea Roșie Regală* – Anglia, *Vulturul Alb* – Serbia, *Regina Maria Luisa* – Spania și altele. Desigur, s-au adăugat cele din țară: *Ordinul Coroana României* și *Ordinul Carol I* – cf. enciclopedia on line WIKIPEDIA și *Inima reginei Maria*, 2005, de Nicolae Pepene și Emil Stoian, inclusiv evocarea *Testamentului reginei Maria* în nr. pe septembrie 2013 al revistei HISTORIA.

În timpul vieții și postmortem, asupra reginei MARIA au avut loc adevărate campanii denigratoare și defăimătoare: de pildă, din partea *Puterilor Centrale* în vremea primului război mondial, apoi în paginile unor publicații – *FACLA* condusă de N.D. Cocea și *România Muncitoare* sub semnătura lui Cristian Racovski. Ulterior, suverana va fi supusă unor imputări și jigniri, formulate de către unii condeieri, angajați în slujba autorităților comuniste imediat după anul 1948; să amintim doar două exemple: Alexandru Gârneață a publicat cartea cu titlul: *Adevărata istorie a unei monarhii – familia de Hohenzollern*, iar Issac Ludo va pune în circulație romanul intitulat:

Domnul General Guvernează, pentru care a primit, în 1953, *Premiul de Stat*. După anul 1964, în tentativa de a legitima noua doctrină ceaușistă a *comunismului de sorginte națională*, se va renunța, parțial, la denigrări, susținându-se rolul pozitiv al tandemului Ferdinand și Maria în viața statului nostru: *România Mare*; să menționăm aici că, în acest sens, au pledat însuși istoricii oficiali din epocă: Mircea Mușat și Ion Ardeleanu – vezi enciclopedia on line WIKIPEDIA și Andreea Lupșor, evocarea Reginei Maria în *istoriografia comunistă*, în revista HISTORIA, septembrie 2013; de asemenea, op. cit. a lui Ioan Gh. Duca.

În pofida criticilor, unele nemiloase, la adresa reginei MARIA, unul dintre cei mai versați și experimentați politicieni va izbuti să sintetizeze, totuși, locul și rolul ei în ISTORIE; el va nota: *Oricâte greșeli va fi comis regina Maria, înainte și după război, războiul a rămas pagina ei, pagină cu care se poate fâli, pagină ce se va așeza, în istorie, la loc de cinste. O găsim în tranșee printre combatanți în rândurile înaintea, o găsim în spitale și în toate posturile sanitare printre răniți și bolnavi. O găsim de față la toate adunările, care încercau să facă puțin bine. Nu a cunoscut frica de gloanțe și de bombe, cum nu a cunoscut teama și scârba de molimă sau nerăbdarea față de eforturile așa de des inutile, provocate de dorința ei de mai bine și Regina Maria și-a îndeplinit datoria pe toate fronturile activităților sale, dar mai presus de toate pe acela al încurajării și ridicării moralului acelor care o înconjurau și care au trebuit să decidă, în cele mai tragice momente, soarta țării și a poporului său. Se poate afirma că, în răstimpul pribegiei în Moldova, suverana a întrupat aspirațiile cele mai înalte ale conștiinței românești; în fine, prin modul cum a influențat, în 1916, intrarea țării noastre în război și, din nou, în 1918, când aproape numai datorită ei, regele Ferdinand nu a ratificat dezastruoasa pace de la București, regina Maria s-a așezat ca ctitorită a României Întregite și ca una dintre cele mai mari figuri ale istoriei noastre naționale – va nota, în MEMORIILE sale, apărute în 1991, CONSTANTIN ARGETOIANU.*

REGELE FERDINAND ÎN MIJLOCUL OSTAȘILOR (III)

de Traian D. Lazăr

La 21 martie 1917, ora 22,30, Regele a plecat, din Iași, cu trenul spre Bacău. Era însoțit de Barbu Știrbei, adjutantul de serviciu și de un ofițer de ordonanță.

În dimineața zilei de 22 martie, regele a ajuns la Bacău. A fost primit de generalul de corp de armată Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a și de ofițerii de stat major ai acestui comandament. În aceeași zi, generalul Averescu nota în legătură cu însemnătatea și cauzele vizitei regale: „Regele a sosit din nou¹. Nici prin minte nu-mi trecea adevăratul motiv. În orice caz, este o zi de mare însemnătate și denotă că o stare de foarte serioasă îngrijorare domnește în cercurile înalte ale țării. Probabil că au contribuit mult la producerea ei și evenimentele din Rusia, care devin din ce în ce mai complicate”².

Dacă asupra cauzei care a determinat vizita regelui pe front generalul Averescu se arată surprins scriind că a aflat-o abia pe parcurs, contele de Saint Aulaire, șeful Legației Franței la Iași se pretinde atotștiutor, punând-o pe seama sfaturilor date regelui de Take Ionescu.

Fiind ministru interimar al Afacerilor Externe, când titularul, I.I.C. Brătianu, a întreprins vizita în Rusia, la Petersburg (ianuarie- februarie 1917), Take Ionescu a avut acces la corespondența diplomatică. Într-o telegramă trimisă de generalul Iliescu de la Paris lui I.I. C.Brătianu, se spunea: „În urma recomandărilor dumneavoastră, voi avea grijă să nu se vorbească prea mult de Take Ionescu”. Acest fapt a reaprins dușmănia lui Take Ionescu față de șeful P.N.L., dușmănie ce fusese aplanată prin înțelegerea de guvernare comună încheiată în decembrie 1916. El a reluat planurile de înlăturare de la conducere a Brătienilor/ liberalilor și, dacă se impunea, chiar a monarhului, care îi susținea. Mersul evenimentelor se părea că îl favorizează: regimul absolutist din Rusia a fost înlăturat, iar presa din Franța susținea evoluția către un regim republican. Într-o convorbire cu Saint Aulaire, Take Ionescu a tatonat, care ar fi atitudinea Franței față de o evoluție asemănătoare în România³. Pornind de la faptul că presa franceză de stânga încuraja revoluția, Take

Ionescu, scrie Saint Aulaire, „trăgea concluzia că partea cea mai <dinamică> a opiniei noastre (franceze) publice dorea proclamarea republicii în România, ca în Rusia”. Take Ionescu i-a declarat lui Saint Aulaire că este dispus să acționeze în acest sens: „Aș putea, de acord cu altă personalitate, să fac ca Republica să fie proclamată în cincisprezece zile. Moldova este ocupată de un milion de ruși, care au aclamat cu toții noul regim de la ei”. Prin aceasta ar fi fost înlăturat și regimul absolutist care supraviețuia în România (după ce fusese înlăturat în Rusia). „Supraviețuirea absolutismului (în România), argumenta Take Ionescu, este cu atât mai paradoxală cu cât, sub acoperirea unei dinastii străine, este absolutismul unei familii burghize, familia Brătianu, în folosul membrilor și clientelei ei”. Take Ionescu i-a dezvăluit lui Saint Aulaire că „al doilea personaj al cărui concurs i-ar fi indispensabil era generalul Averescu”.

**„Iar regele și regina,
angajați profund în
aceeași cauză, ne
oferă garanții al căror
echivalent nu ni l-ar da
nici un partid.**

Întrucât nutrea idei politice de dreapta și socotea că interesele Franței o impun, Saint Aulaire a adus obiecțiuni planurilor lui Take Ionescu. L-a atenționat asupra rivalității cu Averescu: „Nu știu dacă sunteți de acord cu el asupra distribuirii rolurilor într-o Republică, pe care nu mi-o închipui cu doi președinți”. De asemenea, i-a comunicat că Franța, chiar dacă are un regim republican, nu era interesată, în acel moment, să-l impună în România: „Republica, am spus eu, ca și anticlericalismul, nu este un articol de export pentru noi, și mai ales nu aici”. „I-am declarat domnului Take Ionescu că orice tentativă antidinastică ar fi, în momentul de față, o greșală gravă, chiar o crimă față de România și o trădare față de aliați.

De la începutul războiului atitudinea suveranilor a fost ireproșabilă, dar aici nu este vorba de dreptate, nici de recunoștință. Este vorba de interesele comune ale aliaților.

Regele Ferdinand al României
sursa foto: /istoriiregase.wordpress.com

Iar regele și regina, angajați profund în aceeași cauză, ne oferă garanții al căror echivalent nu ni l-ar da nici un partid. Nu trebuie să le compromitem având în vedere nesiguranța certurilor interne al căror arbitru este regele. Aceste certuri ar putea chiar să trezească germanofilia care, orice-ar fi, dormitează în anumite cercuri românești, și acest element, combinându-se cu anarhia care frământă trupele rusești, ar risca să provoace reacțiile și surprizele cele mai supărătoare.

Chiar dacă lucrurile n-ar ajunge până acolo, prăbușirea dinastiei, simbol al unității naționale, ar oferi Germaniei un pretext foarte bun pentru a constitui la București un nou guvern cu care ar trata și cu concursul căruia, exploatând ura poporului pentru Rusia, ar mobiliza o armată română”.

Take Ionescu fiind, după opinia contelui Saint Aulaire, „prea patriot pentru a sacrifica interesul țării sale unei ambiții personale”, l-a asigurat că „acest proiect (al proclamării republicii, n.n.) nu va fi luat în serios decât dacă ar fi încurajat de Franța”. „...Chestiunea nu se putea pune înaintea sfârșitului războiului. Nu sunt preocupat, mi-a spus el, decât de binele țării și sunt hotărât să mă comport cu o lealitate absolută față de rege. Îl voi sfătui să ia inițiativa unor reforme democratice atât din punct de vedere agrar, cât și electoral”.

continuare în numărul viitor

Note:

¹ Precedenta vizită regală pe frontul Armatei a II-a avusese loc în ianuarie 1917

² Mareșal Alexandru Averescu, op.cit., p.145

³ Saint Aulaire pretinde că această convorbire ar fi avut loc pe când I.I.C. Brătianu era la Petersburg. Conținutul convorbirii, din care Saint Aulaire citează cuvintele lui Take Ionescu demonstrează că discuția s-a desfășurat după abdicarea țarului, deci în luna martie

GENERALUL HENRI BERTHELOT ȘI CONTELE DE SAINT AULAIRE – SOLI AI FRANȚEI ÎN ROMÂNIA. 1916-1920 (I)

de Ion Ștefan Baicu

Se impune omagiat, în mod cu totul deosebit, valorosul general **Henri BERTHELOT**, șeful *Misiunii Militare Franceze* în România în perioada 1916-1918; el s-a născut în anul 1861 în localitatea franceză *FEURS* și va deceda în anul 1931 la Paris. În 1883 a absolvit Academia Militară de la *Saint-Cyr*, după care va activa în Algeria, apoi, alături de mareșalul *Josef JOFFRE*, în cadrul *Statului Major General* al armatei franceze; de asemenea a luat parte la bătălia de pe *MARNA*. În data de 3/16 octombrie 1916, generalul *Henri Mathias Berthelot* a sosit în România ca șef al *Misiunii Militare Franceze*. De-a lungul perioadei ianuarie-iunie 1917, el a participat activ la refacerea și la reorganizarea armatei române pe teritoriul liber al *MOLDOVEI*; se vor evidenția rezultatele ca urmare a victoriilor obținute la *Mărăști*, *Oituz* și *Mărășești* – vezi volumul *România în Primul Război Mondial*, în 1979 și *Mărturisiri. 1916-1919*, în 1997, de **Radu ROSETTI**.

În timpul evenimentelor atât de dramatice dintre anii 1916 și 1918, generalul **Henri Berthelot** a devenit și un important consilier militar al regelui *Ferdinand*, inclusiv un apropiat al reginei *Maria*; în epocă, el s-a bucurat și de prietenia savantului *Nicolae Iorga* și a profesorului ploieștean *Dumitru Munteanu-Râmnic*, luând parte și la manifestările iorghiste de la *Vălenii de Munte*. *Imensa popularitate, de care avea parte marele prieten al românilor, va cunoaște proporțiile unui adevărat cult, în rândul soldaților fiind botezat drept Tata Burtelău; în adevăr, pe lângă prețioasa colaborare militară, în primul rând timp al campaniei, când el a contribuit diplomatic la aplanarea unor conflicte cu comandamentul rusesc, în continuare rolul său a fost pe deplin înfrățit cu marele interes al României, el nemaifiind doar un sol militar al Franței, ci un ostaș român, care s-a contopit cu noua sa patrie în voința de a învinge și în dragostea moșiei ce o apăra* – notează just istoricul ploieștean dr. **Constantin DOBRESCU** în nr. 6 pe 2017 al revistei *ATITUDINI*. Vezi și *Avanposturi ale Marii Uniri*, în 2017, de istoricul literar **Mircea POPA** – profesor la *UNIVERSITATEA din ALBA IULIA*.

În urma încheierii păcii draconice de la *Buftea-București*, personalul *Misiunii Militare Franceze* a fost nevoit să părăsească România, plecând în țara *cocoșului galic*. Generalul, o adevărată legendă vie, a revenit la București în fruntea unei noi misiuni militare: va activa aici în pe-

rioadă 1 octombrie 1918 și 4 mai 1919. Pentru merite deosebite, el a fost decorat cu distincții multiple, printre care ordinul *Mihai Viteazul* și *Marea Cruce a Legiunii de Onoare*; de asemenea a primit, în dotare, un *lot de pământ* în județul *Hunedoara*, dar întreaga avere va fi donată Academiei Române, care îi oferă se calitatea de *Membriu de Onoare*. După dispariție, ziarul liberal *VIITORUL* a publicat rândurile: *L-am iubit mult și l-am venerat. Era al Franței, dar și al nostru, al României. Icoana lui va rămâne neuitată în cronică românismlui, în timp ce memoria sa va trăi peste generații ca o moștenire glorioasă a națiunii; în adevăr, iată un omagiu adus celui ce formulase astfel de îndemnuri odinioară: Frați români! Fiți demni de voi înșivă, fiți demni de cei de la Jiu, Oituz și Argeș, de la Mărăști și Mărășești și nu vă lăsați înșelați de nemernicii ce se ascund la lumina zilei* – cf. nr. 8 pe 2018 al revistei *Flacăra lui Adrian Păunescu* și vezi și *Istoria războiului pentru întregirea României*, în 1989 și 2016, de **Constantin KIRIȚESCU** și *Generalul H.M. Berthelot și României*, în 2008, de **Constantin STAN**.

În anul 1916 sosea la București, în plin război, **CHARLES de BEAUPOIL**, conte de **SAINT-AULAIRE**, cu misiunea de a îndeplini înalte atribuții de ambasador al Franței în România. El se născuse la *Angoulême*, în anul 1866, într-o familie nobiliară cu origini în Bretania: va trăi până în anul 1954, fiind înmormântat în localitatea *Périgord*. Inițial a parcurs un proces educațional sub patronajul iezuiților din orașul *Bordeaux*, apoi a urmat cursurile de la *Institutul de Studii Politice de la PARIS*. De-a lungul carierei, el va desfășura o intensă activitate în domeniul diplomației; o asemenea îndeletnicire îl poartă pe *Contele de Saint-Aulaire* prin mai multe țări ale lumii: în Chile, în Tunis și în Maroc, în Spania și în Anglia, inclusiv în România. Precum odinioară *Michelet* și *Quinet*, noul sol galo-francez nu va înțelege numai firele tainice, care ne legau de țara lui, nu va ști numai să reunească, într-o singură balanță morală, justificarea biruinței celor două state – Franța și România – ci a mers mai departe: se va apropia atât de mult de misterul pământului nostru, încât, la plecare, o parte din el se va dezlipi și va rămâne aici – după opinia marelui poet **Octavian GOGA**, exprima-tă, în 1931, în revista *ȚARA NOASTRĂ*.

În numele guvernului francez, **Contele de Saint-Aulaire** avea să semneze *TRATATUL de ALIANȚĂ* – în data de 4/17

H. Berthelot și Saint-Aulaire
sursa foto: en.wikipedia.org

august 1917 - cu România, alături de ceilalți șefi de misiuni diplomatice din coaliția numită *ANTANTA*; de asemenea, atașații militari și-au pus semnăturile pe o *Convenție Militară*. În context, deci, se recunoștea aspirația legitimă de unire cu țara mamă a Transilvaniei și a Bucovinei; se va afirma că acele documente fuseseră, fără îndoială, un succes al diplomației române, în special al premierului **Ionel Brătianu**, desigur în compania contelui francez de **Saint-Aulaire** și a generalului **Henri Berthelot**, șeful misiunii militare din partea *FRANȚEI*. În timpul misiunii sale la București și, apoi, la Iași, diplomatul în cauză a întreținut relații strânse nu numai cu șeful guvernului român, dar și cu regele *Ferdinand* și cu regina *Maria*; în acea perioadă, adesea el a încercat să suplinească promisiunile, unele deșarte, ale Franței, Angliei și Rusiei, atrăgând și atenția asupra tăgănelilor generalului francez *Maurice SARRAIL*, comandantul trupelor aliate din zona Salonicului. Merită reluate rândurile scrise de către poetul *pătimirii noastre*, care va semna: *După zilele de epopee, în care soldații români au trecut peste brăul munților, după fărâmițarea pe atâtea fronturi a armatei și după cumplita retragere în Moldova, aproape un an întreg contele de Saint-Aulaire a stat cu noi pe acel petic de pământ, care apăra, într-un cerc de foc, toate speranțele noastre și pe cele ale sale și La Iași, grămadit într-un colț de țară, întreg aparatul de simțire și de luptă al unui neam în frunte cu regele lui, având în față ploaia de foc a frontului inamic și în spate haotica prăvălire surdă a colosului rusesc; el trăia cu noi toată goana senzațiilor și respira prin toți porii hotărârea dărză de a ne apăra acel petic de pământ* – cf. **IBIDEM**. Vezi și *Istoria Românilor*, în 1942, de acad. **Petre P. PANAITESCU**.

continuare în numărul viitor

IONEL BRĂȚIANU – UN MARE PREMIER UNIONIST ȘI PATRIOT ROMÂN (1)

de Ion Ștefan Baicu

H. Berthelot și Saint-Aulaire
sursa foto: ro.wikipedia.org

ION I.C. zis IONEL BRĂȚIANU, om politic liberal și bărbat de stat, poreclit *SFINXUL*, s-a născut la 20 august 1864 la conacul familiei de la *FLORICA*, comuna Ștefănești din județul Argeș, din părinții Ion C. Brătianu și Caliochia zisă Pia, fostă Pleșoianu de Vâlcea. După terminarea celor patru trepte primare, în 1875, în *particular*, în casa părintească - împreună cu sora lui Sabina - **IONEL BRĂȚIANU** va intra în prima clasă de liceu la Colegiul Sf. Sava din București, unde se va muta cu întreaga familie, tatăl devenind șef de guvern în 1876. A urmat susținerea examenului de bacalaureat, iar în continuare a traversat sânguincios și voluntar un stagiul militar de șase luni la *Regimentul 2 de Artilerie*; de asemenea, concomitent, va frecventa cursurile *Școlii de Poduri și Șosele* din București, după care va pleca în Franța. *Cu limba franceză deja deprinsă - din familie - cu o pregătire matematică la nivelul acelei timp în țară, cu temeinice deprinderi de a munci și de a depăși momente dificile, cu dorința nestrămutată de a reuși, pleca Ionel Brătianu în orașul luminilor - la Paris - pentru desăvârșirea studiilor sale* - scrie istoricul **Anastasie Iordache**, în 1994, în cartea *Ion I.C. BRĂȚIANU*.

În capitala Franței, *Ionel Brătianu* a urmat, mai întâi, programul Liceului *Saint-Barbe*, unde va deveni cursant intern al clasei de matematici speciale. Stăpân pe sine, căci se acomodase printre străini, **IONEL BRĂȚIANU** s-a înscris la *Școala Politehnică* din Paris; să precizăm că, având din țară gradul de sublocotenent al armatei române, acest fapt l-a ajutat, în acel moment, întrucât instituția de învățământ aparținea Ministerului de Război al Franței. În anul 1889, el obține diploma de inginer în specialitatea *drumuri și poduri*; să amintim că, printre

profesorii săi, se numărase - la *analitică* de pildă - savantul *Jules Henry Poincaré* - reiese din vol. II al lucrării *Din corespondența familiei I.C. Brătianu*, apărută în 1933 la București. Revenit în țară - avea vârsta de 25 de ani - **IONEL BRĂȚIANU** a efectuat, mai întâi, o concentrare pe linie militară, în urma căreia a fost avansat la gradul de locotenent-ofițer în rezervă. În luna octombrie 1889, el a fost primit, ca *inginer*, în serviciul reputatului specialist *Anghel Saligny*, care lucra atunci la Căile Ferate Române; se va dovedi *foarte gentil* cu proaspătul inginer, dându-i de rezolvat *lucrări în sferile cele mai înalte ale ingineriei* - arăta *Pia Brătianu* într-o scrisoare către fiul său, Dinu, aflat la studii în Franța. Așa de mult se remarcase tânărul inginer cu studii la Paris, încât, la un moment dat, va fi primit în audiență la palatul regal: *Regele Carol I ceruse, de mai multe ori, să-l vadă și a trimis pe dl. Candiano să-l aducă*. La patru ani de la decesul tatălui său, deci în anul 1895, *Ionel Brătianu* a intrat în politica militantă de partid, devenind deputat liberal de Gorj; el va contribui efectiv și tranșant la întărirea, P.N.L., a unei mari forțe cu numele de **BRĂȚIENISM** - va nota ulterior, în 1991, **Constantin Argetoianu** în *MEMORII*, carte de valoare în *ISTORIOGRAFIE*.

La puțină vreme, **Ionel Brătianu** avea să fie promovat ca ministru la *lucrări publice* în guvernul Dimitrie A. Sturdza dintre 31 martie 1897 și 30 martie 1899; el avusese. în ascensiune, sprijinul unor corifei liberali, dar îndeosebi al lui *Eugeniu Carada* - *eminența cenușie* din P.N.L., cel ce va deveni șeful *oculte*, acea acțiune ultrasecretă, pusă pe cele mai năbădăioase aranjamente nu numai de ordin politic. Și încă o remarcă: la 5 aprilie 1897, peste 200 de ingineri s-au întrunit în sala *HUGO* pentru a sărbători intrarea lui *Ionel Brătianu* în guvernul sturdzist; a luat cuvântul însuși *Anghel Saligny*, iar omagiatul a spus: *Știu că numele, pe care îl port, e principalul titlu. Depart, însă, de a regreta aceasta, văd în el un îndemn puternic și un învățământ pentru toți, căci dovedește că societatea românească, oricare i-ar fi șovăiele aparente, știe să prețuiască serviciile aduse și-și poartă recunoștința chiar asupra acelora, care au binemeritat* - reiese din vol. I al *DISCURSURILOR* sale dintre 1895 și 1903, editate, în 1935, de către **George Fotino**.

După trecerea, la 30 martie 1899, în opoziție, a P.N.L., **IONEL BRĂȚIANU** și alți apropiați în idei, vor acționa energic pentru revenirea la *matcă* a dizidenților - *drapelistă* și *flevistă* - dar și pentru reorientarea treptată a doctrinei liberale de la strategia prea moderată a liderului de atunci, Dimitrie A. Sturdza, la promovarea politicii radicale de odinioară, imprimată de răposatul său tată, Ion C. Brătianu. În context, din inițiativa lui *Ionel Brătianu*, se va întreprinde un mare și benefic pas spre înnoirea și revigorarea P.N.L. și anume înregimentarea. În acest partid. în anii 1898-1900. a unor lideri de frunte *social-democrați*, precum Ioan Nădejde, Vasile Morțun, George Diamandy, Constantin Stere, I.C. Atanasie-Galați, Alexandru G. Radovici-Ploiești și alții, care vor intra în istorie sub denumirea de *tineri generoși* - scrie istoricul **Costin Vrâncescu** în lucrarea lui din 2007: *O istorie a liberalismului politic în PRAHOVA*.

La Ploiești, după ce a intrat în comitetul electoral liberal, **Alexandru G. Radovici**, lider social-democrat local și cu anvergură națională, avea să fie ales, la 4 mai 1898, în funcția de primar al reședinței județului Prahova și, la puțin timp, în 1899, el va declara: *Eu sunt azi soldat al Partidului Național Liberal, singurul cu care numai, după o matură chibzuință, am găsit că pot realiza cel puțin o parte din idealul meu politic și social în țara românească* - reiese din ziarul liberal *LUMINA* din 3 octombrie 1899. Alexandru G. Radovici a avut, în continuare, următorul traseu politic: deputat, senator, ministru liberal și director general al *Băncii Naționale a României*: se știe din experiența istorică faptul că, în epocă, gestul liderilor *P.S.D.M.R.* echivalase, în opinia grupului muncitoresc din această formațiune politică, cu o *dezertare* - formula folosită fiind *trădarea generoșilor*. Corespondentul din Ploiești al oficiosului social-democrat *LUMEA NOUA* din 14 ianuarie 1898 scria că *purtarea politică a prietenului Radovici* avea o mare însemnătate pentru orașul reședință al Prahovei, dar, pentru persoana sa, *consider că îi era mult mai bine acolo unde era mai înainte; de altminteri, urma va alege* - cf. istoricul **Vasile G. Ionescu** în *Mișcarea muncitorească din Valea Prahovei. 1880-1921*, editată în 1971.

continuare în numărul viitor

VASILE SZOLGA – FASCINAȚIA LITERATURII (II)

de Ion Bălu

În living, se afla o tânără de 25-30 de ani. Citea volumul lui Salinger, **De veghe în lanul de secară**. Pe măsută, lângă ea, se afla un pahar și o sticlută de Whisky. Era îmbrăcată precum „hippies din deceniul șapte.” Iar părul era vopsit în culorile curcubeului. Tânăra se prezentă: „Mă cheamă Laura!” Au discutat aproape două ore. Apoi, tânăra își luă rămas-bun. Naratorul mai zăbovi câteva minute, „cu gândul că, probabil, tânăra s-a cazat, după ce el se culcase. Dimineața, a rugat-o pe proprietăreasă să transmită Laurei un „călduros” la revedere. Surprinsă, ea preciză: „... nu este nimeni cu acest nume în pensiune.” La o benzinărie, se opri. Din greșeală, la plată, a scos chitanța de la pensiune: „îmi sare în ochi cuvântul whisky”, trecut în contul naratorului!

În celelalte schițe, dubla perspectivă naratologică la persoana întâi și a treia singular se împletesc armonios. Amândouă surprind teme și motive specifice contemporaneității, amândouă dezvăluie structuri caracteriale individualizate și le valorifică esența comportamentală în imprezibile situații existențiale.

Subalternul este construită pe o structură caracterială contrastivă. Patru studenți, sosiți în practică pe șantierul Combinatului Petrochimic dau buzna în biroul directorului general. După un „moment de uluială”, directorului i-a plăcut îndrăzneala tinerilor. Le ascultă doleanțele și cere secreta-rei să-l cheme pe șeful secției administrative. După câteva minute, își face apariția un individ cocoșat și aplecat mult în față, încât părea mai scund decât directorul cu cel puțin o palmă. La ieșirea din birou, individul „scund, cocoșat, cu picioarele strâmbe, se îndreptă, devenind un bărbat aproape înalt.” Se prefăcuse schilod numai pentru a fi „mai scund decât directorul general!”

O vizită la etajul al doilea, din locuința memorială a poetului Ion Minulescu, se încheie cu o surpriză. În biroul scriitorului, naratorul întâlnește un bărbat. Cu mâinile la spate, în fața ferestrei, privea peisajul bucureștean. S-a întors, a trecut pe lângă vizitator și a ieșit din încăpere. Surprins, naratorul remarcă instantaneu asemănarea izbitoare cu... poetul. La plecare, se adresează custodelui: „...ideea de a recrea atmosfera, folosind un actor, pentru a-l întruchipa pe poet, mi s-a părut bună...” Celălalt protestă: „...nu avem nici un actor aici!” Pe scări, la coborâre, auzi pași, în urmă. Întoarse privirea: „Ceva ca o umbră cu contur uman și lava-lie la gât se topește în zid. Afară apăruse soarele. Strălucea.”

Sub aparența comunului, Vasile Szolga descoperă, în **Gunoierul**, contrastul dintre esență și aparență. Într-o excursie în Grecia, un „bărbat trecut bine de maturitate”, făcea completări și pune ghidului întrebări pertinente.

Unor teme recurente din literatura autohtonă, naratorul le imprimă o nuanță individualizată. Motivul pălăriei, cumpărate de Spirache Necșulescu, în **Titanic Vals**, de Tudor Mușatescu, revine la Vasile Szolga, în schițele **Ion cu capul variabil** și **Tov. Pandelică și pălăria**. Participant **La Loviluție**, în decembrie 1989, naratorul re trăiește experiența derizoriului din comedia **Conul Leonida față cu reacțiunea**, de Caragiale.

În **Electorală**, **Podul de flori**, **Măștile**, **O lume tristă**, **Discurs la aniversare**, naratorul înfățișează spectacolul contemporaneității, iar în **Dorel** și în **Lumea proștilor**, evidențiază persistența eternei prostii umane.

2. Altfel de narațiuni

Volumul **Scurte povești de adormit copiii și trezit adulții**, Editura Contrafort, Craiova, 2009, semnat Elisev Aglozs, anagrama numelui

real, este alcătuit dintr-o succesiune de douăzeci și nouă de schițe. Primele douăzeci și opt sunt rostite în fiecare seară a săptămânii, timp de o lună. A douăzeci și noua așezată sub sigle: „**Și ultima seară**” încheie volumul.

Textele au structura unor povești pentru „adormit” copiii, dar de „trezit” adulții. Toate sunt asemănător situate într-un timp îndepărtat: „A fost odată un om obișnuit, adică un om ca toți oamenii obișnuți...” (**Mortul**); „A fost odată demult, tare demult, o lume în care toate cuvintele rostite se materializau” (**Vorbe**); „Era odată un orașel oarecare cu oameni obișnuți” (**Gara**). Însă întoarcerea în timp este înșelătoare. Poveștile toate au rezonanță contemporană, toate trimit la structuri caracteriale general-umane și la realitățile politice, economice și filosofice ale zilelor noastre. Cu rigoarea profesorului universitar, Vasile Szolga spune ce ar trebui să fie drept în materie de valori umane și sociale.

În **Invidie**, a imaginat o lume în care gândurile oamenilor materializau lucrurile neînsuflețite. Deși izbuteau să aibă orice, locuitorii acelei țări îi invidiau pe toți care s-au gândit la ceea ce ei nu se mai gândiseră. Ideea subtextuală este mai adâncă. Egoistul raportează totul la propria-i persoană, în timp ce omul normal ascultă de un sistem de valori ce-i depășesc propria-i individualitate.

continuare în numărul viitor

ION PETROVICI – AMINTIRI DESPRE ANDREI NAUM

de Alexandru H. Popa

În perioada documentării asupra activității lui Andrei Naum la Ploiești, am consultat la „Biblioteca Academiei Romane”, volumele:

Andrei Naum – Poesii postume – Ediția I-a, București, Viața Românească, 1921, 70 pag., (format 135 x 211 mm) [1], respectiv:

Andrei Naum – Poezii – Cu o prefață de I. Petrovici, Casa Scoalelor, 1944, 139 pag. (format 150 x 212 mm) [2].

Cele doua volume, ulterior le-am găsit și la biblioteca Colegiului Național I. L. Caragiale din Ploiești.

Volumul de „Poesii postume”, conține 32 titluri de poezii (51 poezii, unele titluri conțin mai multe poezii separate cu cifre romane), nu are cuprins și „În loc de prefață” sunt reproduse trei necrologuri: primul Andrei Naum apărut în gazeta Romania în anul 1917, este semnat de I. Petrovici (1882 – 1972), (doua pagini), al doilea a apărut în revista Scena din 1918, are tot titlul Andrei Naum și a fost semnat de Barbu Lăzăreanu (1881 – 1957), (trei pagini), iar ultimul cu titlul „Încă unul ...”, apărut tot în gazeta Romania din 1917, are în locul semnăturii inițialele autorului A. N. (două pagini).

Pe coperta a patra suntem înștiințați:

În curând va apare:

De același autor

Traduceri din N. Lenau.

Au trebuit să treacă 23 de ani ca traducerea din N. Lenau să poată fi citite în volumul „Poezii” [2], de a cărei apariție, avem convingerea ca se face „vinovat” omul de cultura Ion Petrovici, care, încă din studenție s-a împrietenit cu Andrei Naum.

În cuprinsul volumului se pot număra 65 titluri de poezii din care 29 sunt traduceri din N. Lenau. 13 poezii din primul volum n-au fost incluse în ediția din 1944. De asemenea conținutul unor poezii preluate din volumul tipărit în 1921, au structura modificată.

De remarcat că între cele 13 poezii neincluse, apar trei sonete numerotate cu cifre romane, care după titlul „Piramida”, putem citi: „Dedicată amicului I. P.” (Ion Petrovici) - singurele poezii cu dedicație. În total în volumul tipărit în 1921 sunt incluse doar 7 sonete.

Volumul „Poesii postume” (1921) are pe prima coperta în medalion o fotografie a poetului, iar pe pagina a patra a volumului „Poezii” (1944) este reprodus un portret în carbune al lui Andrei Naum semnat de pictorul Dimitrie Serafim (1862-1931), (vezi fig. 1).

Este curios ca în „Dicționarul General al Literaturii Romane”, [3], la medalionul biografic al poetului Andrei Naum, nu s-a găsit de cuviință să fie reprodus și portretul poetului.

Prefața lui Ion Petrovici la ediția din 1944 a poeziilor lui Andrei Naum [2], am găsit-o în lucrarea memorialistică a acestuia „Figuri dispărute” [4], cuprinsă între medalioanele biografice ale lui I. L. Caragiale și Barbu Delavrancea.

Studentul Ion Petrovici l-a cunoscut pe Andrei Naum la sala Edison (Café Edison) care se găsea pe strada Caragheorghievici (actuala stradă Eugeniu Carada), locul de întâlnire preferat al studenților la începutul secolului XX.

Reproducem ultima parte a medalionului biografic dedicat de Ion Petrovici lui Andrei Naum, mărturie emoționantă unei prietenii ce a fost curmata de jertfa celui din urma pe câmpul bătăliei de la Mărășești.

Într-o seară, un camarad al meu de facultate, mă prezintă lui Andrei Naum, așezat la o masă, într-un ungher mai retras. Am fost poftit să stau și eu, iar când am plecat, după câteva ore de conversație animată în care lăncezeala n-a găsit nicio fisură, ca să se poată strecura, ne-am despărțit cu sentimentul unei comuniuni perfecte și al unei prietenii definitive. Nu era de vârsta seriei mele, ci cu câțiva ani mai bătrân, sporit și de o înfățișare cam bătrânicioasă, de unde a decurs mecanic ascendentul blând ce și l-a instalat asupra noastră, și care s-a tradus îndată printr-un schimb familiar de apelative ce s-au permanentizat. Noi îi ziceam: moșule, iar dânsul, nepoate!

Ne întâlneam destul de des și legătura se strângea tot mai tare. „Moșul” nu cotea la dea „nepoților” consilii, care luau câteodată chiar forme imperative. Omul acesta lipsit de orice ambiție pentru situația sa personală - înscris de mult la facultatea de drept, lăsase examenele baltă și se mulțumea cu o modestă slujbă în birourile Ministerului de Interne - era numai ambiție pentru „nepoții” săi. Nu admitea ca vreunul să-și întârzie datoriile școlare, ori să neglijeze ocaziile pentru a se pune în evidență. Manifestările spirituale ale junilor săi prieteni le urmărea cu ochi de părinte. Cea dintâi lucrare filozofică pe care am prezentat-o eu lui Titu Maiorescu, „Moșul” mi-a bătut-o la mașină, la Ministerul de Interne; nu era conferință de a mea, pe la socie-

tățile studențești, la care să nu-l văd că apare și se strecoară în băncile din fund, urmărindu-mă aci cu grijă, aci cu înduioșare, pentru ca apoi, așteptând răbdător până se scurgea auditoriul, să vină întins și să-mi spună: „Ai fost bine, nepoate...” sau: „Uite eu cred că mai trebuia, nepoate...” și, mai ales, fraza tipică: „să știi ca nu mă las, până nu te-oi vedea vorbind la Ateneu!”. Iar când îi reproșam - nepoții - la rândul nostru, nepăsarea sa față de propria lui situație ne răspundea invariabil:

- Eu, ca eu, lăsați-mă pe mine... Voi să fiți harnici și să vă croiți drumul înainte.

Dar din năvala tuturor amintirilor, care se rostogolesc pe planul înclinat al memoriei, îndată ce zăgazul e dat la o parte, o întâmplare se desprinde mai vie și mai radioasă. Este drumul pe care l-am făcut împreună cu Andrei Naum la Constanța, în iarna anului 1902. Profesorul Grigore Tocilescu luase inițiativa unui mausoleu, care să adăpostească țeasta lui Mihai Viteazul, păstrată cum dădea Dumnezeu la mânăstirea Dealu. S-a gândit că studenții ținând conferințe și organizând spectacole festive în capitale de județ ar putea strânge fonduri pentru scopul urmărit.

Colegul nostru Bărcăcilă - fost director la liceul din Turnu - Severin - a fost instituit de Tocilescu, șef al biroului de recrutare ... de studenți - conferențieri. Adresându-se și mie, am acceptat bucuros, dar cu două condiții.

Să fiu trimis la Constanța, pe care o alesesem dintre capitale ca să văd odată marea, pe care nu o cunoscusem încă decât din pictură sau din povestiri. Iar a doua condiție, să mi se lase libera alegere a studentului însoțitor (se trimitea în fiecare județ un conferențiar cu un auxiliar) fără să știu chiar dela început că, în urma dorinței lui exprese, eu îl voi alege pe moșul Naum, care cu toate că nu dăduse de mult examene, până atunci scăpase neexmatriculat.

Într-o dimineață geroasă, pe întuneric ca la miezul nopții, am plecat amândoi spre Constanța, într-un vagon de clasa III-a, destul de prost încălzit. El mai fusese la mare și mă asigura de măreția priveliștii care nu se asemana cu nimic altceva. Mă mai informase că marea se vede chiar mai înainte de sosirea în Constanța, așa că de cum trecurăm podul dela Cerna Voda, înaintând în sterpele ținuturi dobrogene, stăteam cu ochii țintă pe fereastră, să văd cu o clipă mai devreme, ceea ce constituia pentru mine atracția principală a călătoriei.

Începusem a fi nerăbdător, plictisit de peisajele terne, cu dealuri golașe și monotone. Dela un timp alte dealuri se anunțau la orizont, albastre din cauza depărtării.

– Mai e mult până se vede Marea... îl întrebai pe „Moșul”, impacientat.

El veni domol la fereastră, examină situația și mi spuse foarte serios:

– Nu mai e mult, marea o să se vadă, îndată ce vom trece dealurile acelea din fund! Văzându-mă ca primesc îngerește explicația, „Moșul” pufni zguduindu-se de râs.

– Nepoate, nepoate, nu vezi că ai căzut în cursă... Dealurile acelea albastre nu sunt dealuri, mă... E marea...

Rușinat a trebuit să-mi mărturisesc păcăleala și să constat că dunga albastră avea creasta prea rectilinie, ca să fie un șir de dealuri, așa precum crezusem în iluzia mea ignoranță...

Nu este locul să istorisesc în amănunte, peripețiile celor trei zile, în care s-a pregătit și efectuat serbarea, în al cărei centru urma să fie conferința mea despre Mihai Viteazul. În afară de ziua din urmă, când eu aveam firește rolul cel mai de răspundere, în tot restul timpului, „moșul” a fost acela care s-a zbatut mai mult. Convinș că trebuie să fiu menajat până la maximum, pentru ca să încheie o conferință cât mai serioasă și cu cât mai multe efecte oratorice, și-a luat asupra-și întreaga salahorie a organizării.

– Tu odihnește-te acasă... îmi zicea el regulat... sau plimbă-te la țarm... Celelalte le aranjez eu...

M-am folosit din larg de aceasta împărțeață a muncii, care îmi lăsa și libertatea gândului și puțința șederii îndelungi în preajma mării, pe care o contemplam aieva...

Cam la ora mesei îl vedeam sosind, cam obosit, dar cu privirea zâmbitoare.

– Veste bună, nepoate. Prefectura ne cumpără bilete și ne stă la dispoziție. Primăria plătește și întreținerea noastră în Constanța, ca să n-o deducem din încasări. Am tocmnit afișele care se plătesc la sfârșit...

Iar în preziua festivității, se întoarse din zilnica lui cutreerare, cu vestea cea mai piramidală.

– Mă nepoate, îmi striga dânsul, odată cu deschiderea vulcanică a ușii, eu aveam aicea doi prieteni buni, doi scriitori, pe Ion Adam, nuvelistul, și pe Petre Vulcan, un macedonean plin de avânt, deși săracul birocraat ca și mine, nu la Minister, dar aci la Prefectură. Am dat de amândoi... Adam e mai moale, dar celălalt s-a pus la dispoziția noastră. Și o să fie lată. Ne-a făcut el programul:

Măine dimineată procesiune pe străzi cu muzica regimentului în frunte; la statuia lui Ovidiu ține dânsul un discurs ocazional. Apoi mergem la Catedrală... Înțelegi tu, se răscolește tot orașul și se face atmosferă; după prânz la conferință o să avem sala plină.

... Și adevărat, a doua zi ne-am sculat dis-de-dimineată și la locul stabilit mai dinainte am găsit muzica militară. Ne-am încolonat și am pornit cu „Deșteaptă-te Române” pe arterele principale ale orașului, atrăgând puțină lume în convoi, și nu tocmai de excelentă calitate, dar scoțând la ferește destule capete somnoroase, trezite de muzica alămurilor sonore. „Moșul” își mușca nervos mustața, ca omul care visase un alai de altă amploare. Dar necazul i s-a risipit la Catedrală, unde l-am împins să rostască o cuvântare din amvon, și unde o inspirație oratorică în care n-am fi crezut nimeni, și poate el și mai puțin, s-a tradus în cadența unor cuvinte frumoase, care au curs înviorător pe capetele asistenței, simultan c-o revărsare de raze a soarelui de iarnă, grăbit apoi să reintre în ascunzătoarea lui de nori...

Buna dispoziție a dezinteresatului meu prieten a sporit și mai tare, după amiaza la festival, când aplauzele care au întrerupt și încheiat conferința mea, îi dăduseră o încântare agitată, ce nu l-a părăsit vreo câteva săptămâni, căci nu mai conținea la București să povestească tuturor cunoscuților, impresia pe care o lăsase în Constanța și pentru care dânsul se punea garant.

Lipsit complet de ambiție pentru a urca treptele mai înalte ale unei cariere, în schimb Andrei Naum avea o mare slăbiciune pentru gradele militare. Era ofițer de rezervă, și răspundea zelos tuturor chemărilor la manevră, pentru a fi avansat la vreme. La epoca aceea era locotenent și întâmpi-

nându-mă într-o toamna în uniformă îmi spuse:

– Să știi, nepoate, că nu mă las până n-oi purta epoleți înghețați... vreau să ajung maior.

Omul acesta, fără de nimica marțial în ținuta-i pururea modestă, purta o râvnă specială poziției sale militare, el care nu avea nicio deșertăciune pentru cariera lui de toate zilele.

Era poate o tainică înștiințare că destinul său era legat de uniforma militară și de calitatea cetățenească de apărător al patriei primejduite.

În războiul de întregire, Andrei Naum, căpitan de infanterie, a luat parte în fruntea unității sale, la crâncenele lupte de apărare a pământului național. În Dobrogea, a fost rănit, în Muntenia, rănit a doua oară, dar vindecat la trup și neștirbit la suflet, s-a reîntors curajos la aspra datorie a frontului. Însă abnegației sale obișnuite i se cerea acum o jertfă mai mare. Eroica rezistență de la Mărășești nu se putea înfăptui fără groaznice hecatombe. Printre cei căzuți în epica încăierare, în furnalul în care se poleia din nou mândria țării, a fost și Căpitanul Andrei Naum.

Și mi-l închipuiesc, potrivit cu ceea ce știu despre dânsul dintr-o îndelungată și strânsă cunoștință, mi-l închipuiesc pe bietul Andrei, căzut pe câmpul de unde nu era să se mai scoale vreodată, strigând camarazilor săi de arme, care se vor fi repezit să-l ajute, varianta unei fraze, la el așa de curentă: „Eu ca eu! Lăsați-mă pe mine. Voi vedeți-vă de lucru, nu slăbiți îndârjirea, tot înainte”!

I. PETROVICI

Menționăm că de curând cinci dintre poeziile lui Andrei Naum au fost incluse în lucrarea domnului profesor Dan Gulea [5].

Bibliografie:

1. Andrei Naum – Poesii postume, Ediția a I-a, București „Viața Românească” s.a. Tipografia Universala, str. Oituz, 1921, 70 pag;
2. Andrei Naum – Poezii cu o prefață de I. Petrovici – Casa Școalelor, 1944, 141 pag;
3. *** – Academia Română – Dicționarul General al Literaturii Române – vol. IV (literele L/O), Editura Univers Enciclopedic, București, 2005, pag. 531 – 532;
4. Ioan Petrovici – Figuri dispărute – București, Fundația pentru Literatură și Artă «Regele Carol II», Bulevardul Lascăr Catargiu, 39, 1937, pag. 69 – 81;
5. Dan Gulea – Citind marele război – Antologia scriitorilor căzuți, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2017, pag. 178 – 187.

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

Radu Rosetti este fiul publicistului Dimitrie R. Rosetti (Max). S-a născut în București la 18 decembrie 1894. A urmat studii juridice. A fost un recunoscut avocat al vremii și decan al Baroului de Ilfov. A fost prieten cu Cincinat Pavelescu, I. Gr. Periețeanu, Ion Ionescu-Quintus și alte personalități juridice. A scris note de călătorie, piese de teatru, memorialistică, epigrame, poezii, fabule. A fost un bun jurnalist și traducător. A mai semnat și cu pseudonimele: Vladimir, Ivan, Xaw, Yaw, Udav.

Din cărțile publicate de Radu D. Rosetti:

– Volume de poezie: *Poesii; Foi de toamnă; Cartea dragostei; Epigrame; Din inimă; Sincere; Duioase; Valuri; Cele din urmă; Din toate; Da capo.*

– Volume de proză: *Veneția; Proză; Anecdote militare; Printre picături; Din largul lumii; Povești moldovenești; Alte povești moldovenești; Prin Pravoslavnica Rusie- Note de călătorie; Din Egipt- Note de călătorie; Cartea dragostei- Antologie.*

– În anul 1935 i s-a tipărit volumul „Pagini alese-Comitet de sărbătorire a 60 de ani de viață a lui Radu D. Rosetti”.

– A scris prefața cărții lui Mihai Tican Rumano, *Abisinia*.

A scris și piese de teatru: *Steaua; Păntaia lui Dumitrache; O lecție*(dramă în trei acte); *Păcate;*

– Traduceri: *Robinson Crusoe*, de Daniel Defoe.

– În anul 1908 a apărut la Editura Librăriei Leon Alcalay, în colecția „Biblioteca pentru toți”, cartea cu următorul conținut: *De demult*, comedie într-un act de Guy de Maupassant și *Steaua*, dramă într-un act de André Gill și J. Richepin, traduceri în versuri de Radu D. Rosetti.

*

Mi-a povestit Nelu Quintus că Radu Rosetti intenționa să tipărească o carte „De vorbă cu busturile din Cișmigi”, carte care i-a rămas în manuscris.

*

Despre Radu D. Rosetti voi rela-
ta câteva întâmplări scrise de autor,
precum și unele povestiri auzite de
la cei doi fii ai epigramistului Ion Ionescu-Quintus, Mircea și Nelu, care
l-au cunoscut bine din vizitele pe care
Radu Rosetti le făcea familiei Quintus.

*

RADU D. ROSETTI

(1874 – 1964)

– Radu D. Rosetti a fost căsătorit cu Marioara Naumescu și au avut o fiică Maria (Mioara) Rosetti. Au locuit împreună la Ploiești pe strada Barbu Delavrancea (astăzi Rudului nr. 8). Radu D. Rosetti obișnuia să călătorească foarte mult. În fiecare primăvară pleca în lungi plimbări prin lume și se întorcea toamna la cabinetul de avocatură. Aici își alegea două-trei procese foarte grele din care câștiga mulți bani, iar, în puținul timp care îi mai rămânea, se așeza la masa de lucru scriind însemnări de călătorie, poezii sau proză. Într-o primăvară, la plecare, i-a spus soției sale, Marioara Naumescu-Rosetti, că o părăsește, fără nicio pretenție de partaj.

*

– În paralel voi intra puțin și în intimitatea căsniciei lui Ion Ionescu-Quintus. Acesta s-a căsătorit în anul 1910, oficial, cu celebra actriță Marioara Voiculescu, una din frumoasele femei ale vremii, deși erau împreună din anul 1903. Descriu în câteva cuvinte motivul despărțirii. *Soția-actriță* a plecat într-o zi la teatru pentru repetiția generală dinaintea premierei unei drame. Din cauza îmbolnăvirii unui actor, repetiția s-a amânat. Atunci, *actrița-soție* s-a dus la o cofetărie, a cumpărat niște prăjituri și s-a întors cu bucurie acasă. Acasă, mare surpriză! În patul conjugal, soțul ei, Ion Ionescu-Quintus, era cu cea mai bună prietenă a familiei. Considerându-se despărțiți din momentul flagrantului, a doua zi, *soția-actriță*, înșelată, a depus acțiunea de divorț. Avocatul-epigramist scrisese deja epigrama, intitulată „Mariei”: *Că te-am iubit ca un nebun,/ Deloc nu am tăgăduit/ Și dacă vrei și-acum ți-o spun:/ Am fost nebun când te-am iubit!* După divorț, Ion Ionescu-Quintus s-a recăsătorit, la 29 mai 1916, cu Marioara Naumescu, fosta soție a lui Radu D. Rosetti, și au avut împreună doi fii: Mircea (n.18.03.1917- d.15.09. 2017) și Nelu (n.12.08.1919-d.28.01.2014).

*

După ce Radu Rosetti s-a despărțit de Marioara Naumescu, și aceasta s-a căsătorit cu Ion Ionescu-Quintus, cei doi avocați, scriitori și epigramiști au rămas prieteni. Am citit un autograf pe care Radu Rosetti i l-a dat lui Ion Ionescu Quintus pe cartea „Eri”: *Lui Ionescu-Quintus, ca unui frate-București/4 Noembrie 1931.* Radu Rosetti venea deseori la Ploiești în fosta sa casă să-și vadă fiica, Mioara Rosetti, pe care Ion Ionescu-Quintus a crescut-o împreună cu cei doi fii ai săi. Odată, când Radu Rosetti a intrat în casă, I.I.-Quintus l-a invitat, politicos: *Poftim intră, ești musafirul nostru*, la care Radu Rosetti i-a spus: În casa aceasta tu ești musafir. Oi fi tu Quintus, dar la Marioara eu am fost «primus»! Apoi au făcut amândoi haz de cele spuse de Radu. Serveau masa împreună și depăneau amintiri. Când se trecea la povești și spunea fiecare câte ceva, Nelu avea totdeauna unele glume foarte spumoase. Radu Rosetti, care aprecia mult glumele lui Nelu, îl îndemna să le scrie, să le noteze undeva, ca să nu se piardă. Iată o epigramă pe care Nelu i-a adresat-o, mai târziu, lui Radu Rosetti: *Îmi spunea-n copilărie,/ Socotindu-mă un fiu:/ «Pune poanta pe hârtie!»/ Și am pus-o... cam târziu.* În casa în care au trăit Radu Rosetti și Ion Ionescu-Quintus, am intrat de foarte multe ori ca prieten al lui Nelu Quintus. După căsătorie, fratele său Mircea s-a mutat în casa soției, Viorica Mazi-lu-Quintus, pe strada Vornicul Boldur Nr 20 în Ploiești. În unele vizite pe care le făceam la Nelu Quintus, îmi arăta diverse obiecte care i-au aparținut lui Radu Rosetti. Dintre acestea mi-au atras atenția: ceasul de buzunar, cumpărat de la Viena la sfârșit de secol 19, cărțile de memorialistică, volumele de poezii și epigrame, un volum de epigrame, cu dedicație, oferit de Cincinat Pavelescu și multe altele. Nelu mi-a recitat, în repetate rânduri, catrenul *Autograf* al lui Radu Rosetti: *Voi, ce-ați făcut din bard un Zeu,/ Copii cu inima curată,/ De vreți să-l admirați mereu,/ Să nu-l cunoașteți niciodată!* Acest catren este scris de mâna lui Radu Rosetti pe volumul „Din toate”-1930, oferit lui Ion Ionescu-Quintus, având semnătura autorului(despre care am dat mai multe detalii în cartea „Acorduri și ritornele”-2012). Îmi stăruie în ureche o propoziție pe care mi-a spus-o Nelu

Quintus, de multe ori: „În această casă, mă strivesc amintirile!”

*

O întâmplare cu Radu Rosetti, povestită de Nelu Quintus. Prin anul 1933, în plină criză economică, Radu Rosetti a venit într-o zi la Ploiești, a intrat în casă și după puțin timp a cerut o cazma și un târnăcop. S-a dus în curte să sape la rădăcina unui salcâm ornamental. După un timp a renunțat să mai sape și s-a întors în casă. Marioara Quintus, fostă Rosetti, l-a întrebat ce a căutat, iar el a spus că avea o cutie cu cocoșei de aur, îngropată la rădăcina salcâmului. Cei doi frați, Mircea și Nelu, copii fiind, au continuat căutările și, în cele din urmă, au găsit acea cutie din tablă foarte grea pe care au dus-o în casă. „Nene Radule, am găsit ceea ce căutai!”, au zis Nelu și Mircea, dându-i cutia. Radu Rosetti a deschis-o și era plină cu strălucitori cocoșei de aur. A pus cutia în servieta sa, a băgat mâna în buzunar, a scos două bancnote și le-a oferit celor doi frați. Nelu mi-a spus că ambele bancnote primite nu valorau nici a zecea parte dintr-un cocoșel, dar ei, nu așteptau o recompensă bănească, erau bucuroși că l-au ajutat pe nenea Radu să-și recupereze comoara.

*

Din confesiunile pe care mi le făcea Mircea Ionescu-Quintus, am reținut că Radu Rosetti a avut, într-o bancă din Anglia, depusă o mare sumă de bani. După război, Winston Churchill a decis ca toți banii deponenților din țările Europei de est să nu se mai restituie. Astfel, Radu D. Rosetti a pierdut circa 40 kilograme de aur, depuși, în lingouri, bani duși tocmai în Anglia pentru o mai mare siguranță.

*

În volumul de „Epigrame”-Ediția III, Editura Librăriei Socex & C.O, Soc. anon. din anul 1921, Radu D. Rosetti face următoarea precizare: *Volume de Epigrame nu s-au publicat în țara noastră decât trei, patru. Printre acestea, figurează și cel de față apărut în Editura Minerva, în 1906. De-atunci și până azi, schimbându-se multe,- mare parte din subiecte fiind anterioare lui 1906- desigur că multe din înțepăturile și jocurile de cuvinte din aceste pagini retipărite nu vor spune ceva decât generației din trecut. Le reproduc ca titlu de document. În schimb, adaug alte trei-zeci inedite.*

*

Din memoriile lui Radu D. Rosetti, am reținut că l-a avut profesor, la liceu, pe I. L. Caragiale. Într-o primăvară, își amintește elevul Radu Rosetti, când gea-

mul de la ușa clasei era deschis, se auzea de afară cum ciripea un mierloi. Caragiale, văzând că elevii sunt atenți mai mult la cântecul păsării decât la profesor, a decis să continue lecția afară.

*

Pentru cititorii revistei „Atitudini” am selecționat următoarele epigrame din cărțile lui Radu D. Rosetti.

*

Lui Pilat

*Tu te-ai spălat pe mâini Pilate,
Când pe Cristos l-au răstignit;
Și-n loc să ți le faci curate,
De-atunci pe veci le-ai murdărit.*

*

Prefață

(Lui Vero)

*Amicul meu, te-am amânat o lună
Să-ți fac prefața-n patru rânduri. Iat-o:
Cu mult talent, făcuși o carte bună.
Si non e... VERO, cred că- ben trovato.*

*

Unui amic

*Lumea asta minunată, cu mizerii și idile
Dumnezeu Atotputernic a creat-o-n șase zile.
Decât Dumnezeu mai mare, nu te știu decât pe tine:
Tu-mi crezi o lume-ntreagă, numai cât te uiți la mine!*

*

Banilor

*Necazul meu pe bani i-atâta
De ne-mblânzit și de adânc
Încât de i-aș avea în mână,
Aș fi în stare să-i... mănânc.*

*

La spectacol

*Că vedeți la teatru doamne
Decoltate nu-i miracol,
Căci, în loc de spectatoare,
Ele singure-s spectacol!*

*

Unei călugărițe

*Duhovnicul o să ți-o coacă,
Zicând că prea bați prost din toacă.
Eu nu-ți știam acest defect:
Pe mine m-ai tocat perfect.*

*

Unui clopotar

*Clopotarul mănăstirii
Din Văratec, plânge-amar,
C-a fost scos de maici din slujbă,
Fi'ncă prea e... clopotar.*

*

Ministrului Cultelor

(Ministrul Cultelor a însărcinat telegrafic pe starea mănăstirei Agapia să facă o anchetă etc... - Monitorul Oficial)

*Nu cred să fi mai fost ministru,
Pe baza unui paragraf,
Să poată să însărcineze
O stareț prin telegraf!*

*

Unei surori de caritate

*O! sora mea de caritate
Tu, care-n veci ai lecuit,*

*Desigur, ca varietate,
Pe mine m-ai îmbolnăvit.*

*

Unui podgorean

*De când a cumpărat o vie,
Ne ia de sus cumătrul Ghiță;
De nimeni nu mai vrea să știe:
Cică-a ajuns boier de viță!*

*

Unui avocat

*care a invocat două nulități într-un proces
Două nulități, se pare
Fost-au în proces, dar cei
Ce te-au ascultat zic tare
C-ai pierdut... fiindcă-au fost trei!*

*

Unui bărbat de marcă

*Atâtea mărci a încasat,
Încât și mie-mi vine parcă
Să cred că e adevărat
Că domnu e-un bărbat... de marcă.*

*

Urare

*Tot ce-ți dorești să se-mplinească!
Strigară-ți buni amici în cor -
O, parodie omenească...
Știți voi ce mi-ați dorit? Să mor!*

*

Unuia care a trecut prin toate partidele politice

*Ne copleșește cu povețe
De care face mare caz.
- E bine s-ai mai multe fețe,
Dar se mai cere și obraz.*

*

DL I. Zane concurează și anul acesta cu „Proverbele Românilor” la Premiul Academiei. (D-sa a mai luat până acum două premii academice cu această valoarească lucrare).

*De-i lua și anu-acesta premiu,
Eu, un obscur provincial,
Ți-o spun că, fără să fii geniu,
O s-ajungi... proverbial.*

*

Unor politicieni

*Un cetățean v-a rupt placarda
La colțul unei străzi lipită,
Pentru motivul foarte simplu
Că „Murdăria e oprită!”*

*

Motivare refuzului de a participa la votarea Constituției lui Carol al II-lea

*Nu pot să votez din pat,
N-am nici o soluție;
Medicul m-a și clasat:
„Slab de constituție”.*

*

Perceptorilor mei

*Așa cum m-ați impus din greu,
Fac o reflecție amară:
Că mi-ați putea fi de folos
Să mă impuneți și la bară.*

continuare în numărul viitor

RĂSFOIRI ȘI COMENTARII

de Constantin Tudorache

autorul văzut
de Alexandru Clenciu

Duetul epigramelor

Începem duetul cu epigrama „Căsnicie”, scrisă de George Petrone: *Ea e esență, el, doar rumeguș,/ Ea-i damă bine, dânsul cam balcâz,/ Ea e vioara-ntâia, el arcuș.../ Și te mai miri că-i vine cu sacâz?* Pe o idee aproximativ-asemenea, să citim și epigrama „Unei violoniste” semnată de George Vaiman: *În tot orașul tu erai/ Vioara-ntâi, făcând să ardă/ Arcușul cu miros de cai/ Ai fost cea mai întinsă coardă.*

În catrenul „De vorbă cu Omar Kayyam”, Aculin Levițchi spune: *Pe orice om, în clipa grea,/ Atât l-am ridicat în bine,/ Că simt cum omenia mea/ Se prăbușește peste mine.* Recent am avut la rubrica „Galeria marilor epigramiști”, medalionul „Geo Olteanu-Spinus”, în care am redat un catren din creația lui Omar Kayyam, în traducerea lui Geo Olteanu, pe care îl reamintesc în continuare, chiar dacă nu are tangență cu ideea lui Aculin Levițchi, dar are legătură cu Omar Kayyam. Catrenul se intitulează „Olarul”: *Pășit-am înăuntru la un olar odată,/ Stând în picioare, Maistrul, pe talpa de la roată/ Făcea, cu dibăcie, o toartă de ulcior/ Dintr-un picior de rege și-un cap de cerșetor.*

„Te smulge (din povestea trucață pentru tine)/ Ideea neputinței cunoașterii depline”, spune Adrian Voica în aceste două, memorabile, versuri. Pe ideea neputinței cunoașterii depline, eu am scris următorul catren, intitulat „Alternativă”: *Aș fi acum un om bogat/ Și căutat cu interes,/ De-aș ști un sfert din ce-am uitat/ Și-un sfert din ce n-am înțeles.*

Mihu Dragomir scria în „Epigraful pe statuia mea”: *Din ce m-am vrut, nimica nu e.../ Și totuși am muncit intens.../ Abia acum, ca statuie,/ Dau circulației un sens.* Acestui epigraful, îi anexez un gând, puțin diferit, scris de Pavel Bucșa: *Demult de tot, mi se părea/ C-o să ajung și eu om mare,/*

Că o să fiu un „cineva”,/ Acuma... nu mi se mai pare. Mai prezint, de la Pavel Bucșa, o epigramă pe care am auzit-o, citită-n premieră, la Clubul „Cincinat Pavelescu”. Epigrama se intitulează „Reflecție”: *O prună se gândea odată,/ În clipele ce-ncet se torc:/ „Mai bine stau în prun stricată,/ Decât să mă mănânce-un porc”.*

Dumitru Munteanu spune în epigrama „La pensie și-a descoperit vocația”: *În fine, a sosit momentul/ Să-i pară rău c-a-mbătrânit,/ Urla în el demult talentul/ Și-abia acum l-a auzit.* Pe această idee suprapun următorul „Sfat” scris de subsemnatul: *Dacă nu ai fost viteaz/ Și isteț în tinerețe, / Nu mai are niciun haz/ Să încerci la bătrânețe.*

În acest pasaj combin două distihuri ale aceluiași autor: Adrian Voica. Primul distih se numește „Elogiu”: *Abstractul mă primește cu sunete divine/ Când bat cărarea clipei gândindu-mă la tine.* Cel de-al doilea se intitulează „Poetul”: *De-ajuns e să te văd și să te chem/ Că înflorește-n mine un poem.*

„E deșteaptă și frumoasă,/ Umblă tot cu rochii scurte,/ Are Mercedes și casă.../ Mulți ar vrea să-i facă curte”, spune C. Părăian în epigrama intitulată „Uneia”. Din culegerea „De la croșetă la floretă”, alcătuită de Mircea Trifu, am cules epigrama „Zădărnice”, scrisă de Eugenia Pavel: *Te-ai îndrăgostit, lulea/ Și-i faci curte, insistent,/ Casă n-o să faci cu ea.../ (Are un apartament).*

Epigramistul Gavril Moisa prezintă o „Ofertă a soacrei”, în următoarele versuri: *Mi-a spus că fata e comoara/ Averei ei, neprețuită,/ Deși știa că „domnișoara”/ A fost de mulți descoperită.* Ion Larian Postolache are o epigramă adresată „Scriitoarei S... purtătoare a unei exagerate minijupe, care se lăuda că a fost descoperită de maestrul P”: *I-am cercetat activitatea/ Maistrului, și-s amărât:/ L-ar fi stimat posteritatea/ De n-o descoperea atât.* (E vorba de Sânziana Pop care se lăuda că a fost descoperită de maestrul Miron Radu Paraschivescu).

Am cules câteva epigrame parafrazând cunoscuta poezie emines-

ciană „Pe lângă plopul fără soț”.
1. *Pe lângă plopul fără soț/ Avem o bucurie,/ O oră tu ești fără soț/ Și eu fără soție* – Ionel- Iacob Bencei.
2. „Proaspătul căsătorit”: *Pe lângă-o damă fără soț,/ Adesea a trecut,/ Pe el, din trecătorii toți,/ Năpasta a căzut* – Nic. Petrescu.
3. „Șpăgărească”: *De câte ori am așteptat,/ În șoaptă, pe ascuns,/ Un plic subțire să-mi fi dat,/ Un plic era de-ajuns* – C. Tudorache

Într-un distih melancolic, adresat „Unei adolescente”, Adrian Voica spune: *În ochii tăi sunt oaze de tristețe./ Te plimbi prin ele, când ne dai binețe,* iar în distihul „Obstinație”, același Adrian Voica vine și completează : *Din când în când, revin. E ca și cum/ Mi-aș număra tristețile de fum.* Baudelaire spunea că „Tristețea este singura noblețe”. Ca o addenda, redau un catren din sonetul „În intimitate”, tradus de C. Z. Buzdugan, din cartea „Les fleurs du mal: Tu ești un cer de toamnă, frumos, trandafiriu!/ Tristețea însă-n mine se-nalță, ca o mare/ Și lasă în refluxu-i, pe buza mea, mai viu/ Tot mîlul suferinței și-al undelor amare.

În distihul, intitulat „Prozodie”, Adrian Voica, un maestru al concentrării versurilor, spune: *Când mă chemau troheii la telefon mobil,/ Eram cu amfibrahii acasă la dactil.* Tot de la Adrian Voica, mai redau această „Urare de poet”: *Să locuiești în curcubeu/ Și în metafore, mereu.* Rămânem în casa prozodiei și redau un „Credo”, scris de subsemnatul: *Din vuietul de dincolo de nori,/ Spre liniștea adâncului de mare,/ Am coborât pe iambii suitori/ Și am urcat pe stele căzătoare.* Pe aceeași temă, recent am scris acest catren, intitulat „La balul prozodiei”: *Grațioase și subtile,/ Pe-ale ritmului alei,/ Săltărețele dactile,/ Sunt cu ochii pe trohei.*

Regretatul redactor șef al Revistei „Epigrama”, Valerian Lică a definit astfel „Inspirația”: *E iubita ce-o accepți/ Cu capricii feminine;/ Vine, când nici nu te-astepti,/ Și când o aștepti, nu vine! Redau și părerea Georgetei Tretelnițchi: Vine ca o adiere,/ De n-o prinzi când ea se*

naște,/ Te salută în tăcere/ Și-apoi nu te mai cunoaște. Pe aceeași temă eu am scris următoarea „Neșansă”: Când pândesti, cu frenezie,/ Clipa de creație,/ Ori n-ai pix, ori n-ai hârtie,/ Ori n-ai inspirație.

*

Ștefan Tropcea spune în epigrama „Har”: Numai omul-zeu în viață,/ Peste tot ce-i vietate,/ Poate ca să rădă-n față/ Și să muște pe la spate. Redau și o „Axiomă” din cartea mea „Antidot pentru tristețe: Din multitudinea de fiare,/ Ce Dumnezeu le păstorește,/ Doar omul poate fi în stare/ Să muște mâna ce-l hrănește.

*

Duetul aforismelor

Luna trecută am prezentat și comentat/completat câteva aforisme din cartea „Antologie a Festivalului Internațional al Aforismului pentru românii de pretutindeni”, festival desfășurat la Tecuci în anul 2017. Voi continua, prezentând și alte aforisme cititorilor revistei „Atitudini”.

De la Vasile Ghica mai redau următorul aforism: „În istoria oricărei iubiri există un balcon ca al Julietei, pe care, mai târziu, se întind rufe”. Reamintesc o definiție a balconului dată de epigramistul Vasile Tacu: Ieri, străjuț de silueta/ Unui Romeo-namorat,/ Azi, locul unde Julieta/ Întinde rufe la uscat. Mai reamintesc, pe aceeași temă, o „Cronică Mondenă” scrisă de Petre Tipărescu: Îți dedic frumoase stanțe,/ În decorul monoton,/ Julieto, dă-mi speranțe/ Sub chiloții din balcon.

*

Din multe aforisme de excepție ale lui Fabrizio Caramagna, îl voi comenta doar pe acesta: „Câtă sensibilitate are soarele! Roșește în fiecare seară când este timpul să apună”. Citindu-l, mi-am amintit de unul din „Catrenele fetei frumoase” de Lucian Blaga: Deoarece soarele nu poate să apună,/ Făr’ de a-și întoarce privirea după fecioarele/ cetății, mă-ntreb:/ de ce-aș fi altfel decât soarele?

*

„Oaspeții produc două bucurii: când sosesc, dar mai ales când... pleacă”, spune Dumitru Vascan. Să citim acum câteva epigrame, pe tema propusă de Dumitru Vascan. Ștefan Tropcea, în „Ziua onomastică”, spune: Este ziua-armonioasă/ Ce-ți permite să respiri,/ Doar când propria ta casă/ S-a golit de musafiri. Epigramistul ieșean George Petrone, are următorul punct de vedere despre „Musafiri”: Când îi

invit la un festin,/ Prilej real de-a mai petrece,/ O parte uită și nu vin./ Și-o parte uită să mai plece. Mai redau, în același context, din cartea subsemnatului „Antidot pentru tristețe”, epigrama „Oaspeților mei”: Eu pretind o disciplină,/ De la bunii mei confrați:/ Nici să-i chem și să nu vină,/ Nici să vină nechemăți.

*

Vasile Ponea propune următorul aforism: „De-a lungul istoriei, poporul nostru a suportat mai multe juguri: otoman, ruses, habsburgic... dar nu a crezut că cel mai apăsător va fi cel autohton”. Găsesc aici, potrivită următoarea epigramă din portofoliul lui Constantin Sachelaride: Au trecut pe-aici avarii/ Și gepizii și tătarii,/ Și s-au dus cu Dumnezeu,/ Dar cu proștii e mai greu.

*

Iată ce spune Darius Liber: „Nu încerca să-l bați la cap. E inutil. N-are!” Amintesc epigrama „Unui individ”, scrisă de A. C. Cuza: Că nu-și păzește slujba lui/ Natura-i vinovată!/ Și-ar bate capul, bietul,/ Dar n-are ce să-și bată. Conectez și epigrama „Unui indolent”, scrisă de Giuseppe Navarra: Sperând de lene ca să-l scap/ Și că-l voi pune pe picioare/ Am început să-l bat la cap/ Dar știți ce rezonanță are?

*

„Haina face pe om numai dacă și omul este stofă”, ne spune Mihai Merticaru. Unui cunoscut actor, i-am adresat, în loc de epigramă, următorul panseu: „Ca să interpretezi un rol de prost îți trebuie stofă”. Tot de la Mihai Merticaru mai redau și acest aforism: „În enigmaticele mări ale lumii se scaldă doar poezii și nebunii”. Aici voi face o trimitere la poemul „Vocea” de Charles Baudelaire și redau ultimele trei versuri, în traducerea Ninei Cassian: „Și tot privind la stele, mă prăbușesc sub roți-/ Dar vocea mă alină spunându-mi că nebunii/ Au vise mai frumoase ca înțelepții toți”.

*

Teodor Dume semnează, printre altele, și acest aforism: „Bătrânețea este o justificare a ceea ce ai fost”. Completez cu alte două aforisme pe aceeași temă: „Bătrânețea e o sentință fără drept de recurs”, spunea Marcello Mastroianni, iar Emil Cioran era de părere că „Bătrânețea e pedeapsa de a fi trăit”. Am mai citit undeva că bătrânețea e ca un cont în bancă, iei de acolo ce ai depus. Am dat și eu o definiție epigramatică bă-

trâneții: Chiar de nu ne este dragă,/ Bătrânețea, din păcate,/ E traseul care leagă/ Viața de... eternitate.

*

În aceeași carte, George Budoi ne prezintă următorul aforism: „Un bărbat care iubește vede frumusețea până și în ridurile femeii iubite”. Mă rezum, pe această temă, doar la două epigrame scrise de profesorul emerit de matematici Ion Grigore, proful lui Nichita Stănescu. Prima este adresată „Soției”: În riduri care ți s-au scris pe față,/ Citesc duos întreaga noastră viață/ Și o privesc cu același sfânt extaz/ Că n-au ascuns gropița din obraz. Următoarea epigramă se intitulează „La nunta de aur”: Stimez subiectivismul lor duos,/ Deși, demult li-i ninsă și sprânceană,/ Ea vede-n el pe același Făt-Frumos,/ Iar el în ea, mereu, pe Co-sânzeana.

*

Redau un aforism de la Adrian Răcaru: „Insomnia ne păzește să nu visăm urât”. O epigramă scrisă de Nicolae Ghițescu, intitulată „La vârsta a treia”, se apropie de aforismul lui Adrian Răcaru: De-acum când știu că o să-mi vie,/ Curând odihna întru Domnul,/ Sunt bucuroși de insomnie/ Și trist când mă apucă somnul.

*

De la Valeriu Butulescu am ales aforismul: „Cei ce se târăsc nu se împiedică niciodată”, pentru a-l completa cu un catren, intitulat „Îngrijorare” scris de subsemnatul: Într-o lume de ocară,/ Unde strâmbii hotărâsc,/ Nu mă tem de cei ce zboară,/ Ci de cei ce se târăsc!

*

„În dragoste fiecare om e un prinț, dar și un cerșetor”, spune Dan Surducan. Să citim și ce spune umoristul Vasile Til-Blidaru, în epigrama „Patului meu”: Te-am părăsit în seri târzii,/ Te-am căutat în nopți de-amor,/ Prieten intim, doar tu știi/ C-am fost și prinț și cerșetor. Din volumul meu de epigrame, redau madrigalul „Nostalgie”: Prin amintiri, duos, când pleci,/ Doar tu știi, suflete bătrân,/ Că pe-ale dragostei poteci/ Am fost și slugă și stăpân.

*

„Într-o lume fără proști, nu o poți face pe deșteptul”, spune George Geafir. Mi-aș permite o colaborare cu autorul sau o completare, transformând aforismul în epigramă: Trebuie să recunoști/ Și să înțelegi conceptul:/ Într-o lume fără proști/ Nu poți face pe deșteptul.

SUPRAREALISMUL SAU OCULTAREA PROGRAMATĂ A REALITĂȚII

de Mădălina Paula Ștefan

Născut în proximitatea dadaismului, în 1922 suprarealismul își proclamă scindarea de dadaști, iar Andre Breton se hotărăște să creeze propriul program. Astfel, „suprarealismul pătrunde prin efracție în istorie, pe urmele mișcării Dada”, spunea Georges Sebbag în studiul „Suprarealismul”, care, după ce a scandalizat intolerabil, „a avut eleganță să dispară în natură”. La 1924, în octombrie, apare celebrul „Manifest al suprarealismului”, în care mentorul mișcării anunță: „Cred că în viitor va avea loc asocierea dintre două stări care ne-ar putea părea antinomice, cum sunt visul și realitatea, într-o singură realitate absolută, în „suprarealitate”, dacă putem să o numim așa. Pornesc așadar să o cucerească, sigur fiind că nu o să-mi ating țelul, dar prea nepăsător îmi tratez propria moarte pentru a nu conta pe plăcerile pe care mi le va aduce victoria.” Breton explică pentru prima dată „ideea” suprarealistă printr-o definiție canonică: „Automatism psihic pur prin care se urmărește exprimarea, fie verbal, fie în scris, fie în orice alt fel, a funcționării reale a gândirii. Dicteu al gândirii, în absența oricărui control exercitat de rațiune, în afara oricărei preocupări estetice sau morale”.

Definiția își are propriile obscurități, îmbinând, așa cum s-a remarcat, filosofia cu psihiatria. Totuși, prevalează ideea opoziției față de raționalism și a recurgerii la vis, la copilărie, la imaginație, la nebunie. Generată în primă instanță de o experiență personală, așa cum mărturisește creatorul ei, sintagma „auto-

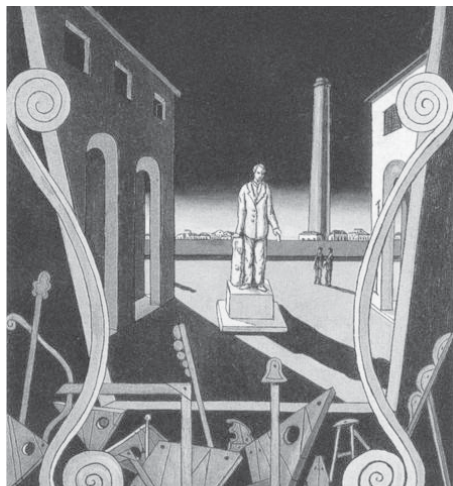
matism psihic pur” s-ar putea traduce prin „eveniment originar al non-conștientului” (adică al subconștientului ori inconștientului). Într-o seară din ianuarie 1919, povestește Breton, înainte de a adormi, a perceput un enunț stăruitor de o voce irecognoscibilă, numită simbolic ulterior de el, „vocea suprarealismului” - „E acolo un om tăiat în două de o fereastră”. Frapat de strania poticitate a mesajului, a decis că trebuie să găsească o cale de acces permanent către astfel de enunțuri. Soluția era aceea de a pune între paranteze precum în îndoiala carteziană sau în epocă-ul fenomenologilor, lumea exterioară, pentru a se abandona unei scrieri rapide, fără cenzură, pe care a numit-o dicteu automat. Frazele smulse straturilor obscure sau abisale din universul interior sunt, crede Breton, „elemente fragmentare ale unui discurs, care, prin fiecare dintre noi, continuă fără întrerupere”. În consecință, exteriorizate și fixate prin transcriere fără nicio intervenție ordonatoare, ele doar lasă impresia fragmentarismului haotic, fiind în realitate unite de un sens superior, de un adevăr imponderabil, care e cel din adâncul interiorității noastre. Între „E acolo un om tăiat în două de o fereastră”, „Va fi mereu o lopată în vânt pe nisipurile visului”, „Dacă trăiești ca un bizon alb de aur, nu tunde bizonul de aur” etc., există așadar un liant semantic secretat de inconștient.

Automatismul psihic pur nu e, în accepțiunea descoperitorului său, un mecanism ca oricare altul, nu se reduce la un mecanism natural sau artificial, nici la autoreglarea ființei vii, nici la „automatul spiritual” al lui Leibniz, nici la mașinile gânditoare ale lumii moderne. E mecanismul unei spontaneități pe cale de a naște, „o durată magnetizată” (să nu uităm că primul volum cu poezii al lui A. Breton se intitulează „Câmpuri magnetice”), un hazard psihic care defie legile naturii, conformismele sociale, obișnuințele de gândire. Breton însuși admite treptat că nu există o rețetă, că aplicarea scriiturii automate nu are nimic automat. Iar din perspectiva culturii secolului nostru prima frază din „Câmpuri magnetice” („Prizonieri ai picăturilor de apă, noi nu suntem decât niște animale perpetue”) nu mai frapează pe nimeni, pierzându-și carac-

terul absurd și păstrând, eventual, doar pe cel grandios, al unei revelații esențiale. Căci scriitura automată a brăzdat istoria secolului al XX-le, s-a strecurat în memorie, dacă nu va fi fost cu adevărat rezultatul unei anamneze.

Și totuși, în ce măsură perspectiva suprarealistă răspunde unei crize a realității? Același Georges Sebbag afirmă că dinamica imaginarului suprarealist pornește din realitate, interceptând incidentul, „pe care îl ridică apoi la rang de eveniment”. Sentimentul romantic al naturii, spre comparație, a reconciliat individul cu cosmosul și mediul viu, ideile în circulație ale enciclopedismului iluminist a propagat gustul conversației și al cunoașterii, iar miraculosul cotidian al suprarealiștilor l-a obligat pe citadin să descifreze enigma orașului. Suprarealiștii captează și instigă la captarea „adierii eventualului”.

Poate cel mai evident se exprimă această perspectivă în picturile lui Giorgio De Chirico, „dușmanul copacilor și prietenul statuiilor”, după spusele lui Apollinaire, care pictează interioare și exterioare pe care le numește „metafizice”. Spațiu urban al lui Chirico, cu asamblări arhitecturale și contrastante, cu străzi cvasi-private de prezența umană sau animalieră, cu lumini violente și umbre neliniștitoare, cu fațade regulate și străpunse de creneluri, cu piețe întinse unde tronează statui monumentale, cu arcade tainice și porticuri imemoriale, cu orologii indicând ora pentru eternitate, cu locomotive nemișcate fumegând în depărtare, comunică un mesaj suprarealist: „a străbate un oraș nu e o activitate socială sau funcțională, ci o experiență enigmatică și inițiativă”. Arta suprarealistă exercită această putere halucinatorie de a transfigura orașul și de a însufleți duratele. Suprarealiștii hoinăresc pe străzi, prin locurile pe unde abundă semnele și simbolurile, unde dorința transformă aparențele, iar hazardul își ia revanșa asupra ordinii stabilite. În laboratorul sensibilității lor, locurile se metamorfozează printr-o circulație intensă a afectelor. Atelierul devine un salon, strada o cafenea, vopseaua o fereastră, cuvântul un afiș, mulțimea o țintă, femeia o uimire, disperarea un tovarăș de masă.

Giorgio de Chirico - Italian plaza with monument of poet
sursa foto: www.pinterest.com

FOCȘANII LA 1909-1912 (XVI)

de Constantin Dobrescu

Trebuia să mă eliberez din armată la 1 octombrie, dar băieții mei m-au încurcat și am mai stat o lună și șapte zile. Pe ziua de 16 septembrie, am dat în primire, La Comenduire unui camarad, sergent din Regimentul 11 Artilerie. Domnul maior Miclescu m-a dat ca exemplu celor de la Divizia 6-a și Comenduire. Ultimele zile de armată le-am făcut la regiment cu băieții mei Buclea și Drendino (poate Dendrino? N.n.), care s-au reangajat în armată și cu Bociogă Radu, Panaitescu, Hurjui, Paraipan, Călțun și alții. Acum eram și frați și camarazi în tot timpul și greu ne-a venit a ne despărți. Cu Lența sau Geta, cum i-am zis mai pe urmă, am aranjat în așa fel de i-am scris popei și preotesei trimițându-le, tot atunci, și o fotografie a noastră, în care i-am rugat fierbinte să o ierte pentru că nu le-a scris timp de doi ani, că acum eu plec la o școală și ea rămânând singură, să vină să o ia acasă. Pentru că mai avem ceva datorii la gazdă, să vină și cu ceva bani, să plătească dumnealor. Le-am scris fără știrea Gettei, dorind a o scoate din mocirla cea înjositoare. Le-am dat adresa ei și numărul camerei, scriindu-le să îndrăznească să intre, ca nu cumva să fugă, când îi va vedea.

Zis și făcut. Au venit popa și preoteasa, au intrat în curte și drept la camera ei s-au dus. O scenă ne-bunească de îmbrățișări și plâns! Când a venit patroana, nu știa ce să creadă. A aflat că e fiica lor, o cheamă Georgeta și de doi ani nu mai știau de ea și acum au venit s-o ia, le-a scris logodnicul ei. Țața mi-a văzut scrisul și a priceput totul. –Bine părinte, poate să plece, dar e datoare la mine 600 de lei. Eu am întreținut-o mai mult! A scos popa tășcoiul și tremurând a dat bănișorii, bănuț cu bănuț, strânși cu multă trudă pentru scumpa lor Getta, numai să o vadă iarăși în sânul familiei. I-au plătit și au plecat câteștrei în oraș. Biata fată sta mai mult în brațele preotesei, nedumerită, plângând. Se-ntreba de unde

vine aceasta, de unde au știut așa sigur și au găsit-o. Deși îmi văzuse scrisul, era în dubiu!

Eu sosind de la regiment, îmi spune țața și una dintre fete totul. Nu am stat pe gânduri și am fugit în urma lor. După puțină căutare, îi găsesc la un restaurant în centru luând masa de seară. Când m-a văzut, Lența, acum Getta își pune mâinile pe față acoperind ochii plângând, cu capul pe pieptul preotesei. N-a scos un cuvânt! Era așa de emoționată, că nu mai știa ce să facă.

Eu mă apropii de masa lor, salutul cu mâna la capelă. Dau mâna cu popa, i-o sărut, apoi pe a preotesei. Getta nu știa ce să facă de bucurie. Mă așez pe un scaun lângă ei, la masă. Capela și sabia am pus-o într-un cuier. Atunci a ridicat și Getta capul, de lângă pieptul maică-sii, uitându-se țintă în ochii mei, ca nu cumva să spun vre-un cuvânt, să afle popa și preoteasa situația ei adevărată. Le-am spus că Getta, după cum v-am scris, e logodnica mea. Trăim de doi ani împreună. Acum trebuie să mă eliberez din armată și mă trimit regimentul la o școală în București de maiștri armurieri, cu plată, pentru șase luni. Și acum chiar țin locul maistrului armurier vechi. Peste patru zile plec și nu voiam să o las pe Getta singură. De aceea m-am gândit să vă scriu, să veniți, să o luați acasă, pentru scurt timp, până mă aranjez eu la București. Vin apoi și o iau cu mine. I-am făcut destul deranj mătusii mele, unde a stat Getta până acum, îi mai sunt dator cu niște bani. –I-am plătit tot, dragul meu, spune popa. – De ce ați făcut asta, întreb eu. –Să nu fiți datori, taică! Eu îi mulțumesc. Getta se uita numai în ochii mei și nu știa, ce să creadă și să facă.

După un ceas de discuții și puțină cinste cu toții, eu m-am scuzat că am și altă însărcinare pentru astă seară. Îmbrățișându-ne cu toții, eu am plecat. Ei au mers în oraș, la un coleg al popii, unde își lăsase șaretă și calul și unde au fost găzduiți. A doua zi, i-au luat bagajul

tot de la țața și au plecat cu fata acasă, fără să afle popa și preoteasa ceva din trecutul fetei lor, decât numai că își abandonase școala și s-a logodit fără știrea lor.

Eu am rămas singur și greu îmi venea fără a o mai vedea. Ne obișnuisem amândoi, căci ea a îngrijit de mine un an și mai bine, dându-mi de cheltuială și făcându-mi haine particulare cazone, cu cizme de box ofițerești și un costum particular civil cu pardesiu de comandă, gri, fără a gusta din fericirea vieții și a dragostei contactului unul cu altul, căci eram, după cum v-am descris mai înainte, nu un om, ci un famen, fără a avea toate simțurile corporale bărbătești. Ce poate fi mai greu pentru o ființă omenească decât baceș chin pă-mântesc? Dar ea m-a înțeles și m-a iubit crezându-mi toate ale mele compătimindu-mă, ca și eu pe ea, de nenorocirea amândurora.

Ziua sfântă a eliberării din armată.

Rămânând câțva timp la regiment, am primit ordin să iau în primire Atelierul de armurărie, cu scule și materiale, de la maistrul armurier Nicolescu Emil, ce a fost permutat la aviația militară în București, până venea maistrul militar Toni Bogdan, la 1 noiembrie. Acesta nu a venit la timp și am fost nevoit să ies la raport, la domnul colonel Gorgos, pentru reținerea mea după încheierea serviciului militar. Acesta mi-a dat ordin să dau în primire brigadierilor armurier cu procese verbale, tot ce am luat de la maistrul plecat. Brigaderii Antonescu Constantin, Zolner Ludvig și Mateescu Constantin, care cunoșteau totul, fac procesele verbale de predare și-mi semnează de primire pe ziua de șase noiembrie. Termin pe ziua de șapte noiembrie, mă îmbrac civil. Pe ziua de opt noiembrie sunt scos din porție și eliberarea! Toate le aranjez cu tâlc!

continuare în pagina 21

CONCURSUL NAȚIONAL DE PROZĂ SCURTĂ „I.L. CARAGIALE”

EDIȚIA A XV-A

Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești a organizat, în perioada 1-14 mai 2018, cea de-a XV-a ediție a Concursului Național de Proză Scurtă „I.L. Caragiale”, competiție adresată liceenilor înscriși la cursuri de zi. În cadrul acestui concurs, juriul, compus din prof. Mădălina Paula Ștefan – președinte, prof. referent Gelu Nicolae Ionescu – membru, prof. Iulia Dragomir, a decis acordarea următoarelor premii: MARELE PREMIU: Zett Ana, C.N. „Mihai Viteazul”, Ploiești; PREMIUL I (ex-aequo): Cojocaru Bianca Alexandra, C.N. „I.L. Caragiale”, Ploiești, Ivan Marina Mădălina, C.E. „Virgil Madgearu” Ploiești, și Țibuleac Alina Violeta, C.N. „Petru Rareș”, Suceava; PREMIUL AL II-LEA (ex-aequo): Mogoș Daria Ana-Maria, C.N. „Al. I. Cuza”, Ploiești, și Podăreanu Miriam, C.N. „Petru Rareș”, Suceava; PREMIUL AL III-LEA: Iorga Iulian, C.E. „Virgil Madgearu”, Ploiești; MENȚIUNE I: Stan Maria-Magdalena, C.E. „Virgil Madgearu”, Ploiești; MENȚIUNE II (ex-aequo): Arcip Denisa, C.N. „Petru Rareș”, Suceava, și Radu Diana Gabriela, C.N. „Al. I. Cuza”, Ploiești. Sponsorii evenimentului au fost APA NOVA și CORA, cărora le mulțumim.

Ivan Marina Mădălina

- Vârsta: 16 ani
- Școala de proveniență: Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Ploiești
- Clasa a X-a
- Tel.: 0726268965
- G-mail: ivanmarina200@gmail.com
- E-mail: marina.mada2000@yahoo.com

Ajutor

Am căutat un loc sub soare, unde să mă refugiez ori de câte ori am nevoie să mă regăsesc pe mine. Un loc departe de zgomote, de aglomerație și de energie negativă. Un loc departe de răutăți și de ispite. Un loc unde să îmi găsesc echilibrul și pacea sufletească. Un loc frumos, care să îmi amintească de frumusețea și valoarea vieții.

Am căutat un loc cât mai retras și m-am așezat pe un petic de iarbă. Lângă mine, am văzut un animal frumos, culcat la pământ, pe care l-am studiat puțin să văd dacă e rănit, dar se părea că doar fusese călcat în picioare. „Trebuie să îl bandajez cu ceva” mi-am spus în gând. Cu eșarfa pe care o aveam înfășurată la gât, am pansat piciorul animăluțului pentru a se putea sprijini în el și a putea merge. Mi-am scos sticla cu apă, am băut puțin, apoi m-am uitat spre animăluț.

– Vrei și tu? Ia puțină apă, o să te simți mai bine!

– De ce faci asta pentru mine? am auzit o voce.

„Ia te uită, animăluțul ăsta vorbește” mi-am spus în gând.

– Nu crezi că vorbesc, nu?

– Ba cred, doar te aud.

– Dar nu știai că pot vorbi, atunci de ce ai vorbit cu mine?

– Pentru că până nu vorbim cu cineva, nu știm dacă ni se va răspunde...

– De ce m-ai bandajat?

– Ca să îți revii. Te-am sprijinit de un băț, până îți vei recăpăta puterile.

– Voi oamenii, așa faceți când sunteți la pământ? Vă sprijiniți de un băț?

– Nu, noi ne sprijinim de oameni dăgi, de prieteni.

– Eu n-am prieteni.

– Cum nu? Iarba, florile, vreo găză?

– Tu ai prieteni? Cum e să ai prieteni?

Am. E minunat! Sunt oameni care se bucura pentru fericirea mea și suferă alături de mine. Nu pretind să fiu într-un anume fel ci le e suficient să fiu eu, acceptându-mă atât cu calitățile cât și cu defectele pe care le am. Cu ei împărtășesc vise și mă îmbogățesc cu amintiri. Viața a fost generoasă cu mine și m-a binecuvântat cu astfel de oameni. Pe ei mă sprijin când sunt la pământ.

– Eu nu am văzut oameni la pământ.

– În cazul nostru sufletele noastre sunt la pământ, nu trupurile.

– Dar și pe voi vă calcă alți oameni în picioare?

– Da, mai fac și cu noi asta, dar ți-am spus, e vorba de suflet. Mi-aș dori ca printr-o minune a științei să se creeze un dispozitiv prin care sufletele oamenilor să fie la vedere, purtate ca o broșă în piept și să reflecte trăirile autentice ale purtătorului. Am avea surpriza să constatăm că dacă privim atent, vedem că sub masca ipocrită a prieteniei interesate, interlocutorul nostru ne poate fi cel mai mare dușman. Sau că morocănosul coleg care nu glumește niciodată are acasă un părinte bolnav căruia nu i se poate asigura tratamentul optim. Sau

poate că amica grasă nu e așa de oarece mănâncă prea mult, ci pentru că umple prin mâncare golul uriaș lăsat de pierderea unei ființe dragi. Poate că ar trebui ca măcar o perioadă, să avem sufletele la vedere, transparente, să poată vedea ceilalți nu numai cum arătam la exterior, ci și ce simțim, ce temeri avem, dar mai ales cât de buni putem fi, cât de loiali, cât de iubitori.

– Să știi că pe mine nu mă iubeste nimeni. Sunt singur. Mai trece câte unul, altul, se joacă puțin cu blănița mea, apoi pleacă toți.

– Ba te iubeste cineva și pe tine. Uite, de exemplu soarele. El e singurul care va veni în fiecare zi negreșit. Te va mângâia și te va îmbrățișa. Și ploaia te iubeste, și Dumnezeu.

– Cine e Dumnezeu?

– E cel care a creat tot ce există. Și pe mine și pe tine.

– Eu nu cred, L-ai văzut tu vreodată?

– Dacă nu vedem ceva, nu înseamnă că nu există. Căldura nu o vezi, dar o simți, nu-i așa? Iubirea nu se vede, dar se simte. La fel e și cu Dumnezeu. Îl simțim în suflet și în tot ce există. Tot ce există frumos, e creat de el.

Pentru câteva clipe, s-a lăsat o liniște apăsătoare. Eu contemplam natura, iar animăluțul probabil se gândea la ceea ce îi spusese.

– Când o să pleci, îți vei lua eșarfa înapoi și mă vei lăsa la pământ, așa-i?

– Nu. Eșarfa va rămâne la tine, Am învățat de la oamenii care când pleacă de lângă cineva iau înapoi tot ce au dăruit, să nu fac ca ei.

– De ce mi-ai lăsa mie eșarfa ta? Poate nici nu voi trece peste această noapte.

– Măcar am făcut ceva ca să te salvez. Iar dacă vei supraviețui, vei avea o amintire frumoasă despre mine.

– Și eu? Cu mine cum rămâne? Ce voi face?

– Vei bucura alte suflete.

– Dar tu de ce nu rămâi cu mine?

Pentru că nu aparțin acestui loc. Unii oameni sunt trecători prin viața noastră. Își îndeplinesc misiunea, apoi pleacă mai departe urmându-și calea.

Atunci de ce ai mai venit?

Nu știu...poate trebuia doar să te salvez!

Trenul cu fericire

Cu valiza ușoară, încercam să alerg cât mai repede. Am obosit de cât de greu îmi era sufletul. Nu știam ora la care pleacă trenul, nici cât mă costă biletul. Bunicul îmi spusese că pe astea nu le cunoști niciodată și că mai ține și de noroc. De el mi-e cel mai dor, n-am avut norocul să-l păstrez mai mult timp lângă mine. Îmi alung gândurile astea că nu vreau să mă rătăcesc pe drum.

Plimbându-mă ca să mai treacă timpul, am observat niște tarabe încărcate și am amuțit când am văzut ce sunt înșirate pe ele. Nu-mi venea să-mi cred ochilor, erau suflete. Un suflet trist se vindea pentru o mașină decapotabilă, roșie parcă, altul pentru un telefon de ultimă generație. Un suflet de adolescentă se vindea pentru faima unui corp, dar cel mai milă mi-a fost să văd sufletul unei fetițe ce se vindea pentru un ursuleț din pluș, roz. Nimeni nu a oprit-o. Uitându-mă în spate, o femeie își vindea sufletul să aibă cu ce-și crește copiii.

Mii și mii de suflete se vindeau atunci : pentru bani, popularitate, faimă, dragoste, motive și motive. E atâta agitație, atâtea suflete, roșii, albe, chiar și suflete negre, neîngrijite, uitare. Mă întreb oare ce culoare are sufletul meu? Mai multe nuanțe? Sau mai multe culori și nuanțe? Cu siguranță, nu poate avea o structură compactă și rigidă, pentru că dacă ar fi așa s-ar face mici fărâmițe la prima temere sau durere din dragoste. Azi sufletul mi-e roz, mă doare pata sângerie din inima mea dar sunt bolnavă de roșu. Insist să cred că viața e roz, chiar dacă o mai străbate câte o undă de negru, chiar dacă o mai

asuprește câte o pată de întuneric, chiar dacă o mai străpunge câte un vis spulberat. Dar ziua, când visez, razele din mine își cer drepturile de a amesteca toate culorile din sufletul meu, de a calma duritatea negrului, de a atenua indignarea violetului, de a limpezi scilipirile albastre ale ochilor mei, încăpățânați să vadă viața în roz. Eu cred că îmi construiesc sufletul din minunatele flori ale experiențelor mele ; flori pe care le înconjurez cu superbe ghirlande de frunze, crescute din bucuriile pe care le trăiesc în fiecare zi. Câte o frunză e mai ruginită, dar o păstrez în suflet pentru că m-a învățat ceva important pentru mine. Nu există un tipar în aranjarea florilor și frunzelor, în distribuirea culorilor și nuanțelor. Dacă privești cu superficialitate, ai avea impresia că e un adevărat haos, dar dacă te uiți cu atenție, vei observa că florile și frunzele sunt unite prin ramuri ce le țin în viață. Bucuriile mici, frunzele, mă pregătesc pentru florile experiențelor pe care le trăiesc. Cu toată multitudinea de forme și culori, mereu va fi loc pentru noi experiențe de viață, pe care să le păstrez în suflet. Și nu! Sufletul meu nu are o singură culoare! Sufletul meu are toate culorile curcubeului...

Erau atâtea suflete ce mă presau, nu le-am putut face față. Nu m-am vândut, dar m-am amanetat. Și m-a durut, pentru că am făcut-o pentru fericire, fericire care fără suflet nu se simte deloc. Când fac rost de fericire, îmi răscumpăr sufletul. Rost de ce? De fericire...pentru fericire m-am amanetat.

Am ajuns la casa de bilete. Ce de oameni îmbrăcați și goi așteptau un bilet să îi ducă undeva sau să îi ducă de aici. M-am așezat pe valiză și am clipit.

– Domnișoară, doriți ceva?

– Ce repede. Da, vă rog, un bilet la trenul cu fericire.

– N-avem.

– Nici la clasa a doua? Plătesc mai mult, sau stau în picioare. Orice, oricum, oricând. Și mâine, dorm aici, în gară, nu-i problemă. Poate să coste oricât, numai nu suflet, acolo nu prea mai stau bine.

– Domnișoară dragă, nu am cum să te ajut. Nu știu nici ora, nici peronul, nici destinația trenului tau. Nu ți-a zis nimeni niciodată că fericirea n-are stație? Te urci din mers!

Am plecat, fără valiză dar cu speranță în priviri. Fericirea n-are stație, te urci din mers...stiam eu. Te prind nesăbuito, credeai că ai să-mi scapi?

Inspirația

Mi-e visul departe uneori. Dar reușesc să mi-l aduc înapoi. Mă lupt cu mine, cu adâncurile și cu fleacurile mele. Mă cert cu gândurile și cu nesăbuița mea. Pe câmpul sufletului meu, o ploaie îmi răcorește văpăile. Azi, m-am trezit cu inima scriindu-mi șoaapte în artere, toate toate fără înțelese, fără rațiune. Tremurau cuvintele când mi se amestecau cu sângele în vene, timpul se scurgea pe lângă mine și uitam că trec grabnic secunde.

De mult s-a ridicat cortina de pe viața mea, m-am arătat tuturor exact așa cum sunt, fără teamă, dar sufletul l-am băgat sub pat, într-o cutie de pantofi, iar inima am agățat-o cu frânghii, de stele. În calendar nu mai încercuiesc de mult zilele preferate, toate se aseamănă, știu că soarele răsare mereu peste casa de vizavi, că aerul va intra pe geam curios când îl deschid. În fiecare zi respir de aproape același număr de ori. În fiecare zi trec pe curat aceleași idei, știind că mâine vor deveni din nou o ciornă.

După o vreme viața a devenit o repetiție generală, cu costume, măști, regizor nervos și doi-trei critici. Iar eu? Pe scenă, știind că publicul nu mai vine niciodată...

Puțin mai jos de locul care demult adăpostea dorința, se află ruinele celei care-mi circula iubirea prin aortă. Nu voi mai farda inima, vreau să-i surprind zâmbetul firesc, ca o copilă cu defecte, ce nu le acoperă sub straturi de aparențe.

Azi mi-a fugit inspirația pe geam... Se simțea goală, stingheră, a zburat departe să se îmbrace în nori. Dar nu-i nimic, mi-au rămas două vise, unul e despre o vioară care plânge, a fost uitată într-un colț, într-o zi de toamnă când a fugit inspirația. Iar celălalt e despre o capodoperă realizată în mintea mea, cu ajutorul inspirației ce epuizată fiind, m-a părăsit.

Pe tine în gând te-am pictat cu toate pensulele mele, ți-am adăugat aripi de înger, arată fantastic! Dar din greșeală un ochi ți l-am

pătat cu un zâmbet, buzele ți le-am murdărit cu prea multe săruturi, iar pe gene am pus din greșeală prea multă iubire. Și pielea...Doamne, era așa frumoasă! Până când am picurat-o cu lacrimi de dor. Acum nu a mai rămas nimic din capodopera mea. La început arăta uimitor, dar acum e o biată pictură în gând, mânjită cu dragoste. Totuși, e o capodoperă, doar ești tu în ea!

În drumul meu, pe care alergam cu un zâmbet șters pe față și cu lacrimile șiroind pe obraji, te-ai grăbit și m-ai ajuns din urmă, sărutându-mi umbra. Pesemne ai convins-o pe ea să rămână pe loc și m-am oprit și eu. Mi-ai sărutat picioarele rănite de la inimile prin care umblasem și mă goniseră afară luându-mi tot ce le oferisem. Am simțit că pot pași din nou fără nicio greutate. Mi-ai sărutat mâinile pline de zgârieturile pe care mi le-am făcut când încercam să adun cioburile de pe jos, să îmi pun sufletul la loc bucată cu bucată și am simțit că ele pot sculpta acum o nouă eu. Mi-ai sărutat obraji ce își pierduseră strălucirea, spălați de atâtea lacrimi și s-au îmbujorat.

Mi-ai sărutat ochii și m-am trezit că furtuna din ei se oprișe și soarele îmi încuraja curcubeul din priviri. Ai ajuns la gânduri și mi le-ai sărutat mai întâi pe cele mai întunecate, de care ămi era teamă, încurajându-mă să le păstrez pe cele bune și într-un final le-ai sărutat și pe acelea. În cele din urmă dragule, l-ai găsit pe el, bietull meu suflet stingher, ascunzându-se chiar și de mine. L-ai sărutat și m-am simțit din nou întreagă. Apoi te-ai oprit și m-ai privit. Mi-ai luat fața în mâini și ți-ai lipit buzele de ale mele, făcându-mă să simt gustul fericirii. În drumul pe care alergam cu lacrimile șiroind pe obraji, m-ai întrebat: „Cât de încântată te simți în acest moment că exist?” Atât de fascinată cât să îmi ridic privirea, să mă uit la cerul colorat în roșu înnoptat și să mă gândesc doar la tine. Cerul începe să se tulbure, creând în mintea mea spaimă, iar odată cu asta sângele din venele mele începe în taină să suspine.

Privește și tu cerul! Ce perfect e.... Și oricât de perfect ar fi nu are putere interioară... Nu poate crea pentru că a fost cre-

at și i-a fost luat dreptul la suflet, la creație. E poate infinit și nu îmbătrânește ca mine, ca tine, dar nu contează: creația e putere interioară, creația e eternitate. Întregul peisaj e roșcat, ca tine, poate la fel de frumos, sau la fel de simțit, dar poate oare fi ca tine, poate oare fi tu? Puterea ta interioară îmi creează mie simțiri pentru tine, asta e menirea ei. – fabricarea de sentimente în mintea omului, sentimente de frumos, iubire, renaștere, sentimente de trădare, dezamăgire – toate produse de puteri sufletești... Și când îți spun că te iubesc, puterea ta interioară nu-mi vorbește, ea îmi creează în suflet ceva gelozie murdară, bolnavă, ceva poftă, ceva dor... Timpul este și el sub bagheta magică a puterii sufletești, a creației, este accelerat sau decelerat de puterea sufletului. Astfel omul controlează și el timpul, stăpânește și alți oameni, domină natura, dar nu se controlează pe el, așa ești și tu, băiatul meu, te ia puterea sufletească pe dinainte...

FOCȘANII LA 1909-1912 (XVI)

de Constantin Dobrescu

urmare din pagina 18

Două deca de vin, două roți de cașcaval, două kilograme de salam, vreo șase franzele albe le aduc, cu o trăsură, la popota subofițerilor, le las pentru moment acolo, mă duc și-mi iau rămas bun de la camarazii, ce rămân. Aranjez ca toți trompeții regimentului, în număr de 24, cu șeful lor, să-mi sune rezerva. Au pentru aceasta 20 de lei și gustările de mai sus. La ora 12 și jumătate-unu, să fie toți să ciocnim un pahar de vin. Zis și făcut! Băieții s-au strâns și-mi sună odată. Aghiotantul de serviciu îmi face semn să nu-mi sune. Domnul colonel Gorgos și locotenent-colonelul Barca, în trăsură, mă cheamă la ei! Eu civil, acum cu livretul în buzunar, le zic: -Domnilor colonei, acum plec de la casa noastră și-mi pare bine că m-ați chemat, eu nu îndrăzneam să vin și la dumneavoastră, să-mi iau rămas bun. Vă zic, să trăiți, încă o dată. Sărutări de mâini doamnei colonel Gorgos. Le doresc sănătate-tuturor și fiilor dumneavoastră Costel și Ionel. –Bine pâslarule, dar te rugăm să fii cuminte și ca civil și

când țara te va chema, să răspunzi în orice moment. Du-te sănătos! Au întins mâna, ce au dat-o cu mine și au plecat. Ei m-au văzut că sunt bine dispus și afumat puțin. Am venit la ai mei. Au sunat băieții, toți, din trompete încă de trei ori. Apoi, le-am dat darul lor ciocnind câte un pahar de vin și săltând pălăria prin aer de câteva ori. În fața regimentului, mai la o parte, mă aștepta trăsura. Apoi au venit și cei doi camarazi, Buclea și Dendrino și am plecat în oraș, unde am făcut-o până la zece seara, împreună. Despărțindu-ne frățește, ne-am îmbrățișat. Eu am plecat la Țața, unde aveam geamantanele mele și la ora unu noaptea a venit trăsura și... la gară! La ora două, în tren, pentru București.

Ziua de opt noiembrie 1912 este ziua eliberării mele din armată, zi neștersă din amintirile mele. Cu răbdare și tăcere, faci din aguridă, miere. În lupta vieții, îndrăznește și vei birui. Dreptatea îți este farul luminos al vieții.

Clio

UN PROCES DE PRESĂ CU IMPLICAȚII POLITICE

de Constantin Dobrescu

Viața politică ploieșteană în perioada interbelică, mai precis în perioada guvernării național-țărăniște, conduse de G. G. Mironescu (10 octombrie 1930 – 4 aprilie 1931), a fost bulversată nu numai de luptele politice devenite tradiționale între național-țărăniști și liberali, dar mai ales de disensiunile existente în cazul organizației național-țărăniște. Existența unui puternic grup național-țărănist care dorea debarcarea de la cârma județului Prahova a prefectului, Dr. Ștefan Filutză Popescu, acuzat ca «a compromis interesele județului și ale partidului», este de fapt urmarea acestor disensiuni, a crizei de autoritate a acestui partid care deși era «condus de lideri admirabili din punct de vedere moral și patriotic, dar lipsiți de abilitatea și suplețea politică a liberalilor», a dus la scăderea popularității acestora.

Scandalul de la Banca Țăranului din Ploiești, creație financiară a național-țărăniștilor ca replică la Banca Agricultorilor a liberalilor, dezorganizarea finanțelor județului și mai ales afacerile individuale ale unor membri ai acestui partid puși pe căpătuială, au dus la nemulțumirea unei grupări N-Ț, formată din oameni cinstiți cum ar fi avocatul Grig. Ivăncianu, C.G. Brezeanu, Gh. Stroe Petrescu, P. Letzler și alții.

Acest conflict din P.N.Ț. Prahova s-a bucurat de o largă publicitate atât în presa locală dar și centrală și a avut și un alt deznodământ demn de pana lui I. L. Caragiale și anume un proces de calomnie care a făcut deliciul locuitorilor urbei noastre. Acest conflict politic și mai ales procedeul de care ne vom ocupa mai jos a arătat și menirea presei locale, necesitatea de a se contesta așa-numiții «gangsteri ai presei», necesitatea de a se lupta

pentru purificarea presei și faptul că imediat după aceasta când s-a aflat că guvernul va fi demis se înregistrează numeroase plecări și dezertări, trădări ale unor «oameni lipsiți de onoare» pentru care «binele obștească nu a fost decât paravanul la adăpostul căruia a urmărit satisfacerea unor interese și ambiții personale». Aceștia sunt transfugii politici, «aviatorii politici» sau mai hazliu «fripturiștii care au ticăloșit viața publică a societății».

După ce la 16 februarie 1931 s-a întrunit Comitetul Executiv al P.N.Ț. Prahova și s-a adoptat o moțiune de blam împotriva celor care duc «intrigi în partid calomniind pe făuritorii lui», comitetul, luând act de demisia prefectului, a trecut la reorganizare, în vederea noilor alegeri generale care urmau să aibă loc în vara lui 1931.

După această dată, grupul «dizident» trece la o serie de atacuri calomnioase în presă fapt care conduce la proces.

La 12 martie 1931 s-a depus la secția a II-a a Tribunalului Prahova o acțiune prin care, ajutorul de primar P. Letzler chema în judecată pentru calomnie pe Gh. Mocanu și el ajutor de primar și membru în delegația permanentă județeană, fost slujbaş la Poștă. De fapt, acest proces reflecta neînțelegerile existente la clubul N.Ț. din Ploiești și a pus într-o lumină proastă activitatea și personalitatea primarului Constantin G. Brezeanu, figură de marcă a organizației N.Ț. din Prahova și a vieții publice și culturale locale. Numitul Gh. Mocanu nemaifiind inclus în listele N.Ț. incitat de un anume Gogu Hristescu-Kalake, a scos o gazetă - căci la Ploiești «gazetele apar ca ciupercale după ploaie» - numită «Tribuna Poporului», unde a trecut la o intensă campanie de calom-

nii împotriva unor fruntași N.Ț. și, în special, a lui P. Letzler și N. Geanolea, prin rubrica intitulată «Întrebăm pe prietenul nostru...» ceva în genul rubricii «Cine ești Dumneata D-le?» a lui P. M. Băcanu. P. Letzler era acuzat de deeturnare de fonduri, de proastă gospodărire a bugetului municipal și că este evreu, dar principala acuzație care l-a făcut pe P. Letzler să cheme în judecată pe Gh. Mocanu a fost acuzația de dezertare la inamic în timpul războiului de reîntregire.

Reclamantul prezintă în fața completului de judecată, format din juriști de seamă ca Tullius Goruneanu - acte oficiale din care rezultă că sublocotenentul P. Letzler din Regimentul 7 Prahova «și-a făcut datoria mai mult decât cu prisosință». Dezbaterile au avut loc într-o atmosferă cât se poate de încărcată, dată fiind revolta «celor care asistau la proces» și cunoșteau calitățile morale ale lui P. Letzler. Indignat, procurorul Vicol, cere «aplicarea maximei pedepse, spre a servi de exemplu puzderiei de analfabeți improvizați ziariști» și care «fac jocul politic al unor pseudodizidenți». Procesul este câștigat în final de P. Letzler care a spulberat în mod documentat toate acuzațiile și calomniile din presă. Gh. Mocanu a fost condamnat la plata unei amenzi contravenționale substanțiale.

Dar conflictul din presă și de la Tribunal s-a mutat în stradă. Același proces de dezagregare și disensiuni interne cunoștea și P.N.L., ba chiar mai puternice și chiar cu folosire de arme de foc și amestecul bandelor de agenți electorali bine cunoscute în Ploiești.

PRESA - ACUM 80 DE ANI

de Constantin Dobrescu

Ziariștii de acum 80 de ani, zoameni de aleasă cultură, știau să sesizeze, chiar sub masca umorului, principalele probleme. Acum, când lucrările Parlamentului se desfășoară din plin, alegerile locale se apropie, iar situația economico-socială comportă unele similitudini cu anii crizei economice, mai ales sub aspectul nivelului de trai, șomajului, ne permitem să redăm tiparului câteva «mostre» care, pe lângă faptul că ne amuză, ne lasă și un gust amar, deoarece politica de atunci ca și cea de acum, înseamnă demagogie.

DESCHIDEREA PARLAMENTULUI

• În vreme ce mâine sărăcimea va sughița de foame, în Capitala țării se va deschide sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare. Se va deschide sesiunea diurnelor grase. Guvernul va prezenta o mare bogăție... de proiecte de legi.

• Înainte de deschidere, parlamentarii guvernamentali vor fi adunați laolaltă pentru a fi muștruluiți. Întrebat fiind, dl. prim-ministru Iorga, de faptul cum au să meargă ședințele, a spus că au să meargă ca pe scripeți. Cine nu va asculta va fi urechiât.

• Azi, soacră-mii i s-a zbatut ochiul stâng. Superstițioasă cum e, dumneaei socoate că și Parlamentul va avea scurtă durată. Femeile sunt femei. Ele cam știu multe.

Ginerele IONEL

BRAȘOAVE

(«Virtutea», 14 nov. 1931)

Cine a avut răbdare să citească sau cel puțin să-și petreacă ochii, interviurile unor oameni politici de mână întâia, nu s-a ales cu altceva decât cu mâhnire.

Toate cele spuse au fost vorbe goale, vorbe azvârlite în vânt. Toți au spus gogoși asemănătoare cu povestea celor 1001 de nopți.

Nici unul n-a putut să arate drumul neted pe care trebuie mers pentru scăparea țării din situația nenorocită a sărăciei. Fiecare în parte și cu toții laolaltă au căutat pe ocolite că dacă ar fi adus sau aduși la putere vor salva ei țara. Nici o soluție însă concretă.

Uite, tocmai din pricina unor astfel de fanfaronade, poporul se zbate în spasmele sărăciei. Mai multă rușine se impune. Cui să se pretindă rușine?

Sulea SPĂTARU

ALEGERI LIBERE

În preajma zilelor de alegeri se va da prefectilor, pretorilor, jandarilor, polițiștilor, un ordin circular în modul următor:

• Veți lua măsuri pentru deplina libertate a TOROIPANULUI alegerilor.

• Înaintea urnelor MĂSLUIȚE să fiți cu mare luare aminte de a nu se întâmpla falsificări.

• Alegătorii să fie conduși cu JANDARMII, omenie și respect în sala de votare.

• Votarea va începe pentru GUVERNAMENTALI după ceasul vechi, iar cu un ceas în urmă pentru OPOZIȚIE înaintea urnelor.

(«Virtutea», 16 mai 1931)

MICA PUBLICITATE

• SE CAUȚĂ meșteșugari cu experiență veche pentru fasonat gogoși electorale. Adresați: Cluburile politice.

• PREDARE lecții de educație morală și rușine. Pedagog Nicu Meț.

• ANGAJEZ femeie gospodină care să nu fie înscrisă în listele electorale. Adresați: Liga bărbaților.

• CAUT următoarele directoare pentru conducerea gospodăriei: jupâneasă, spălătoreasă, doică și freulein la copil. Adresați-vă sub «O femeie politică».

CAMPANIA FEMEIASCĂ

În vederea alegerilor generale s-a constituit un partid femeiesc

sub numele de: „Coloana voala(n)ță”, cu reședința pe picior, str. Cavalului, nr. 1 bis, deasupra poalelor Bucegilor.

În manifestul răspândit în rândurile colegelor alegătoare, comitetul de acțiune femeiască, cuprinde următoarele puncte:

• Toate femeile să voteze într-un fir de păr pe dl Iuliu Maniu, singurul șef de partid tare... oltei;

• Nici o bucătică de... vot pentru babalâci, ca Averescu sau Emil Petrescu.

• Reducerea orelor de lucru pentru femei și sporirea orelor de odihnă.

• Desființarea taxelor vamale pentru importarea articolelor de primă necesitate: sulimanul, parfumurile și bijuteriile.

• Desființarea lucrurilor casnice și importarea directă de la sursă a mătăsurilor.

• Să se ia măsuri pentru ca Bombonieria Max să fie deschisă toată noaptea.

• Suprimarea pedepsei flagrantului delict de adulter;

• Înființarea haremului pentru femei.. ca o femeie să aibă mai mulți bărbați.

• Acordarea dreptului ca bărbații să bată câmpii, iar nevestele să-i bată pe ei.

• Libertatea avorturilor.

• Impozite mari pentru femeile care vor face copii mulți.

• Bărbații la muncă, cocoanele la «Pocker».

• Desființarea taxelor fiscale pentru cinema.

• Înlocuirea servitoarelor cu bărbați.

• Nevestele să umble despuiate, iar bărbații să fie îmbrobodiți, la ochi ca să nu le vadă prostioarele... ce fac.

• În sfârșit, manifestul electoral impune ca bărbații să se căsnească și femeile să șadă.

INTERVIU CU PREȘEDINTELE C.J. PRAHOVA, BOGDAN TOADER

realizat de Daniel Mihu

La Muzeul Petrolului din Ploiești încerc, când sunt de serviciu, să prezint publicului, cu prioritate, performanțele. În special ale oamenilor, cele tehnice considerându-le în plan secundar. Așa e evidențiată prima femeie inginer din lume - Elisa Leonida Zamfirescu - sau cel mai bogat om al planetei, asta încă teoretic, inginerul Ion Basgan. Dacă familia va câștiga procesul de repunere în drepturi al acestui inventator, cum e corect, ar urma, luând în calcul inflația, ca urmașii lui Ion Basgan să primească 56 de miliarde de dolari. Asta l-ar face, de departe, cel mai bogat om al lumii.

Continuând ideea de a vă prezenta performanțe am observat că Bogdan Andrei Toader, este cel mai tânăr președinte de consiliu județean din România. Și, de la sfârșitul iernii, mă strădui să vi-l prezint într-un interviu. Și să văd dacă greșesc sau nu în aserțiunea mea. Până la urmă, acum câteva zile, după vreo două ore de anticameră, timp în care delegații după delegații îl căutau cu urgențe, am reușit să-l intervievez. Acesta este materialul:

- Domnule președinte, să vorbim despre performanță. Cred, nu sunt sigur, că sunteți cel mai tânăr român care ocupă această funcție. Cum stau lucrurile exact?

- Atunci când am fost ales pentru a ocupa această funcție, da, eram cel mai tânăr. În acest moment, cred că, totuși, am rămas. Nu știu dacă s-a schimbat în vreun județ președintele Consiliului Județean. În acel moment eram și cel mai tânăr președinte de partid (PSD - n.r.). Acum nu cred că mai este cazul. La Cluj este un tânăr deputat, Horia Nazra, care are 30 de ani și la Călărași cred că acum e președinte de partid cineva mai tânăr. Asta ca președinte de partid, de Consiliu Județean sunt în continuare cel mai tânăr.

- Din ce am văzut, cât am așteptat să fac acest interviu, este foarte multă muncă. De-ar munci tot județul la fel ca dvs, am pune Japonia în pericol...

- Nu cred, ei au un sistem foarte alert. Dar este foarte multă muncă, iar problematica este diversificată: sunt probleme legate de servicii publice, investiții, dezvoltarea județului în ceea ce privește rețelele de utilitate publică (gaze, canalizare). Fiecare zonă a județului are specificul ei și problemele cu care se confruntă. În zona de șes nu sunt dezvoltate rețelele de gaze, iar în ultimul timp prețul lemnului a crescut.

- O întrebare care vine de la cetățenii județului: ați stopat defrișările ilegale?

„Încercăm să schimbăm lucrurile în bine. Principala noastră grijă e asigurarea locurilor de muncă, mai nou, locuri de muncă bine plătite și atragerea investitorilor”

Primăvara asta călduroasă e așa și pentru că s-au tăiat enorm de mulți copaci.

- În privința defrișărilor, legislația care a fost adoptată în 2016 este eficientă. De aceea, ca o consecință, a crescut prețul lemnului. Să știți că organele abilitate, Jandarmeria, Poliția - monitorizează foarte atent ceea ce se întâmplă. Ce putem noi face, și am discutat cu Direcția Silvică Prahova, este să facem programe de împăduriri. Sunt necesare din două aspecte: în zona de deal sunt multe alunecări de teren și așa am reușit să stabilizăm solul, iar în zona de șes este nevoie de o „perdea verde” de-a lungul drumurilor. Iarna este foarte dificil să dezapezești din cauză că zăpada este viscolită. Prin împăduriri reducem această problemă, îi punem stop.

- Deci nu ignorați această problemă.

- Nu e de ignorat. În privința defrișărilor nu putem face mai mult, noi lucrăm conform legislației. Așa am hotărât ca în zona de deal să creăm noi păduri.

- E clar, se lucrează în această problemă și nu cum credeau unii că la CJ Prahova problema nu are relevanță.

- De când a intrat în vigoare „Radarul Pădurilor” și fiecare camion este monitorizat, nu mai este cazul de foarte multe defrișări. Mai apar cazuri izolate, iar cantitățile de lemn sunt foarte mici. Acum principala noastră grijă este împădurirea zonelor care necesită acest lucru.

- Am văzut că, în afara activității de birou, foarte ample, participați și la multe acțiuni pe teren. Există vreun domeniu din cele incluse în activitatea de președinte al CJ pentru care aveți o preocupare aparte?

- Prahova este un județ puternic industrializat. Principala noastră grijă e asigurarea locurilor de muncă, mai nou, locuri de muncă bine plătite și atragerea investitorilor. Asta ne interesează foarte mult, dezvoltarea județului pe plan industrial, pentru că avem tradiție. În petrol avem și universitate, iar 33% dintre firmele care își desfășoară activitatea în Prahova lucrează în acest domeniu. Petrolul este principala noastră resursă.

- Și blazonul! În stema de deasupra biroului dvs. apare și o sondă de extracție.

- Da, și blazon.

- Dar cum faceți să fiți prezent la așa de multe acțiuni?

- Pentru mine, ziua de muncă nu se termină când se încheie programul la 16:30. Azi va continua până la 18.00, cel puțin. Este vorba de cât timp aloci. Unele probleme au o rezolvare rapidă. Foarte important este dialogul, să cunoșc problemele autorităților locale.

- În această funcție ați avut și zile dificile, copleșitoare?

- Sunt zile și zile. Unele sunt încărcate de emoție, când organizăm evenimente, cum a fost cea cu Fundația „Aspen” și domnul Geoană a avut niște invitați de marcă. Mai sunt zile copleșitoare din punct de vedere al ritmului.

- V-ați adaptat ușor la acest gen de răspundere?

- Principalul nostru atu, ca oameni, este faptul că ne adaptăm tuturor situațiilor. Pentru această funcție de președinte de Consiliu Județean trebuie să înțelegi administrația publică, mecanismele ei, modul cum funcționează.

- Dumneavoastră ați avut, la început, atu-ul de a fi venit din interiorul acestei administrații...

- Exact. A fost ceva care m-a ajutat pentru că am lucrat în această instituție din 2008. M-a ajutat foarte mult să intru în pâine, ca să spun așa. Utilă mi-a fost și funcția de vicepreședinte pentru doi ani. Toate acestea m-au ajutat să lucrez într-un ritm destul de alert.

- Pe final de interviu, să terminăm cu subiectul cu care am început: performanță! Din alte nuanțe. Care sunt principalele proiecte țintă ale dumneavoastră?

- În primul rând este vorba de sănătatea populației. Avem în subordine două spitale: cel de Obstetrică-Ginecologie și Spitalul Județean. Avem multe investiții în aceste două unități și dorim să creăm un climat foarte bun pentru medici și, bineînțeles, un mediu în care pacienții să aibă un tratament corespunzător.

- V-am văzut des că mergeți în aceste unități.

- Da, și voi mai merge. Acum sunt probleme cu salarizarea, dar nu intră în atribuțiile noastre. În ceea ce privește dotarea, funcționalitatea, aparatura necesară, cazarea pacienților, vom interveni și vom investi 5-6 milioane de euro. În principal aș vrea ca publicul să știe că facem tot ceea ce stă în puterea și priceperea noastră pentru binele locuitorilor județului Prahova. Încercăm să schimbăm lucrurile în bine.

SĂ NE AMUZĂM

de Constantin Dobrescu

Cercetarea presei interbelice oferă nu numai informații pentru studiul epocii, dar și prilej de amuzament.

Ziariștii ploieșteni din acea vreme dovedeau profesionalism și o profundă cunoaștere a realităților.

Redăm mai jos o notă intitulată «*Ordine telegrafice guvernamentale*», care denotă modul demagogic în care se făcea propagandă electorală. Cu unele excepții, îți vine să crezi că situația se petrece în zilele noastre. Menționăm că această notă a fost publicată la 26 mai 1926 în cel mai popular și mai citit ziar din Ploiești din perioada aceea, «*Virtutea*», și se refera la alegerile din 1926, organizate sub patronajul Partidului Poporului, condus de generalul Averescu.

«*Ordine telegrafice guvernamentale*

– *Dați pământ la țărani cât cer. Dacă ei cer cu palma, dumneavoastră dați-le cu pogonul.*

– *După alegeri, dacă ei vor cere cu pogonul, dumneavoastră să le cărați cu palma.*

– *Lăsați alegerile libere. Vegheați ca alegătorii să aibă bilete de legitimație de la capitanul Niță Marin.*

– *Păziți pe alegători și luați urnele.*

– *Fiți gata la plecare, că nu se știe ce aduce ziua de... Marți.*

– *Faceți pomană mare de «Moși», împărțiți cu dărnicie tot ce v-a mai rămas... în Buget.*

– *Întreg corpul jandarmilor e concentrat pentru alegeri.*

– *Trecerea călătorilor prin păduri, să o mai păzească și bandiții.*

– *Țărăniștii să bată drumurile și jandarmii să bată pe țărăniști.*

– *La cimitire, să se deschidă mormintele, ca să voteze morții.*

– *Opoziția se vaită de moartea jandarmilor, pe când candidații noștri se vaită că-i omoară alegătorii».*

AVIATORI, DE-A LUNGUL TIMPULUI DE LA ÎNCEPUTURI PÂNĂ ÎN PREZENT (IV)

de Marin Alexandru

Întorcându-ne la bombardamentele americanilor, scopul acestora era de a scoate din circuitul producției de combustibil de la rafinăriile ploieștene, chiar și uciderea muncitorilor, care asigurau funcționarea instalațiilor, ca să nu mai aibă cine să muncească, astfel stopând producerea de combustibil pentru mașina de război germană. Ca și excelentul „As al aviației României”, căpitanul aviator Alexandru Șerbănescu-comandantul Gr. 9 Vt., care în 18 august 1944 a căzut la datorie pentru apărarea României și eliberarea poporului, pe când celălalt, locotenent Gheorghe Mociorniță, de origine prahoveană, a căzut în Cehoslovacia, pentru apărarea mai multor popoare și țări, înainte cu doar două săptămâni, la 26 de ani, 21 aprilie 1945, la Nemice către Brod, pentru înfrângerea Germaniei hitleriste. În acea zi fatică, în a doua misiune, în celulă cu adjutantul major aviator Dumitru Silivan, la Nord Nemice spre Brod, decolare 12.30, aterizare 13.30, s-a atacat o coloană de mașini inamice.

Mociorniță a observat coloana inamică, atenționându-l pe Dumitru Silivan. A dat ordin de atac. La prima trecere, coloana a fost surprinsă de către cei doi cu rezultate foarte bune. La a doua trecere, coloana are timp de organizare și de dezmetecire. Mociorniță, cu avionul IAR-81. C. nr. 426, a intrat primul, însă venind prea jos, a fost lovit de gloanțele unei arme montate pe o mașină din coloană și a intrat în pământ. Iată ce descrie istoricul ceh Drebotă Jindrich, care a intervievat un localnic, pe Josef Knotek: „a venit prea jos, și atunci o mitralieră montată pe o mașină a tras, l-a lovit și avionul a căzut. Avionul era pe burtă, iar motorul fugise mai încolo. Pilotul era în carlingă, cu picioarele retezate și avea un glonț tras în cap, parașuta era întinsă și tăiată de nemți, ca să-și facă cămăși”. Ce a mai rămas din avion a fost adus în România și depus la Muzeul Militar de Aviație din București, în spațiul destinat eroului. Pilotul Gheorghe Mociorniță a fost în final înmormântat, prin grija autorităților, în Cimitirul Ero-

ilor din Vlcnov, având pe mormânt o elice cu trei pale cu bara metalică și foarte îngustă, de IAR-80. A fost adus de către autorități la Muzeul Militar Național, profundorul și o bucată de capotaj, vopsită cu galben. Iată câteva rânduri dintr-o poezie, din cele multe scrise de cel ce astăzi este simbolul aviatorilor prahoveni; Eroul Aviator lt. Gheorghe Mociorniță: „Motorul cântă, cântă... și cântecul e-n mine, iar eu sunt cântec... și zările-s atât de largi, colea sub noi, și steiurile Taterei, și culmile din Matra, doar ochii ne hotărâiesc privirile”. Președintele Asociației „Aero Show” Ploiești și al ARPIA-Filiala Ploiești, Marin Alexandru – instructor parașutist pensionar și cele două grupări enunțate mai sus, dar și generalul în retragere Iosif Rus-președintele ARPIA pe țară, drept recunoștință, i-au construit un bust în localitatea natală, Băicoi-Prahova. Acestea vor constitui subiectul unui articol aparte.

LEGENDA – SEGMENT SEMNIFICATIV AL LITERATURII POPULARE (I)

de Adriana Nicoleta Zamfir

„Dați-mi basme și istorii cavalerești, căci în ele se află materie pentru tot ce e mare și frumos” – Schiller

1. Proza populară – locul și rolul ei în literatura folclorică

Literatura s-a născut o dată cu ființa umană, mult mai înainte să se fi inventat acele semne convenționale cu ajutorul cărora cugetarea are avantajul de a se pietrifica în loc de a zbura prin aer, schimbătoare și mlădioasă ca însăși vocea.¹

Înainte de a avea o literatură scrisă, poporul român a avut o bogată literatură orală. Este, deci, firesc ca în istoria literaturii române să fie cuprinse atât operele scriitorilor, cât și creațiile populare anonime ale poporului. Astfel începuturile literaturii noastre trebuie căutate cu mult înaintea cărților scrise în secolul al XVI-lea, în cele mai vechi forme de spectacol, legende, epică eroică, basme, balade și snoave, versurile cântecelor lirice și ale strigăturilor, ghicitori, proverbe și descântece până când s-a ajuns să se traducă în românește psalmii și scriptura, iar cronicarii să consemneze în limba națională evenimentele istorice și faptele domnilor.²

Așezarea capitolului despre literatura populară înaintea capitolului despre literatura veche corespunde dezvoltării istorice, ceea ce nu trebuie să ducă la concluzia că, o dată cu apariția primelor cărți în limba română, literatura populară a încetat să mai existe sau a trecut în viața culturală a poporului pe plan secundar. Poporul a continuat să creeze opere literare valoroase și după apariția literaturii scrise. Și astăzi apar în folclorul nostru cântece, poezii și povestiri noi, dovadă că izvorul inspirației literare a poporului este mereu viu.

În istoria literaturii române, operele orale se situează prin câteva capodopere, în rândurile moștenirii literare, alături de creațiile cele mai de seamă ale scriitorilor. Creațiile folclorice mărturisesc despre lupta străveche a omului pentru stăpânirea naturii, despre lupta împotriva cotropitorilor turci și tătari, despre răscoalele împotriva exploatarea boierești și ciocoiești, despre fenomenele de proletarizare. În ele găsim mărturia statornică a nă-

zuințelor poporului spre libertate și dreptate socială, expresia dorinței lui nestrămutate de a-și făuri o viață mai fericită.³

Dacă în primele veacuri ale dezvoltării noastre culturale literatura populară a fost singura literatură românească, după apariția literaturii culte, folclorul a continuat să se dezvolte alături de ea. Între literatura populară și literatura cultă, interfe-rențele au fost permanente.⁴

Inițial, folclorul sau literatura populară, folcloristica au făcut parte din istoriografie. Procesul desprinderii de aceasta a fost îndelung, dar din momentul în care istoriografia a exclus din câmpul ei de activitate „basmele mincinoase” vehiculate în special de cărțile populare – mai ales de *Alexandria*.⁵ Aceasta era „istoria Alexandrului celui Mare din Macedonia și a lui Darie din Persida Împăraților” și s-a răspândit foarte repede, fiind îndrăgită de mase mari de cititori. Însă împotriva ei se pronunță cronicarii moldoveni Miron și Nicolae Costin, cel ce respinge în Letopiseșul său „acea Alexandrie mincinoasă ce-i pe limba românească, plină de basne”... și munteanul Cantacuzino, care o socotește „o mare grămadă de minciuni”. Probabil, animozitățile au fost stârnite de confuzia dintre caracterul ei artistic și cel istoric.⁶

Pentru a da o imagine mai exactă a rolului folclorului în istoria dezvoltării literaturii, ar fi fost mai nimerit ca la fiecare epocă, un capitol să trateze aspectele folclorice ale vieții literare. Însă acest fel de a prezenta literatura populară întâmpină dificultăți ce izvorăsc din însăși natura creației populare și din lipsa unei documentări științifice corespunzătoare pentru perioada anterioară secolului al XIX-lea.

Realizate, păstrate și transmise oral din generație în generație, creațiile populare au suferit în cursul veacurilor nenumărate modificări ce nu ne-au fost consemnate decât o dată cu primele culegeri. Ține de însăși natura creației populare să se înnoiască o dată cu modificările intervenite în mentalul popular și cu orizontul de

așteptare al ascultătorilor pentru a exprima gândurile, sentimentele și năzuințele celor ce le transmit mai departe. Receptând oral operele tradiționale și dându-le un înțeles nou, interpreții populari le aduc și importante schimbări structurale. Astfel creațiile populare, oricât de vechi ar fi, ajung la noi în accepția pe care le-a dat-o epoca în care au fost culese. Pentru folclorul nostru cele mai multe au ajuns în accepția secolului al XIX-lea sau al XX-lea.⁷

Din creațiile generațiilor anterioare, fiecare generație a păstrat numai ce a răspuns necesităților ei social-culturale. Până în secolul al XVI-lea, datele istorice concrete despre folclorul nostru sunt foarte rare. Cea dintâi mărturie despre cântecul popular pe teritoriul locuit de români datează din prima jumătate a secolului al XI-lea. *Legenda Sfântului Gerard*, episcop de Cenad, mort la 1047, vorbește despre cântecul jalnic al unei femei ce învățea rășnița, cântec pe care l-ar fi auzit într-o noapte, când poposea la un cneaz local. Mențiunea este sumară și nu spune nimic despre cântec și despre limba în care a fost cântat.⁸

A doua mărturie o dă cronicarul bizantin M. Dukas când amintește de tineri prizonieri valahi ce cântau cântece în limba lor pentru a delecta pe sultanul Baiazid-Fulgerul, lucruri petrecute pe la 1396-1402.

continuare în numărul viitor

Note:

¹ Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Studii de folclor*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1979, p. 24.

² *Istoria literaturii române*, I, București, Editura Academiei, 1964, p. 11.

³ *Ibidem*, p. 12.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Alexandru Dobre, *Etnografie și folclor românesc*, Sinteze, p. 18

⁶ Ion Dodu Bălan, *Istoria literaturii române. Epoca veche și premodernă*, Note de curs, p. 65.

⁷ *Istoria literaturii române*, p. 22

⁸ *Ibidem*.

TOMA T. SOCOLESCU (1883-1960)

RETROPERSPECTIVA, 135 DE ANI DE LA NAȘTERE

de Constantin Ilie

Toma T. Socolescu

sursa foto: www.e-architecture.ro

Profesorul-arhitect TOMA T SOCOLESCU s-a născut în Ploiești, în anul 1883, în casa arhitectului Toma N. Socolescu, primul dintre cei cinci copii ai acestuia. Prin botez a primit prenumele tatălui, Toma, așa cum a mărturisit-o cu umor, în anul 1937, în prima autobiografie la primirea în Clubul Rotary: „...*Sunt născut în Ploiești la 20 Iulie (Sf. Ilie) 1883, din care cauză era cât paci să-mi puie numele Ilie*”. Au urmat anii copilăriei și studiile în Ploiești și București, în perioada 1890-1911. S-a reîntors în urbea natală cu diploma de arhitect eliberată de Școala Superioară de Arhitectură.

După cinci ani de începuturi, cu succese profesionale remarcabile, avântul i-a fost întrerupt de participarea la Primul Război Mondial. În desfășurarea acestuia a executat misiuni importante; în retragere prin contacte directe cu inamicul. A continuat în spațele frontului la Iași, Ruginoasa și Neamț, construind pentru camarazii loviți de tifos, îngrozit de gropile comune și de debandada produsă de revoluția bolșevică.

A revenit la profesia pașnică în aprilie 2018, la Chișinău. Aici, însoțit de profesorul Lucian Boga, a vizitat biserica Mazarachi și cartierele românești din vechiul oraș. Arhitectul a pictat în acuarelă trei tipuri de case: cea boierească, a

meseriașilor și a negustorilor, cu elemente românești, explicându-le mai târziu în scrierile sale astfel: „...*Aceste case sunt o dovadă sigură a perpetuării poporului în Basarabia unde, chiar în capitala ei, și sub stăpânirea rusă, s-au construit în stilul moștenit de la strămoșii traci care este răspândit aproape la fel pe tot cuprinsul ocupat de ei*”.

În perioada 1919-1945 a reușit să-și depășească profesia inițială de arhitect și să devină o personalitate complexă fiind: arhitect, profesor universitar, scriitor, publicist, primar al localităților Ploiești și Păulești, deputat, consilier, pictor în acuarelă, președinte al Așezământului Cultural „Nicolae Iorga”, făuritor de biblioteci, muzee și monumente pentru eroii din Primul Război Mondial, toate în slujba comunităților în mijlocul cărora a trăit și a muncit.

După anul 1945-1960, Profesorul-arhitect TOMA T SOCOLESCU a îndurat calvarul vremurilor „noi”, dezamăgit de nerecunoștința unora cărora le făcuse mult bine. Au urmat una după alta mai multe traume. Între ele pot fi menționate: o sancțiune administrativă, schimbarea din funcția de primar onorific de la Păulești, seceta, pensionarea de la facultate, stabilizările monetare, confiscarea proprietăților din Ploiești și Păulești și, în final, exilul de la București în casa comandorului Matei Vasilescu, cuscrul său, sub urmărirea permanentă a organelor de securitate. În această stare a scris cele trei monografii: *Amințiri*, *Fresca Arhitecților* și *biografia Ion Mincu*, asistând neputincios la distrugerea sau ascunderea creațiilor sale. Munca și traumele i-au agravat boala. A murit la 14 octombrie 1960, fiind înmormântat la 16 octombrie 1960 în cimitirul Bellu.

În anul 2010, când se împlineau 50 de ani de la deces, inițiativa numită „Acțiunea Socolescu” a grupat în jurul ei pe cei mulți care îi admirau opera. Atunci, prin fapte concrete: scrieri, busturi,

manifestări comemorative etc., Profesorul-arhitect TOMA T SOCOLESCU a fost scos dintr-o uitare nedreaptă.

Partea neterminată din „Acțiunea Socolescu” a continuat să fie dusă individual și în perioada 2011-2018. Alte cercetări au scos la lumină noi fapte, pe baza cărora s-au făcut propuneri cu rezultate bune.

Astfel înaintea împlinirii celor 135 ani de la nașterea Profesorului-arhitect TOMA T SOCOLESCU și noutățile au început să curgă.

Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” a recunoscut înființarea instituției actuale la 10 ianuarie 1920.

Peste puțin timp, Primăria și Consiliul Local al Comunei Păulești-Prahova, prin Hotărârea nr. 32/24 04 2018 i-au acordat ilustrului arhitect, titlul de „Cetățean de Onoare, post mortem. La „Sărbătoarea Cireșelor” din 19 mai 2018, pe scena din apropierea castanilor plantați în urmă cu 80 de ani, hotărârea a devenit fapt împlinit. Am primit tranzitoriu diploma prin care ilustrului arhitect i se recunoaște contribuția la dezvoltarea urbanistică și culturală a comunității. Cu multă bucurie am oferit-o spre afișare și păstrare secretariatului primăriei, spre a fi o piesă importantă în revitalizarea urgentă a muzeul comunitar, început vizionar de fostul primar onorific, în anul 1943.

SPER CĂ IUBITORII OPEREI SALE, INSTITUȚIILE CTITORITE ÎN ANUL 1920, CELE CARE ÎI POARTĂ ACUM NUMELE, ÎL VOR OMAGIA ÎN ZIUA ANIVERSARĂ, ÎI VOR RECUNOAȘTE MARELUI DISPĂRUT ȘI ALTE MERITE ÎNTÂMPLETE, ÎN CONCORDANȚĂ CU SCRIERILE DIN ARHIVE ȘI VOR DEPUNE FLORI LA BUSTURILE REPREZENTATIVE DIN PLOIEȘTI ȘI PĂULEȘTI.

„TOȚI PRIVIM ATENȚI CORTINA”

de Traian D. Lazăr

Organismul social, ca și cel individual, își fabrică singur – reacție de apărare – anticorpii care să-l apere și să-l curețe de factorii și fenomenele nocive ale existenței – menită să-i asigure funcționarea sănătoasă, normală în limitele naturale ori ale creației sociale. Este notoriu cazul moralistilor francezi din secolele XVI-XVII (Montaigne, Pascal, Rochefoucault, La Bruyere), care au semnalat și combătut fenomenele negative ce afectau societatea timpului, argumentând necesitatea înnoirii societății anchilozate în normele absolutismului și feudalismului. Ideile lor, preluate și prelucrate de filozofii raționaliști ai secolului al XVIII-lea (Rousseau, Voltaire, Montesquieu) au contribuit la stabilirea unor noi norme ale organizării și raporturilor sociale, a unei noi tipologii a educației individuale. Morala medievală definită prin inegalitatea individuală și etnică specifică societății ierarhizate, supunerea față de divinitate și stăpânul laic a făcut loc sistemului moralei moderne bazat pe principiile egalității, libertății și fraternității.

Asupra aplicării acestor principii în viața socială și-a pus amprenta seeta de absolut a omului, (care a generat excese ori a spart unitatea monolitică a celor trei principii. Libertatea nemărginită a dus la anarhie, egalitarismul absolut a dat naștere comunismului, iar fraternitatea absolută globalizării) și specificitatea celor trei tipologii/feluri ale conștiinței umane stabilite de Mircea Eliade (utilitaristă, raționalistă și religioasă). Faptul a dus la o mare varietate de norme morale și, de la 1789 încoace, omenirea rătăcește, se zbate în hățișul acestui evantai moral.

Moralistii, adică gânditorii care erau preocupați și se exprimau asupra problemelor morale, s-au recutat preponderent din rândul filozofilor și al scriitorilor. Scriitorii redactează de obicei concluzii moralizatoare nu formule morale directe. Filozofii își exprimă ideile morale, prioritar în forma aforistică.

Întrunind prin tematică și mod de exprimare ambele cerințe ale formulărilor morale, epigramiștii constituie, încă din antichitate, o categorie de principali promotori ai moralei, o cohortă de moralisti.

Dintre epigramiștii și moralistii contemporani se distinge prin varietatea și bogăția creației, prin combativitate în slujba moralei, domnul Constantin Tudorache. Născut în comuna Podenii Noi, domnul Constantin Tudorache a debutat cu epigramă în ziarul Flamura Prahovei. Înzestrat cu pană, umor, spirit critic și combativitate, a avansat de la calitatea de membru al Clubului Umoriștilor Prahoveni (1981) la statutul de membru fondator al Uniunii Epigramiștilor din România (1990), iar în acest timp a trecut de la situația de autor inclus în volume colective la cea de autor al unor volume personale. Volumele personale (*Antidot pentru tristețe; Acorduri și ritornele; Ce scrii tu azi eu am citit de ieri; Reporter în regatul epigramei*) îmbină creația epigramatică, istorie literară și critica literară a epigramei.

În creație, Constantin Tudorache împărtășește, se pare, concepțiile expuse de Mario Vargas Llosa în *Civilizația spectacolului*. Într-o lume din care a dispărut unitatea morală religioasă a creștinismului și apoi morala liberal-democrată din 1789 a fost fragmentată într-o mulțime de alte sisteme morale, fundamentate pe alte concepte morale ori pe relativizarea conceptelor clasice, asistăm la pulverizarea principiilor morale, la diminuarea convingerilor morale, la tocirea sentimentelor morale în favoarea divertismentului, a spectacolului.

Poate că, din punct de vedere economic, România este rămasă în urma altor țări, este o țară emergentă, dar în privința normelor morale, ce guvernează raporturile dintre indivizi, comunitate și patrie, locul geografic în care trăim, ne-am aliniat deja tendințelor generale ale civilizației spectacolului. Trăim într-o țară/comunitate în care divertismentul (de la concertele muzicale de masă la manifestațiile pro sau contra) ocupă primul loc pe scara valorilor, iar conceptul clasic al culturii a fost abandonat în favoarea bufoneriilor marcate de amoralismul afișat fără reținere.

Adaptându-și creația climatului/contextului social, Constantin Tudorache ne înfățișează viața ca spectacol: „Uneori așa e jocul,/Pe al Vieții Stadion:/Nu poți să forțezi norocul,/

Nici să fugi de ghinion”. Un spectacol cu actori și spectatori mascați și ... demascați. „În roluri mari, cu misiuni precise,/Jucând aceeași piesă indigenă,/ Își lasă unii măștile-n culise,/Iar alții și le pun când intră-n scenă”.

În lume au existat din cele mai vechi timpuri spectacole și actori. Azi „După ce-au plecat rapsozii,/ saltimbancii și irozii, Peste noi au dat năvală/Demagogii fără școală”.

Moralistul și epigramistul Constantin Tudorache semnalează adesea instabilitatea sentimentelor morale: „Între cer și între mare,/Între țărnam și infinit,/ Numai omul e în stare/Să urască ce-a iubit”. Instabilitatea convingerilor morale afectează comportamentul: „Pentru scopuri de atins,/Ori ciolane de păstrat,/ Unii scuipă unde-au lins,/Alții ling unde-au scuipat”.

Aceste mutații morale au depășit pragul individualului, ele par a avea caracter social. Omul moral religios ori moral politic a devenit o raritate. Omul actual, mult așteptatul om nou pe care doctrinele politice și culturale se străduiesc să-l făurească de la Renaștere încoace pare a se fi ivit, dar cu mari erori de ADN. „Că-s vulcanici sau cumiști,/Oamenii acestei ere/Au o foame de arginți/Și o sete de putere”, spune epigramistul. El își manifestă scepticismul asupra șanselor de îmbunătățire a situației morale din lumea omului nou, lumea spectacolului: „Atât de bine ancorate/Sunt relele pe-acest Pământ,/ Încât de vrei să faci dreptate/Te lupți cu morile de vânt!” Alteori o undă de optimism îl îndeamnă să formuleze o soluție: „Din traiul ăsta cenușiu,/ Ne-am regăsi ușor măsura,/Dac-ar vorbi doar cei ce știu/Și de și-ar ține prostii gura”.

Întrevede chiar măsurile concrete pentru a ne îndepărta de infecțiile civilizației spectacolului și a duce România în zona civilizației clasice. „Am intra în lumea bună/Fără viza FMI/ De-am munci cu sârg o lună/Și de n-am fura o zi”, este soluția morală indicată de epigramist.

Dar... preocupați de spectacol, conduși de mentalitatea spectatorului nu putem să materializăm

A FORAT ÎN ADÂNCUL MĂRILOR ȘI OCEANELOR, DAR ȘI ÎN CUTELE SUFLETULUI OMENESC

de Olimpia Popescu

Imediat, după 1990, în peisajul cultural ploieștean, au apărut mai multe edituri particulare, căci, se presimțea că mulți intelectuali, care au tăinuit în sufletul lor nenumărate umilințe, se vor apuca de scris, iar alții, poate că deja aveau asemenea scrieri în sertar. Într-adevăr, așa s-a întâmplat. Profesorul, Ion Th. Grigore (profesorul de matematică al lui Nichita Stănescu, Basarab Nicolescu, Ioan Tomescu toți academicieni), prof. univ dr Tocaci Emil, de la Universitatea Petrol-Gaze, învățătorul Virgil Maxim, ș.a., foarte repede au apărut cu volume de memorii de peste 400 de pagini. Pe lângă această categorie, de foști deținuți politici, au apărut și foarte mulți scriitori, care, până atunci, probabil că nu puteau scrie tot ce ar fi avut de spus. În acest peisaj, au „țâșnit”, cu mult succes, cărțile profesorului universitar, Lazăr Avram, de la Universitatea de Petrol și Gaze din Ploiești.

Lazăr Avram este un distins profesor universitar, doctor-inginer, director al Departamentului de Forajul Sondelor, din Universitatea din Ploiești, personalitate cu un strălucit parcurș științific internațional, profesor invitat al Universității Blaise-Pascal din Franța, unul dintre cei mai mari specialiști în domeniul forajului marin. Este vicepreședinte al Conferinței Internaționale pentru Formarea Inginerilor de Expresie Franceză. Dacă mai adăugăm și faptul că a publicat, în presa de specialitate, din țară și străinătate, 200 articole științifice, că are cinci brevete de invenție și că este invitat la multe manifestări de pe diverse meridiane al globului, avem imaginea prestigiului sau în domeniul extracției petrolului. Atunci, ne surprinde mai mult preocupările sale literare.

Poate că acum începe să reînvie perioada când doctorii erau virtuosi violoniști, pianiști, inginerii scriau romane de succes, matematicienii erau filozofi și poeți și aceasta pentru că școala le asigura acel tezaur fundamental de cultură pe baza căruia puteau performa în orice domeniu. Această idee aș exemplifica-o cu faptul că profesorii mei, Octav Onicescu, Grigore Moisil, Caius Iacob, Nicolae Teodorescu, Solomon Marcus, ș. a, aveau o vastă cultură generală, puteau susține cu competență o dezbatere de lingvistică, de istorie sau literatură.

Apariția primului volum de versuri, în 1994, semnat de Lazăr Avram „Poeme cărunte”, m-a uimit, dar, am crezut că este o izbucnire a unei vechi pasiuni, mai ales că la o Conferință Națională a Societății de Matematică, Liceul „Solomon Halița” din Sângeorz-Băi, după zeci de ani, încă se mândrea cu strălucitul său fost elev, Lazăr Avram. Producția literară a inginerului-poet a continuat cu volumele de versuri „Ning spicele tăciune” (1997), „Rădăcini albe” (2000) și „Ritmuri Măierene” (2008, volum bilingv, româno-francez). Când au apărut și volumele de proză, „Memoria inimii” (ed. Semne, București, 2010, prezentat la Târgul de carte de Marian Nencescu), „Leac de singurătate” (ed. Karta-Graphic, Ploiești, 2013 /2016, volum bilingv, româno-francez) și „Dincolo de semne” (ed. Karta-Graphic, Ploiești, 2017), toate bine primite de critica literară, a devenit clar că scriitorul-inginer bate, cu multe șanse de a intra, la porțile literaturii române.

Citind volumele de versuri, dar mai ales „Rădăcini Albe”, se desprinde ideea că vrea ca, în puține cuvinte să exprime mult, că este prezentă tendința spre simbolism, că vrea ca un cuvânt să declanșeze o imagine definitorie pentru un semnificat. De asemenea, s-a ob-

servat tendința spre abstractizare, astfel că fiecare vers sau strofă să creeze o imagine sau idee perfect definită, ca o axiomă, pentru înțelegerea căruia nu mai este necesar nici un cuvânt. Atât în versuri cât și în proză, întreaga operă este localizată într-un peisaj mirific, care este comuna nasăudeană, Măieru: (Ritmuri maierene, numărul stelelor de deasupra Măerului, amintire măiereană, lacrima lumii măierene etc.)

Începând din 2010, poetul-inginer se lansează și în proză, cu volume de memorialistică și meditații și ele bine primite de critica literară. Că nu este un scriitor cu câte o „izbucnire” literară izolată o dovedește ultimul său volum, de aforisme și reflecții asupra realității prin care viața l-a purtat, „Dincolo de semne” (460 pagini), apărut în 2017. Volumul a beneficiat de o riguroasă analiză, în prefață din partea scriitorului Ion Bălu și de un plastic și admirabil comentariu din partea scriitoarei, Cleopatra Loringiu, tot nasăudeancă, în postfață. În acest ultim volum regăsim multe din ideile celorlalte cărți ale autorului, de parcă aceasta le „acoperă” pe celelalte. Cuvântul *semne* din titlu ne duce cu gândul la teoria lui Saussure, la imaginea creată de un semnificat citit sau scris și semnificatul determinat și știut de noi, dar la care tot am mai putea reflecta asupra complexității și misterului său.

Năsăudean fiind nu putea să nu se apropie, în limbaj, idei, detalii, de George Coșbuc. Așa se face că volumul debutează cu miracolul unei copilării petrecute în peisaje năsăudene, cu trăiri rememorate și reevaluate la maturitate, toate acestea conducând, ulterior, la determinarea totală persoanei mature. Din acest punct de vedere cartea ar trebui citită de toți cei care vor să se apropie de fenome-

nul educativ. Ca mesaj moral este deosebit de valoroasă, mai ales în aceste vremuri, deoarece cultivă respectul și iubirea față de părinți, bunici, față de familie. Cartea conține 1664 de aforisme, mici povestioare, evidențiind ceea ce poate fi reținut, dincolo de simpla traiere, din unele întâmplări din viață. Iată câteva dintre ele:

„Suflete, mereu mi-o iei înainte, își spuse șagalnic bătrânul poet, ținând strâns în cârcă, cu amândouă mâinile, frageda copilărie. Cu metafora în gând, mereu pregătit pentru altă plecare, poetul nici nu și-a dat seama când lacrima de salcie uitată pe oglinda Someșului s-a transformat în zăbavă de cântec fără gherș.” Sau *„Pita caldă și copilăria erau purtate laolaltă de bunica pe lopată”* *„Când rezervele sufletului meu încep să se subțieze viețuiesc cu ce mi-a dat copilăria”* *„Simt. Simt omătul copilăriei așezat pe sufletul meu. Ce vreți. Misterul lui mi-a pătruns, laolaltă cu colindul în sânge și în os...”*

Localizând aforismele și povestioarele sale, vrând nevrând, cititorul vizitează mirifice peisaje rurale cum sunt: Măieru, Dealul Borții, Urdee, Valea Balasânii, Hânțoia, Dealul Henții etc, descrierea lor fiind făcută astfel că le simțim parfumul și adierea mirsmelelor lor. Apropierea de scriitori ca, Victor Eftimiu, Ionel Teodoreanu, G. Ibrăileanu, se referă numai la descrierea miracolului existenței rurale românești, realizarea literară deosebindu-se total de aceștia.

Tot legat de admirația și iubirea de părinții și bunici, poate fi citată și descrierea bunicii. *„Mi-loasă cum era, cred că bunica ar fi făcut câteva parastase și după Nilă al lui Moromete, dacă cineva i-ar fi spus că a murit în război la Cotul Donului.* Unele dintre aceste aforisme sunt ca o axiomă, careia nu mai poți să-i adugi nici un cuvânt și nici nu se mai simte nevoia unei demonstrații.

În capitolul *„Între cuib și sbor”* reflecțiile autorului se îndreaptă spre munții Rodnei, valea Some-

șului ca, în final, să se întorcă tot la locul natal: *„ruginita coasa tatei, murgul șarg de a treia generație nu mai nechează pe Balasâna, și basmul trist se termină în galopul fără frâu și fără întorcere în timp între boabele necoapte de grâu din Măieru și casa pustie din Dealul Borții. Atât”*.

Este greu să alegi din cele peste 1600 de texte pe cele la care să te oprești, toate având tâlcul lor, formulat explicit sau lăsat pe seama cititorului să-l desprindă, să rămână pe gânduri, sau, eventual, fără să vrea să-i mijească o lacrimă. Ce mai poți adăuga la: *„România mea? O ie fabuloasa crescută direct pe sân de fecioră! sau, Icoană de suflet doina din taragotul Dumitului de Fărcacas....* *Parcă ar veni direct din Rai ca un fel de mister al împărtășirii lumii pământești cu răscrucile eternității.”*

După candoarea copilăriei și meditația asupra înțelepciunilor rural-născute, aforismele scriitorului se ancorează în realitatea actuală și îndeosebi în realitatea universitară. Personajele sale sunt chiar persoanele din jurul său, cu nume și prenume, iar altele numai cu inițialele numelui lor, ușor de recunoscut în lumea universității și chiar mai departe. Asemănă duritatea unor relații cu duritatea rocilor în care se forează și suportă greu născădeanul-înțelept impostura, exigența nemăsurată s. a. *„Așa a ajuns la urmă și individul profesor, rector și deputat de odinioară, N. N, A, Ca o umbră bătrână cărându-și trupul la pomana publică de lumini și umbre.”* Toată lumea știe despre cine e vorba. Sau, *„C. P. este un om șiret cu privirea tulburată de plasa propriilor*

intrigi”. După ce prin 2006, Lazăr Avram a scris, împreună cu colegii francezi, un curs de ecologie aplicată acum scrie: *„Nu știu cât le-a folosit românilor...Acum cred însă că le-ar fi fost mult mai de folos un Curs de libertate aplicată.”*

Își admiră în mod sincer colegii care cred în misiunea lor de dascăli, și care lasă urme adânci în sufletul și în formarea specialiștilor de înaltă clasă, sau sânt priviți cu admirație de către studenți. Iată un astfel de exemplu: *„Deși simplă ca o ploaie de vară, viața profesorului Ion Bălu a fost cuprinzătoare cât biblioteca de la Vatican.”* Sau iată cum își surprinde profesoara de limba franceză de la școala generală din Măieru. *„Cu privirea senină și calmă. Cu buzele care zâmbeau blând și larg. Cu sufletul candid, neatins de sclavia trudei. Cu credința nod împletit în memoria inimii. Cu timpul clepsidră spartă și nisip scăpat printre degete...”*

O altă idee care revine în diferite capitole este aceea unor adresări de forma, *Fiule! la fel ca în Învățăturile lui „Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”,* care cuprind sfaturi către un descendent care ar avea neapărată nevoie de astfel de sfaturi în timpurile actuale.

Aș recomanda, la o viitoare ediție, o reordonare a acestui număr mare de învățături pe unele idei centrale sau domenii de referință.

Dacă s-a resimțit că a fost greu să selectez aforismele sau învățăturile la care să mă opresc, sper că am trezit interesul pentru aceste învățături ale lui Lazăr Avram către cititorii săi.

de Constantin Dobrescu

FAMILIA

nr. 4 (629) aprilie 2018

Acest număr are o rubrică dedicată Centenarului Unirii, unde Maria VAI-DA semnează un interesant text privind Femeile române și Marea Unire.

Istoricul literar LUCIAN-VASILE SZABO continuă să publice date despre avaturile ziariștilor români care au colaborat la publicațiile germane în timpul ocupației în perioada 1916-1918 și anume I. Slavici, T. Arghezi, etc.

Gazetarul Tudor Arghezi semna articolele publicate în Gazeta Bucureștilor cu pseudonimul SIGMA. Despre detenția sa la Văcărești; T. Arghezi va relata în volumul Poarta neagră, așa cum și I. Slavici va publica în 1921 volumul Închisorile mele.

Aflăm că Arghezi era recunoscut pentru mania sa pentru ordine și curățenie. La Văcărești, nimeni nu voia să stea cu el în celulă. Din text aflăm date despre activitatea lui M. MORUZOV șeful primului serviciu de spionaj român și alți ziariști germanofili I. Karnobot, A. Canburapol, A. Davidescu etc.

LITERE

nr. 5 (218) mai 2018

Din această serioasă revistă târgovișteană ne reține atenția textul semnat de Marin Iancu despre activitatea gazetarului Eugen Goga fratele poetului Octavian Goga.

Aflăm că acesta a fost luat prizonier de ruși în 1915 pe frontul din Galiția și deportat în Siberia. Eliberat vine în țară se înrolează ca și fratele său poetul în armată. În 1916 luptă la Turtucaia unde este grav rănit.

În luptele din Dobrogea mai este rănit și criticul literar PERPESSICIUS care rămâne invalid de brațul drept, precum și sergentul G. Topârceanu care va fi luat prizonier de Bulgari.

Căderea TURTUCAIEI îl face pe O. Goga să descrie evenimentul în termeni duri, condamnăm clasa politică pentru eșecul militar apreciind că România este „Țară de se-

cături, țară minoră, căzută rușinos la examenul de capacitate în fața Europei. Aici ne-a adus politicienii ordinari, hoții improvizați astăzi în moraliști, miniștrii care s-au vândut o viață întreagă, deputații contrabandiști.... Nu ne prăbușim nici de numărul dușmanului nici de armamentul lui, boala o avem în suflet, e o epidemie înfricoșătoare de meningită morală. **Profetice cuvinte, parcă am fi astăzi, sub guvernarea împovărătoare a tandemului DRAGNEA și TĂRICEANU.**

În 1920, Eugen Goga se căsătorește cu Elisabeta ODOBESCU (1892-1990) nepoata scriitorului Al. Odobescu.

Eugen Goga a fost membru al partidului generalului Al. AVERESCU. A fost și scriitor, astfel a scris lucrarea de certa valoare artistică cu elemente autobiografice:

Două Siberii, Din însemnările unui ardelean fost soldat austro-ungar și prizonier în RUSIA precum și romanul Cartea Facerii.

A murit în anul 1935 fiind înmormântat la 6 iunie în cimitirul din RĂSINARI, slujba de îngropăciune fiind oficiată de tatăl filozofului Emil CIORAN.

ARGES

nr. 5 (431) mai 2018

Din acest interesant număr ne reține atenția o serie de fragmente de proză și poezie de bună calitate semnate de Florentin Sorescu, Ilie VODĂIAN, etc.

Adrian a lui Gheorghe ne amintește prin emoționantul său text că dacă ar fi trăit Laurențiu Ulici ar fi împlinit 75 de ani.

Istoricul literar N. Georgescu ne mărturisește în textul său „cum l-a editat pe Eminescu.”

Nicolae Oprea, Luminița BORTA și alții omagiază în textele lor opera și personalitatea scriitorului pitestean Marian Ioniță (1929-2018) trecut de curând la cele veșnice.

Din consistenta rubrică „Știri de la Centrul Cultural Pitești „aflăm că această instituție mai editează o

publicație și anume Revista Cafe-neaua literară.

EXPRES CULTURAL

nr. 5(17) mai 2017

Pe zi ce trece această tânără revistă devine grație conducerii distinsului om de cultură Nicolae Panaite o emblemă a culturii naționale.

Din multitudinea de texte care abordează o serie de subiecte despre cultura românească ne reține interesul câteva texte.

Nu putem să nu consemnăm textul istoricului academician Alexandru Zub despre Unitate în diversitate. Deasemenea textul lui Victor DURNEA care ne prezintă un scurt istoric al Parlamentului Marghiloman.

Constantin PRICOP abordează în textul său modul cum Caragiale i-a perceput pe români.

Am lăsat la urmă eruditul text al profesorului universitar din Ploiești Ion St. Baicu despre Consiliile de Coroană de la Sinaia, Cotroceni și Iași din perioada 1914, 1916-1918, unde s-au dezbătut probleme fundamentale ale neamului românesc.

Textul datorat distinsului istoric ploieștean are la bază o bogată bibliografie de primă mână.

Nu ne rămâne decât să-l felicităm pe prolificul și seriosul istoric ploieștean.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 23, 25 mai 2018

Răzvan VONCU se ocupă în textul său de relația poetului Ion PILLAT cu cultura vinului pornind de la cartea sa Vinul de altădată.

Suntem informați că Uniunea Scriitorilor a creat un nou premiu literar „Premiul Constantin Țoiu.”

Revista publică un fragment din volumul „Problema” în curs de apariție, autor Gheorghe Schwartz intitulat A pleca, a rămâne, a pleca unde? A rămâne unde?

Despre trecerea în eternitate a regizorului Lucian Pintilie publică

texte George BANU și Marina Constantinescu.

Cristian PĂTRĂȘCONIU realizează un dialog cu scriitorul spaniol Antonio LOBO Antunes despre meseria de scriitor, literatură etc.

Constantin ZAHARIA ne prezintă în textul său Parisul scriitorului Robert GIRAUD.

Am lăsat la urmă eruditul text al ploieșteanului nostru prof. DAN GULEA despre scriitorii publicați în colecția Avangardă și transdisciplinaritate ca Șoșa Pană, Madda, Holda, Constantin Nisipeanu, etc.

Ne bucură că la Prahova există astfel de oameni de cultură care fac cinste meleagurilor noastre.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 24-25, 1 Iunie 2018

Istoricul literar Nicolae SCURTU introduce în circuitul publicistic două scrisori trimise în anul 1964 de către romancierul și publicistul DEMETRU IORDANA (1918-1979) din Slatina lui PERPESSICIUS imediat ce a fost eliberat din pușcărie. Cel mai cunoscut roman al său este „Fata doctorului Ambrozie”, apărut în 1943.

Foarte interesant este suplimentul revistei dedicat Centenarului Marii Uniri.

Ne reține atenția textul lui Cristian Vasile despre problematica reîntregirii religioase a românilor.

Cristian PĂTRĂȘCONIU poartă un dialog cu Valentin NAUMESCU despre problemele cu care se confruntă România la 100 de ani de la Marea Unire.

Simona PREDA analizează lucrarea lui Oliver Jens Schmitt intitulată „România în 100 de ani. Eseu despre lumea în care trăim”, iar DANIEL CAIM se ocupă în textul său de personalitatea lui Ionel Brătianu modul cum a fost perceput în perioada 1914-1918, de la omul hulit până la persoana providențială din 1918.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 26, 8 iunie 2018.

Ne reține atenția textul lui Victor Neumann despre ardeleni și gândirea politică ambivalentă, Mircea Anghelescu ne propune prin textul său să facem o plimbare pe urmele unor francezi care au călătorit prin București.

Cristian LIVESCU poartă un dialog plin de miez cu scriitorul Nicolae BREBAN despre cărțile pe care le-a scris și proiectele de viitor.

Agatha Grigorescu-Bacovia în amplul său text deapănă amintiri despre relația lui George Bacovia cu poezia și muzica.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 27, 15 iunie 2018

Din acest număr ne reține atenția amplul dialog purtat de Cristian PĂTRĂȘCONIU cu scriitorul PASCAL BRUCKNER despre rasismul european.

Istoricul literar Nicolae SCURTU introduce în circuitul publicistic o scrisoare din anul 1918 trimisă de G.T.KIRILEANU (1872-1960) lingvistului și filozofului VASILE BOGREA (1881-1926).

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 28, 22 iunie 2018

Ioan Holban încearcă prin emoționantul său text să scoată din neuitare pe prozatorul Ștefan Bănuțescu. Principalul său roman este Cartea de la Metropolis apărută în 1977.

Răzvan VONCU în textul său se ocupă de personalitatea lui Titu Maiorescu.

Daniel Cristea-Enache face cronica romanului lui Dan Stanca intitulat Detonarea, care este o frescă a realităților postbelice din România.

În textul său, Mircea Anghelescu ne prezintă acțiunile de comemorare a centenarului nașterii lui Vintilă Horia, pornind de la volumul coordonat de Georgeta ORIAN și Pompiliu CRĂCIUNESCU intitulat „Vintilă Horia, un gânditor pentru mileniul trei.”

Criticul literar Alex Ștefănescu publică un fragment din cartea sa în curs de apariție intitulată

Scrisoare către tata Cristian PĂTRĂȘCONIU poartă un dialog interesant cu scriitorul rus Mihail SISKIN despre literatură în special și care afirmă că iubește literatura ca pe o profesie.

GRETE TARTLER ne prezintă în textul său amintirile unei fiice și soții de diplomat. Este vorba de Anna Kretzulescu-Lahovary.

CONȘTIINȚA

nr. 153 iunie 2018

Din când în când distinsul redactor-șef al revistei își mai aduce aminte și de noi și ne trimite câte un exemplar din această revistă.

Oricum la câte pagini are nu merită 6 lei.

Aș fi foarte bucuros dacă redacția ar include în revistă și o rubrică dedicată Centenarului Marii Uniri. La această rubrică să fie inserate texte care să arate Contribuția clărilor prahovean la înfăptuirea Marii Uniri.

Să nu se spună că sunt cârcotaș le dau eu un model de text.

Viața și activitatea preotului prahovean Nae Vasilescu prieten cu profesorul poet Radu Cosmin. Acest preot un adevărat erou a fost un apropiat al prințului Carol de Hohenzolern moștenitorul regal.

PSYCHOLOGIES

nr 120 iunie 2018

Din această revistă reținem texte referitoare la Copilărie, universul copiilor, modul cum aceștia percep realitatea și cum fac față agresiunilor de orice fel.

DUNĂREA DE JOS

nr. 196 iunie 2018

Acest număr este dedicat modului cum Dunărea este reflectată în literatură.

Am surpriza să găsim în text despre impresii de călătorie pe Dunăre semnate de Ghenci Egan elev al liceului Sfintii Petru și Pavel din Ploiești.

În paginile revistei sunt publicate fragmente din lucrări semnate de Radu Tudoran, Jules Ver-

ne, Al Macedonski, prof.dr.Sabin Opreanu, Al.Odobescu, Nicolae Iorga, George Topârceanu, Eugen Teodoru, Dimitrie Bolintineanu, George Coșbuc, Ion Minulescu, Nicolae Labiș etc.

De menționat că toate textele sunt însoțite de reproduceri după imagini care reflectă istoria subiectului abordat.

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

nr. 41 iunie 2018

Ne reține atenția continuarea dialogului pe care Ion BĂDOÎ îl poartă cu academicianul istoric Ioan-Aurel Pop.

Cleopatra Luca prin textul său ne aduce la cunoștință că s-au împlinit 199 ani de la nașterea luptătorului pașoptist Nicolae BĂLCESCU, fără a aduce lucruri noi din viața și activitatea acestuia. Multe generalități și chiar banalități în cea mai curată mentalitate comunistă. Am fi fost interesați să știm mai multe date din viața acestuia. Să știe și cititorii că a fost mason, că a avut un copil, legăturile sale cu Prahova unde avea rude și proprietăți etc.

La fel de banal este și textul semnat de Viorel Gh. Speteanu despre Asasinarea lui Barbu Catargiu. Autorul nu prezintă noutăți.

Țineți-o tot așa fraților că veți da faliment.

ARGEȘ

nr. 6 (432) iunie 2018

Interesanta revistă piteșteană cuprinde în paginile sale texte care reflectă viața culturală din județul Argeș recenzii prezentări de cărți ale unor autori din zonă, etc.

Ne reține atenția faptul că în paginile revistei publică un set de poezii poeta ploieșteană Camelia Iuliana Radu.

Foarte interesant și plin de miez mi se pare dialogul purtat de Adrian A lui Gheorghe cu Dumitru Augustin DOMAN despre cultură, viață și mai ales de vremurile actuale.

TRIBUNA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

nr 1443 (3323) 4-10 iunie 2018

Din această interesantă revistă reținem textul despre relația dintre Carte și educație paradigmă a manifestării BOOKFEST 2018 la care au participat principalele edituri din țară. Invitatul de onoare al ediției din acest an a fost SUA.

În continuare în paginile revistei găsim interviuri cu specialiști din rețeaua de învățământ privind problemele care frământă sistemul. De asemenea, găsim și opinii în legătură cu manifestări dedicate Centenarului Unirii.

TRIBUNA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

nr 1445 (3325) 18-24 iunie 2018

Foarte interesant textul despre modul cum Școala se află sub asediul violenței drept pentru care Cadrele Didactice solicită Parlamentului României Statutul de autoritate publică pentru slujitori școlii.

Această solicitare mă duce cu gândul cu mult înapoi în timp și anume în anul 1928 când, la Ploiești, un elev lăsat repetent din cauza MATEMATICII de un profesor CANCIU de la Liceul „Sfinții Petru și Pavel”, acesta înarmat cu un revolver l-a rănit grav pe sevrul profesor. Din acea clipă aproape toți profesorii de la acest liceu au solicitat de teamă permise de port armă.

Prof. univ. SORIN CRISTEA ne informează sau mai bine zis se întrea-bă retoric dacă Școala românească nu este un eșec al pedagogiei.

Două texte ample se ocupă de Conferința Națională care a avut loc la București în legătură cu 100 de ani de istorie în Biblioteca școlară – tradiție și continuitate.

DILEMA VECHĂ

nr 748, 21-27 iunie 2018

Marele deontolog bine furajat și odihnit Andrei Pleșu în textul său bășcălios ne prezintă care sunt modelele tinerei generații.

Matei Vișniec ne informează de parcă noi prostimea care nu prea hălăduim prin Occident că imigrația este, pe lângă altele, și o tragedie morală a Europei.

Cătălin Ștefănescu ne prezintă în textul său marile secrete ale succesului, iată domnule și noi fraierii nu știm.

Dosarul Dilema veche cuprinde texte și opinii ale unor specialiști ca Victor Giosan, Vintilă Mihăilescu, Ioana Popescu, Șerban Sturza despre relația dintre Urban și rural în România.

EVENIMENTUL ISTORIC

nr. 5, 22 iunie-19 iulie 2018

Ceea ce mă frapează este modul agresiv al redacției de a-și face reclamă pentru ca revista să fie vândută. Asta dovedește că băieții sunt buni negustori, ahtiați după bani. Dar să revenim la sumarul revistei.

Un oarecare Mirel CUREA ne informează în textul său ca legionarii naționaliști Ionel MOȚA și Vasile Marin au fost uciși în 1937 la MAJADAHONDA de către WALTER ROMAN, tatăl lui Petre ROMAN.

Viteaz om a fost cominternistul Ernest NEULANDER dacă a reușit să ucidă doi eroi români.

Autorul textului nu are proprietatea cuvintelor în momentul când și-a intitulat textul în maniera arătată.

De fapt Valter Roman era comandantul artileriei comuniste și a primit ordin de la ruși să bombardeze locul unde naționaliștii români se aflau repartizați. N-au fost uciși în lupta directă corp la corp cum se lasă să se înțeleagă.

Această revistă îmi aduce aminte de „Historia” la început de drum când destinele ei erau conduse de priceputul la toate Ion Cristoiu. Pe vremea aceea publicau texte răsuflate tot felul de necunoscuți.

Așa se întâmplă acum și cu Evenimentul istoric.

de Marian Chirulescu

- **01.07.** – Domnitorul Mihai Viteazul intră în Alba Iulia ca domn al Munteniei, Transilvaniei și Moldovei, realizând prima unire politică a țărilor române (1600);
- **01/13.07.** – Se promulgă noua Constituție a României (1866, în vigoare, cu modificări ulterioare, până în 1923);
- **01.07.** – 140 de ani de la încheierea Congresului de Pace de la Berlin. Este recunoscută independența României (1878);
- **01.07.** – Se naște scriitorul și generalul (r) Olimpian Ungherea (n. 1937, **Jugureni**, PH);
- **02.07.** – Moare domnitorul Moldovei Ștefan cel Mare și Sfânt (1457 – 1504);
- **02.07.** – 240 de ani de la moartea scriitorului francez Jean-Jaques Rousseau (1712-1778);
- **02.07.** – Se naște scriitorul Hermann Hesse (1877 – 1962);
- **02.07.** – 125 ani de la nașterea scriitorului Luca (Luky) I. Caragiale (1893 – 1921, **Sinaia**);
- **02.07.** – 125 de ani de la nașterea lui Demostene Botez (1893) și 45 de ani de la moartea sa (1973);
- **02.07.** – 110 ani de când s-a inaugurat Universitatea Populară de Vară „N. Iorga” de la **Vălenii de Munte** (1908);
- **02.07.** – Se naște Octavian Paler (1926 – 2007);
- **02.07.** – Se naște profesorul de istorie Ion Bocioacă (n. 1937), cu activitate în **Vălenii de Munte**;
- **02.07.** – Se naște tenorul Florin Diaconescu (1942, **Bușteni**);
- **02.07.** – Se naște dr. în filologie Andi Bălu (n. 1965, **Câmpina**);
- **03.07.** – 410 ani de când s-a înființat orașul Quebec (Canada) de către exploratorul Samuel de Champlain (1608);
- **03.07.** – 135 de ani de la nașterea scriitorului Franz Kafka (ceh de lb. germană) (1883 – 1924);
- **03.07.** – 95 de ani de la nașterea scriitorului Nicolae-Paul Mihail (1923 – 2013, **Sinaia**);
- **03.07.** – 160 de ani de la moartea compozitorului Leoš Janáček (1854 – 1928);
- **03.07.** – Prima ascensiune a unui dirijabil (1900);
- **03.07.** – Se naște dr. în istorie, arheolog Alin Frânculeasa (n. 1975, **Urlați**);
- **04.07.** – 110 ani de la nașterea artistei plastice Eliza Repeteanu-Sturza (n. 1908, **Câmpina**);
- **04.07.** – 95 de ani de la nașterea prozatorului Haralamb Zincă (1923 – 2008);
- **05.07.** – Se naște soldatul-erou Ion Grigore (1850, **Dumbrăvești**, PH – 1915, id.);
- **05.07.** – Se naște bibliografa și publicista Nicoleta Stoica (1947, **Ploiești**);
- **06.07.** – 485 de ani de la moartea poetului Ludovico Ariosto (1474-1533);
- **06.07.** – 125 de ani de la moartea scriitorului Guy de Maupassant (1850–1893);
- **06.07.** – 95 de ani de la nașterea medicului neurolog prof. univ. Constantin Bălăceanu – Stolnici, membru de onoare al Academiei Române (1923);
- **06.07.** – Se naște scriitorul și psihologul Alexandru Sen (1924, **Ploiești**);
- **06.07.** – S-a născut dr. în istorie Lucia Steliana Popa (1949, **Ploiești**);
- **06.07.** – Se naște conf. univ. dr. în fizică Ion Simaciu (n. 1951, com. **Cornu**, PH);
- **06.07.** – Se naște scriitorul, traducătorul și publicistul ing. Florin-Lucian Sicoie (1956, **Ploiești**);
- **06.07.** – 60 de ani de la nașterea poetului Adrian Alui Gheorghe (1958);
- **06.07.** – Se naște poetul ing. Ioan Vintilă Fintiş (1954), cu activitate în **Ploiești**;
- **07/ 19.07.** – 125 de ani de la nașterea scriitorului Vladimir Maiakovski (1893 – 1930);
- **07.07.** – Se naște pictorul Marc Chagall (1887 – 1985);
- **07.07.** – Se naște dr. în muzicologie Maria Tănase Marin (n. 1960, com. **Mănești**, Ph);
- **08.07.** – A fost terminată de copiat la Putna o „Pravilă”, cel mai vechii manuscris juridic românesc datat (1581);
- **08.07.** – Se naște poeta și ing. chimist Constanța Coman-Mezdrea (1939), cu activitate în **Câmpina**;
- **08.07.** – Se naște poeta Angela Marinescu (n. 1941);
- **08.07.** – Se naște poetul Șerban Foartă (1942);
- **08.07.** – 50 de ani de la moartea eseistului Petre Pandrea (1904 – 1968);
- **09.07.** – 150 de ani de la nașterea profesorului Pană Popescu (1868 – 1952), cu activitate în **Ploiești**;
- **09.07.** – Argentina și-a declarat independența față de Spania (1816);
- **09.07.** – Se desfășoară prima ediție a Campionatului de tenis de la Wimbledon (1877);
- **09.07.** – Se naște acordeonistul Marcel Budală (1926, **Câmpina** – m. 1989);
- **09.07.** – Se nasc interpretele de muzică ușoară Margareta Pâslaru (1943), Angela Similea (1946), Mirabela Dauer (1947);
- **10.07.** – 1880 de ani de la moartea împăratului roman Hadrianus (76–138 d.Hr.);
- **10.07.** – 600 de ani de la cea mai veche atestare documentară a **Starchiojdului** (1418);
- **10.07.** – 130 de ani de la nașterea pictorului Giorgio de Chirico (1888) și 40 de ani de la moartea sa (19.11.1978);
- **10.07.** – Se naște epigramistul Vasile Tacu (1910 – 1993), locuitor al **Ploieștiului**;
- **11.07.** – Se naște preotul romano-catolic Iuliu Dwucet (1867, Germania – 1956, **Ploiești**);
- **11.07.** – 90 de ani de la nașterea prof. univ. ing. Ion Ghejan (n. 1928, **Ploiești**);
- **11.07.** – Se naște solista ploieșteană de muzică ușoară Georgeta (Juju) Mihalache (1934);
- **11.07.** – 80 de ani de la moartea compozitorului și pianistului George Gershwin (1848 – 1937);
- **12/ 24.07.** – 190 de ani de la nașterea jurnalistului N. G. Cernășevski (1828–1889);

- **12.07.** – S-a născut sculptorul Ion Th. Vidali (1906, **Ploiești** – 1965, **Ploiești**);
- **12.07.** – Se naște filosoful Constantin Noica (1909 – 1987);
- **12/ 25.07.** – 85 de ani de la nașterea prozatorului Alexandru Ivasiuc (1933 – 1977);
- **12.07.** – S-a născut dr. în filozofie și publicistul Cătălin Avramescu (1967, **Mizil**);
- **13.07.** – S-a născut ziaristul și criticul de artă Aurel D. Broșteanu (1904, **Urlați** – 1984, **Ploiești**);
- **13.07.** – 90 de ani de la nașterea istoricului Stelian Florescu-Pântece (1923, **Starchiojd**, PH – 2010);
- **13.07.** – 70 de ani de la moartea pictorului și graficianului Ștefan Popescu (1872-1948);
- **13.07.** – Se înființează Liceul de Artă Ploiești (1957);
- **14.07.** – Ziua Națională a Franței. Căderea Bastiliei (1789) a marcat începutul Revoluției Franceze;
- **14.07.** – Apare „Palia de la Orăștie”, tipărită de Coresi și Marin (1582);
- **14.07.** – 100 de ani de la nașterea regizorului Ingmar Bergman (1918-2007);
- **14.07.** – Se naște poetul Mihail Cosma (1922, **Ploiești**) și 35 de ani de la moartea sa (28 ianuarie 1978);
- **14.07.** – Se naște interpreta de muzică ușoară Mădălina Manole (1967, **Vălenii de Munte** – 2010);
- **15/27.07.** – 160 de ani de la tipărirea în Moldova a primei emisiuni de mărci poștale „Cap de bour”, azi raritate filatelică mondială (1858);
- **15.07.** – Se naște poetul și omul de cultură prof. Radu Ghica Moise (1934), cu activitate în **Sinaia**;
- **15.07.** – Se naște poetul basarabean Nicolae Dabija (n. 1948);
- **16.07.** – S-a declarat Marea Schismă dintre bisericile creștine occidentale și cele orientale (1054);
- **16/29.07.** – S-a născut scriitorul, avocatul și omul politic Ion Ionescu – Quintus (1875, **Ploiești** – 1933, **Ploiești**);
- **16.07.** – Se naște poetul Dimitrie Anghel (1872 – 1914);
- **16.07.** – 120 ani de la nașterea preotului-profesor Alexandru Strejnic (Al. Popescu) (n. 1898, **Strejnic**, PH – m. 1911, **Ploiești**);
- **16.07.** – Se naște istoricul, scriitorul și omul de cultură prof. Paul D. Popescu (1927–2012, **Ploiești**), „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești – post-mortem;
- **16.07.** – Se naște scriitorul Gheorghe Buzoianu (n. 1932, **Sinaia**);
- **16.07.** – 75 de ani de la moartea criticului și istoricului literar Eugen Lovinescu (1881 – 1943), cu activitate și în **Ploiești**;
- **16.07.** – Se naște poetul Marius (Marin) Bunea (n. 1946, com. Albesti, Ph.);
- **17.07.** – 130 de ani de la nașterea lui I. E. Torouțiu (1888) și 65 de ani de la moartea sa (m. 23.11.1953);
- **17.07.** – 115 ani de la moartea pictorului James Whistler (1834 – 1903);
- **17.07.** – 100 de ani de când a fost executat ultimul țar al Rusiei Nicolae al II-lea Romanov, și familia sa. Țarul a fost canonizat în 2000 drept sfânt al Bisericii Ortodoxe Ruse (1918);
- **17.07.** – Se naște arhitectul scenograf Paul Bortnovski (n. 1932, **Sinaia** – m. 2007);
- **17.07.** – Se naște pictorul Gh. C. Ciobanu (n. 1932, **Mizil**);
- **17.07.** – Se naște scriitorul prof. Mihai Nicolae (1932 – 2001);
- **17.07.** – 85 de ani de la nașterea maestrului emerit al sportului Gheorghe Pahonțu (1933 – 1986);
- **17.07.** – Se naște dr. în istorie și omul politic Petre Țurlea (1947, **Filipeștii de Pădure**, PH);
- **17.07.** – 70 de ani de la nașterea poetului Ioan Ciutacu (1948, **Comarnic**);
- **17.07.** – A început să funcționeze Casa de Cultură a Sindicatelor din **Ploiești** (1972);
- **17.07.** – Nadia Comăneci a obținut prima dată în istoria gimnasticii, șapte note de 10 la Jocurile Olimpice de la Montreal (Canada, 1976);
- **18.07.** – 85 de ani de la nașterea scriitorului rus Evgheni Evtușenko (n. 1933 – 2017);
- **18.07.** – 80 de ani de la moartea reginei Maria a României (1875 – 1938, **Sinaia**);
- **19.07.** – 120 ani de la nașterea filozofului Herbert Marcuse (SUA) (1898 – 1979);
- **19.07.** – Se naște prozatorul Constantin Țoiu (n. 1923);
- **19.07.** – Se naște tenismenul Ilie Năstase (1946);
- **19.07.** – Se naște pianista și muzicologa Miruna Maria Negrea (1954), cu activitate în **Ploiești**;
- **19.07.** – S-a născut criticul literar și eseistul conf. univ. Mircea Vasilescu (1960, **Ploiești**);
- **19.07.** – Se naște poeta Raluca-Ilinca Pepene (1977, **Ploiești**);
- **19.07.** – Are loc primul meci al echipei de tenis a României în „Cupa Davis”, cu India (1922);
- **20.07.** – 150 de ani de la nașterea patriarhului Miron Cristea (1868 – 1939);
- **20.07.** – 135 de ani de la nașterea arhitectului și omului de cultură Toma T. Socolescu (1883, **Ploiești** – 1960);
- **20.07.** – Se naște lingvista Matilda Caragiu Marioțeanu (1927 – 2009);
- **20.07.** – 75 de ani de la nașterea poetului Adrian Păunescu (n. 1948 – 2010);
- **20.07.** – A murit regele Ferdinand I al României (1865 – 1927);
- **20.07.** – Astronautul american Neil Armstrong este primul pământean care coboară pe suprafața Lunii (1969);
- **21.07.** – Se naște pașoptistul Simion Bărnuțiu (1808 – 1864);
- **21.07.** – Se naște scriitorul Vasile Alecsandri (1821 – 1890);
- **21.07.** – Se naște dr. în astronomie Constantin Al. Pârvulescu (1890, **Ploiești** – m. 1945), „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești” – post-mortem;
- **22.07.** – Se naște scriitorul George Moroșanu (1911) și 30 de ani de la moartea sa (06 nov. 1988, **Ploiești**);
- **22.07.** – 85 de ani de la nașterea dr. ing. Bujor Olteanu (n. 1933, **Ploiești**);

- **22.07.** – 80 de ani de la moartea compozitorului și poetului Ionel Fernic (1901-1938), cu activitate și în **Ploiești**;
- **22.07.** – Se naște P.F Daniel Ciobotea Patriarh al B.O.R (1951);
- **23.07.** – 130 de ani de la nașterea scriitorului Raymond Chandler (1888-1959);
- **23.07.** – 105 de ani de la nașterea lui Gherasim Luca (1913 – 1994), pictor, scriitor;
- **23.07.** – 75 de ani de la nașterea sculptoriței Liana Cornelia Axinte (n. 1943, **Ploiești**);
- **24.07.** – 235 de ani de la nașterea lui Simon Bolivar, om de stat sud – american (Venezuela) (1783 – 1830);
- **24.07/06.08.-20.08.** – 101 ani de la bătăliile de la Mărășești, desfășurate în trei etape (1917);
- **24.07.** – Se naște poeta Cătălina Ene (1984, **Câmpina**);
- **24.07.** – Se naște poetul Florea Voican (n. 1904, com. **Puchenii Moșneni**, PH – m. 1945);
- **25.07.** – 150 de ani de la nașterea învățătorului și publicistului Dumitru I. Brezeanu (n. 1868, com. **Teișani**, PH – m. 1959);
- **25.07.** – 20 ani de la moartea fotbalistului Nicolae (Nae) Ionescu (1950 – 1998);
- **26.07.** – Se naște scriitorul Emil Pintilie, militar de carieră (1939);
- **27.07.** – Se naște prozatorul Adrian D. Costache (1944, com. **Gornet Cricov**, PH);
- **27.07.** – România devină membră UNESCO (1956);
- **27.07.** – 40 de ani de la nașterea scriitorului Sorin Stoica (1978, com. **Bănești**, Ph. – 2006);
- **28.07.** – Se naște istoricul Gheorghe Zagorit (Gh. Petrescu-Sava) (n. 1886, **Ploiești** – m. 1947, **Ploiești**);
- **28.07.** – S-a născut șahului și ziaristul sportiv Ion Oprescu (1926, **Ploiești** – 2012, **Ploiești**);
- **29.07.** – Ziua Imnului Național al României (intonat prima oară în 1848);
- **29.07.** – Se naște Nicolae Steinhardt (1912 – 1989), eseist, scriitor, critic literar;
- **29.07.** – 90 de ani de la nașterea medicului și publicistului Ioan Neagu (n. 1928, sat **Ogretin**, PH);
- **29.07.** – Se naște scriitorul și istoricul Petru Demetru Popescu (1929, com. **Vălcănești**, PH);
- **29.07.** – Se naște poeta Camelia Iuliana Radu (1959);
- **30.07.** – 200 de ani de la nașterea scriitoarei Emily (Jane) Brontë (1818) și 170 de ani de la moartea sa (19.12.1848);
- **30.07.** – 125 de ani de la nașterea poetului Mihail Celarianu (1893 – 1985);
- **30.07.** – 120 ani de la nașterea sculptorului Henry Moore (1898 – 1986);
- **30.07.** – 120 de ani de la moartea lui Otto von Bismarsk, cancelar al Imperiului German (1815 - 1898);
- **30.07.** – 50 de ani de la nașterea dr. în filologie Jenica Tabacu (n. 1968, **Câmpina**);
- **30.07.** – 120 ani de la nașterea interpretului vocal Petre Alexandru (n. 1898) și 40 de ani de la moartea sa (01.08.1978);
- **31.07.** – S-a născut pictorul Nicolae Vasilescu (1915, **Ploiești** – 1998, **Ploiești**);
- **31.07.** – 95 de ani de când s-a inaugurat seria interbelică a cursurilor Universității Populare de Vară de la Vălenii de Munte (1921);
- **31.07.** – Se naște ziaristul Ioan Popescu (n. 1936, **Ploiești**);
- **31.07.** – Se naște preotul Ștefan L. Mușat (n. 1957, com. **Ciorani**, Ph)

CUPRINS

Editorial, <i>Gelu Nicolae Ionescu</i>	cop. 2
Scrisori pentru viitor (I), <i>Traian D. Lazăr</i> ...	1
Consiliile de coroană de la Sinaia – 1914, Cotroceni– 1916, Iași – 1917 și 1918 (II)...	2
Folclorul poetic despre evenimentele de la 1918 (IX), <i>Victor Rusu</i>	4
Destine comune în războiul de întregire (VIII), <i>Traian D. Lazăr</i>	5
Regina Maria – „Soldat și medic” pe frontul din Moldova: 1916-1918 (III), <i>Ion Șt. Baicu</i>	6
Regele Ferdinand în mijlocul ostașilor (III), <i>Traian D. Lazăr</i>	7
Generalul H. Berthelot și contele de Saint Aulaire - soli ai Franței în România (1916-1920) (I), <i>Ion Șt. Baicu</i>	8
Ionel Brătianu - un mare premier unionist și patriot român (I), <i>Ion Șt. Baicu</i>	9
Vasile Szolga – Fascinația literaturii (II), <i>Ion Bălu</i>	10
Ion Petrovici - amintiri despre Andrei Naum, <i>Alexandru H. Popa</i>	11
Galeria marilor epigramiști: Radu D. Rosetti, <i>C. Tudorache</i>	13
Răsfoiri și comentarii, <i>C. Tudorache</i>	15
Suprarealismul sau ocultarea programată a realității, <i>Mădălina Paula Ștefan</i>	17
Focșanii la 1909-1912 (XVI), <i>C. Dobrescu</i> ..	18
Concursul național de proză scurtă „I.L. Caragiale” - Ivan Mădălina	19
Un proces de presă cu implicații politice, <i>C. Dobrescu</i>	22
Presa acum 80 de ani, <i>C. Dobrescu</i>	23
Interviu cu președintele CJ Prahova, Bogdan Toader, <i>Daniel Mihu</i>	24
Să ne amuzăm, <i>C. Dobrescu</i>	25
Aviatori, de-a lungul timpului de la începuturi până în prezent (IV), <i>Marin Alexandru</i>	25
Legenda - segment semnificativ al literaturii populare (I), <i>Adriana Nicoleta Zamfir</i>	26
Toma T. Socolescu - retrospectivă - 135 de ani de la naștere, <i>Constantin Ilie</i>	27
Toți privim atenți cortina, <i>Traian D. Lazăr</i>	28
A forat în adâncul mărilor și oceanelor, dar și în cutele sufletului omenesc, <i>Olimpia Popescu</i>	29
Parada revistelor, <i>C. Dobrescu</i>	31
Evenimente culturale, <i>M. Chirulescu</i>	34
Evenimente-Consemnări	cop. 3-4

— de Ștefania Popișteanu, Luminița Avram, Adriana Zamfir —

În luna iunie, Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a desfășurat următoarele activități culturale:

• **1-3 iunie:** Primăria orașului Ploiești, alături de alte instituții locale, a organizat „Zilele Orașului Ploiești”. Activitățile pe care le-a desfășurat Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești în cadrul acestui eveniment au fost:

– Târg de Carte (coord. proiect prof. Gelu Nicolae Ionescu)

– desene pe asfalt (coord. proiect ref. sp. Luminița Avram)

– animație clown și modelaj baloane

– prezentare de carte pentru copii a scriitoarei Passionaria Stoicescu (coord. proiect ref. sp. Ștefania Popișteanu)

– show de caricatură realizat de Marian Avramescu

– recitaluri susținute de elevi ai Colegiului de Artă „Carmen Sylva”

– spectacol susținut de Cercul de Teatru pentru copii al instituției noastre. Coord. Proiect Gelu Nicolae Ionescu

– spectacol susținut de Ansamblul folcloric „Prahova-junior” al Casei de Cultură „Ion Luca Caragiale”. Coregraf Enache Vasile.

– ateliere de pictură, de elevi ai Colegiului de Artă „Carmen Sylva”

– recital muzical susținut de Cristina Trandafir

• **12 iunie** Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești a organizat Serata „Atitudini”. Aceasta a avut loc la Muzeul Județean de Artă Prahova „Ion Ionescu-Quintus” Ploiești și a fost organizată de prof. Gelu Nicolae Ionescu. Cu această ocazie, membrii Cercului de teatru pentru copii al Casei de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești au susținut recitaluri poetice. Programul a conținut o succesiune de prelegeri astfel:

– „Teme și motive care se regăsesc în textele tinerilor participanți la concursul de proză din cadrul Festivalului I.L.Caragiale, ediția a XV-a”; prof. Mădălina Paula Ștefan.

urmare din coperta 3

– „Literatura de ieri și de azi”; prof. ref. Gelu Nicolae Ionescu.

– „Muzica instrumentală camerală” prof. inspector Rodica Georgescu.

În cadrul evenimentului, elevi și profesori ai Colegiului de Artă „Carmen Sylva” Ploiești au susținut un program muzical.

De asemenea, în cadrul Seratei „Atitudini”, a fost acordată o suplimentare a premiului oferit de către sponsorul „Apa Nova”, pentru câștigătorii Marelui Premiu, la Concursul Național de Teatru Amator „I.L. Caragiale”, ediția a XV-a, care s-a desfășurat în data de 30 mai 2018.

• În cadrul **Universității Populare „Dimitrie Gusti”** s-au desfășurat activități interesante și educative, după cum urmează:

– **6 iunie:** „Tinerii împotriva violenței”. Prelegerea a avut loc la Școala Gimnazială „Sfânta Vineri” Ploiești, și a fost susținută de doamna jurist Elena Ionescu, colaborator al instituției noastre. Din partea școlii a participat doamna profesor Magdalena Andreescu.

– **7 iunie:** „Elementul preferat din natură, un exercițiu practic de comunicare și autocunoaștere”. Prelegerea a avut loc la Școala Gimnazială „Nicolae Iorga” Ploiești, și a fost susținută de doamna psiholog Emilia Petrescu, colaborator al instituției noastre. Din partea școlii a participat doamna profesor Cerassela Anghel.

– **12 iunie:** „Toleranța și generozitatea, pietre de temelie în formarea unui adult echilibrat”. Prelegerea a avut loc la Colegiul Național „Al.I.Cuza” Ploiești, și a fost susținută de doamna psihopedagog Georgiana Brișan, colaborator al instituției noastre. Din partea școlii a participat doamna profesor Cristina Ghinoiu.

– **18 iunie:** „Orientarea profesională, discuție cu elevii”. Activitatea a avut loc la Liceul Tehnologic „Anghel Saligny” Ploiești și a fost moderată de către doamna psiholog Emilia Petrescu, colaborator al instituției noastre. Din partea școlii a participat doamna profesor Diana Păun, consilier educativ.

– **27 iunie:** „Dezvoltarea potențialului tău interior”- Atelier de dezvoltare personală. Prelegerea a fost susținută de doamna psiholog Emilia Petrescu și doamna Beciu Adina – bioenergoterapeut, colaboratoare a instituției noastre.

